המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית / בס"ד ירושלים וסמוך פרי יהרן ים שבט תשל"ה / דף היומי הבורה כו (31 בינואר 75) / שנה כו גליון 8814 / המחיר 120 אגורות

סנסציה!!!
הוזלות
לסיום העונה
בבזור הלבשה
בני ברק ר' עקיבא 144
נותרו מעט
לבני אקריליין ודקרון
למשה ממחיר בתחתי

אגוד"י תצא במערכה ציבורית בענין רבני ערים ומועצות דתיות

אגודת ישראל תצא במערכה ציבורית תיפה נגד הכנסת השרותיות במצב בחירה. רבני ערים ועל לגבי הממונות להיווק ההתהלכות המפלגתיות במועצות הדתיות בארץ, כפי שהדבר מתבטא במתנות [illegible] של שר הדתות בנושא זה.

בדיון שנערך אתמול בישיבת הנהלה אגודת ישראל, בשקרו בהוסרה רבה התפתחויות לרעה שחלו בבקשה האחרונה הן בנושא בחירת רבני ערים והן בנושא הרכבות ההר[illegible]שה למינוי מועצות דתיות. והובעה דאגה עמוקה לנוכח הגלול להתפתח כתוצאה מכל אלה, בנוסף על המצב המשנות הקיים גם כיום.

בנוסף לכך הוחלטה ההנהלה לגבי התנהגת המגמה להצר את צעדיה של אגודת ישראל ולהחריף עוד יותר את קפדתה בשאלת ייצוגה במועצות הדתיות ברחבי הארץ.

במהלך הדיון שנפתח ע"י הגרפים אלתר ההוהר בסקירת סגן היו"ר הרב ש. שצדרובינצקי, התבטאו משתתפי הישיבה בחריפות נגד מגמות המפד"ל להחריף את שליטתה במועצות הדתיות ונגד ההנהגות הבדיוניות של הרב הראשי גורן בכל הנוגע לסירובו להעניק כושר למועמדים לתפקידי רבנים שר' אינם נוהים להשקפותיו הפרטיות הידועה.

בסיום הדיון הוחלט על בחירת ועדה מיוחדת אשר תקבע את הכללים לניהול המערכה הציבורית למניעת הידרדרות מוחלטת בכל הנוגע לבחירת רבני ערים ומועצות דתיות.

השתתפו בדיון הרבנים והי"ה: י. מ. אברמוביץ, מ. אירנשטיין, ז. לוריה, ח. ליס, י. מזרחי, ש. מ. מינץ, ש. סירוקה, ש. שאולזון, מ. ח. שנפלד, י. שפיגל וה. הוללה.

מהיצרן לצרכן
מעילים וחליפות
מאריגים משובחים ותפירה מעולה לגברות — גם מידות גדולות וגם לפי מידה — בלי חשש שעטנז.
במחירי סוף העונה!
שליפטקס, מונטיפיורי 15
קומה א' תל-אביב.

ועדת אגרנט הגישה דו"ח סופי לראש הממשלה

פרט לדו"ח המכיל 1800 עמוד פורסם דו"ח מקוצר של 40 עמוד ובו תיאור קרבות הבלימה בחזיתות הצפון והדרום ומסקנותיהם * בוטלה השעיית האלוף גונן אך הוגבל לגבי התפקיד שיוטל עליו * שרון פעל במסגרת המשמעת הצבאית * הדו"ח אינו מוסיף על קביעות הוועדה בעבר בענין האחריות המיניסטריאלית

הדו"ח הסופי של ועדת אגרנט, המשתרע על אלף ושמונה מאות עמודים, הוגש אתמול בשעה 6 אחה"צ לראש הממשלה, מר יצחק רבין, על-ידי יו"ר הוועדה, שופט בית-המשפט העליון, מר שמעון אגרנט.

הדו"ח אינו מתייחס כמעט לשאלה של אחריות מיניסטריאלית, כפי שציפו כל המה, אינו מטהר או מוכה שום אישיות פוליטית ומבלי בן אין בו שום חידושים באשר למסקנות אישיות בנוגע לקצינים בכירים או מפקדים, פרט לביטול ההחלטה הקודמת של האלוף שמואל גונן, תוך קביעה שאינו מתאים למלא תפקיד על-עוצבתי בשדה או תפקיד מקביל לזה במטכ"ל.

הדו"ח המלא נמסר לפרסום והוגש רק לראש הממשלה, שרי הממשלה וחברי ועדת החוץ והבטחון, אך ביחד עם זאת פורסמה תזכורת אמש בשעה 7 דו"ח מקוצר המכיל 40 עמודים לידיעת הציבור.

להלן הנקודות העיקריות בדו"ח:

* „ועדת אגרנט" החליטה לבטל את המלצתה להשעות את האלוף שמואל גונן מכל תפקיד בצה"ל, ואולם לדעתה אין הוא יכול למלא בהצלחה תפקיד פיקודי בדרג על-עוצבתי או תפקיד מקביל במטכ"ל.
* הוועדה התייחסה לדבריו של אלוף (מיל) אריאל שרון, שבמקרים מסוימים מותר למפקד, שלא לקבל פקודה מבצעית שקיבל. בסוגיה זו כותבת הוועדה, שמקובלת עליה השקפתו של האלוף שרון, כפי שתיאר אותה בפניה, והיא עולה בקנה אחד עם צרכי המשמעת הצבאית. בעת קרב יכולים לקרות מקרים נדירים מאד, כאשר משוכנע מקבל פקודה, שאילו ידע המפקד את העובדות בשטח לא היה מורה על ביצועה.
* בענין פעולתו של המודיעין מציינת הוועדה, כי בימי פתיחת הקרבות כמעט ולא פעל למעשה מודיעין שדה. היא גם מצביעה על ההשתלטות המחשבתית של המודיעין למה שמכונה „מודלים".
* בחקירת קרבות הבלימה בדרום נמצא, כי הליקויים במודיעין השפיעו במידה רבה על מהלך הלחימה.

בפרק על קרבות הבלימה נאמר עוד, כי למרות שהקרבות נכשלו בכך שלא השיגו את המשימה שהוטלה על פיקוד דרום, הרי אין ספק שהיתה להם משמעות רבה להמשך מהלכי המלחמה. ראשית כל, בכך שהתמו ותתמו את ראשי הגשר של האויב ומנעו בעדו להשיג בשלמות את השלב הראשון במשימתו. הלחימה הקשה של האוגדה באותו יום תרמה רבות לבלימת התקדמותו של האויב ובכך הכשירה את הקרקע להתקפת נגדה, שבסופה צלח צה"ל את התעלה מערבה.

* באשר לקרבות הבלימה בצפון בשני הימים הראשונים של המלחמה, מדגישה הוועדה, שעליה לציין, כי לאחר סיומם עבר פיקוד הצפון ממצב, שבו חדר האויב עד לקרבת הירדן וסיכן את הגליל המזרחי, להתקפת נגד שבסופה מצאו כוחותינו את עצמם בקרבת בירת האויב ובשליטה על שיא החרמון.
* הוועדה מזכירה כי כבר בדו"ח החלקי שהגישה לפני כמה חודשים קבעה, כי ברור מבחינה חוקית, שלא נקבע בפועל אם שר הבטחון הוא מעין רמטכ"ל על החייב להנחות את צה"ל בתחום אחריותו שבסמכו האופרטיבי, או שהוא בבחינת מפקד עליון של צה"ל מכוח היותו שר הבטחון.

גורם ההפתעה בשלבי הפתיחה והבלימה

בבואה לתת את דעתה על השאלה כיצד לדון בנושא הרכבו של פעולת צה"ל עד לבלימת האויב, מדגישה הוועדה כי מטבע הדברים הוא שההפתעה שהופתע צה"ל השפיעה הן על הלוחמים והן על מערכת ניהול המלחמה בשלבים הראשונים של קרבות הבלימה. הוועדה מציינת, שהרבה מהליקויים שנתגלו בשלבים אלה יש לייחסם לנתון הראשוני של ההפתעה.

לגבי חזית הצפון אומרת הוועדה, כי מתוך הנוה, שכוחות צה"ל ברמת הגולן היו בכוננות ובעוצמה גדולות מהרגיל, היה עליה לבדוק היכן הובחנה בשלב זה העתודה הפיקודית, ואם הנוחתה כתוצאה משיקולים נאותים ומספיקים. דבר זה מתחייב מן העובדה, שאת ההישגים הגדולים והמשמעותיים ביותר השיגו הסורים דווקא בשלב הזה.

לעומת זאת, לגבי חזית הדרום — תוצאות הקרבות האלה היו אמנם קשים ביותר, אך הן נבעו בעיקר מהסיבות שנותחו בדוחו"ת הקודמים — הפתעה, חוסר כוננות מספיקה, הערכות בלתי מושלמת של הכוחות.

ליקויים בשליטה
מפקדים על גייסותיהם

בענין שליטתם של מפקדים ברמות שונות במצב ובגייסות שתחת פיקודם מצאה הוועדה שורה של ליקויים בנהלים ובתפיסות. הוועדה מצביעה בדו"ח המפורט על הליקויים האלה, היא עוסקת גם בליקויים אלה במסגרת המערכת הכללית של צה"ל.

הוועדה אומרת, כי בשלב פרוץ המלחמה גבהה בעיית השליטה במידה מרובה בקשיי יישום של תורת השליטה והדיווח במעבר הפתאומי ממצב של רגיעה למצב של מלחמה כוללת. הוועדה מוסיפה, כי קשיי השליטה התמשכו מעבר לשלב הראשוני של המלחמה. דבר זה הביא אותה לבדוק את האלמנטים השונים המרכיבים שליטה של מפקדים בקרב, כפי שיושמו בקרבות הבלימה.

עובדה מקובלת על הכל בצה"ל, סוברת הוועדה, שהיו ליקויים חמורים בתחום המשמעת. יש מי שחושב, וזה ביטוי בין המפקדים, שליקויים אלה לא השפיעו לרעה על דרך לחימתו של צה"ל במלחמת יום הכיפורים.

על יסוד כל הראיות שבעינו, דעתנו היא אחרת — אומרת הוועדה.

יש קשר אמיץ בין רמת המשמעת של הצבא בכל ימות השנה לבין טיב תפקודו בעת המבחן העליון של המלחמה. מי יודע אלו תקלות אפשר היה למנוע מראש, אילו ניתוספה על הכוננות להילחם גם משמעת ברמה גבוהה יותר. על צה"ל, ובראש וראשונה על דרגי הפיקוד שלו להנהיג ולסלול את הדרך להיסול פגימים שהשלו לחדור אליו מן המגזר האזרחי. צה"ל מסוגל לצעיד בהתמדה [illegible] ולשם כך יש בידיו כלים ומנגנונים שאין ברשות החברה האזרחית.

צער על אובדן
יומן אוגדת ברן

הוועדה הביעה צער על שאחרי המלחמה אי אפשר היה למצוא את היומן המקורי של האוגדה שעליה פקד האלוף אדן, למרות נסיונות שנעשו למצוא אותו. היא מציינת, שאין זה המקרה היחיד של אי-סדרים בשמירת מסמכים צבאיים, שהוזכר במשך חקירותיה. תופעה זו היא חמורה מבחינת הסדר הטוב בצה"ל.

הוועדה אומרת, כי לא מצאה לראוי ליזום חיפושים לגלות את המסמכים שלא הוגשו לה משום שלדעתה היו לפניה העדויות די הצורך כדי להגיע למסקנות.

הוועדה ראתה חשיבות רבה לנתח בהרחבה נוסף את כוננותו ואת הדרכתו של צה"ל לקראת המלחמה ולנתח את אופן לחימתו בקרבות הבלימה, כל זאת מבחינת ההדרכה, שניתנה למפקדי צה"ל ולחייליו.

ליקויים מוסדיים
במערכת ההדרכה

הוועדה ביקשה בכך להצביע על ליקויים מוסדיים במערכת ההדרכה, בתוכן ההדרכה ובמסורתיה, במקום שנתגלו ליקויים כאלה ולהפיק מהם לקחים לצורך שיפורים בתחומים אלה.

לפיכך ביקשה הוועדה מרב-אלוף (מיל.) ח. לסקוב להכין פרק מיוחד המצורף לדו"ח. הפרק מושתת על עדויות החומר ראויה אחר שבידי הוועדה.

הדו"ח בא להרחיב דברים, שנאמרו בפרקים שונים, כגון הפרק על המודיעין הקרבי, הפרק על משטר המשמעת, הפרק על מחסני החירום והפרק על קרבות 8 באוקטובר, כל אלה בנקודת המבט של ההדרכה.

חברי הוועדה מציינים, כי הפרק הזה מוגש כמקשה אחת, כחוות דעת מיוחדת של רב אלוף לסקוב, שהעמד בפני צבצה.

עותק ראשון מהדו"ח
לראש הממשלה

הדו"ח הוגש נמסר בשעה 6 בערב לראש הממשלה ובשעה 7 בערב נמסרו לפרסום הקטעים המותרים לפרסום מדו"ח הוועדה. הדו"ח כולל 1512 עמודים, ובהם 8 חלקים ראשיים: משטר המשמעת, יחידות מחסני חירום, הקדמה על קרבות הבלימה, דיון על קרבות הבלימה בדרום ב-8 באוקטובר, דיון על קרבות הבלימה בצפון ב-6 וב-7 באוקטובר, סיוע מודיעין בימי המלחמה ושליטה מפקדים. החלק השביעי עוסק בנפילת חיילי צה"ל בשבי.

בפתח הדין וחשבון אומרת הוועדה כי רבים שלחמו בשתי החזיתות אינם עוד ולעולם לא נדע את מלוא הגבורה על איסות המלחמה ועל השלכת הנפש מנגד. הוועדה מרכינה ראשה בפני מעשי הגבורה שלהם ושל חבריהם שהכריעו את הקרב.

אווירה מתוחה בציבור
ליוותה עבודת הוועדה

בדבריה מציינת הוועדה את האווירה בקרב הציבור, שליוותה את עבודתה. הוועדה קובעת, כי כבר ערב מינויה השתרשה דעה אצל אנשים רבים, בעקבות מה שאירע ונודע לציבור, וזה הוסיף מידה של מתיחות מסביב לנושא החקירה עוד בטרם החלה הוועדה בעבודתה.

הוועדה קובעת, כי משפורסם הדו"ח החלקי הראשון, היו אשר לא השלימו עם המסקנות וההמלצות, והיו אשר האשימו את חברי הוועדה, שנהגו על דרך של משוא פנים לחתוך איפה ואיפה.

בהזכירם תופעות אלה, אומרים חברי הוועדה, שאין הם באים להביע את עלבונם האישי חלילה. מטרתם העיקרית להבהיר, שהאווירה המתוחה, ולפרקים העכורה, מסביב לעבודת הוועדה, אשר היתה צלולה לפגוע באמינות חברית, הפכה את משימתה הכבדה בלאו הכי לקשה כמעט עד לבלי נשוא. דבר זה מעמיד בסימן שאלה גדול את עתידו של מוסד ועדת חקירה בהתכוננותה לפי החוק.

למרות הנסיון שעברו חברי הוועדה בגט בו, בהיותם חשופים להכחת בקורת פוגעת ובלתי ענינית, מבלי שחבריה יכלו להגיב עליהם בפרהסיה לשם הפרכתם — החליטה להיות דבקה במשימתה ולהתמיד בה עד הסוף.

הרה"ח ר' דוב לודמיר זצ"ל

הרה"ח ר' דוב לודמיר ז"ל, נפטר אתמול בבני ברק באופן פתאומי, בשנת ה-76 לחייו. הלווייתו תתקיים היום בבני ברק ויובא למנוחת בבית העלמין „שומרי שבת".

בשנותיו האחרונות היה כרותק לביתו מפאת מחלה, אך מתוך בא כבוד ההקף בהיותו באמצע לימודו כשלפתע חש ברע התחדר בשבתו להגיה.

המנוח היה יליד צפת אך רב שנותיו התגורר בירושלים. היה מחסידי ביאן הנלהבים ומהפצים רבית גם בארץ להשתתף בצלם של אדמו"רי בית ביאן. ביתו בירושלים היה בית ועד לחכמים ולגדולי האדמו"רים. ידוע במעשי צדקה וחסד, בנדיבותו התרומיות ובעיסוקו בהרבה החסידות על אף עסקיו המסועפים בסחר האתרוגים ואפיית מצות.

היה כל שנותיו מנאמני אגודת ישראל ותומכיה.

השאיר אחריו דור ישרים מבורך, בנים ונכדים, נכדים ונינים ההולכים בדרך התורה והחסידות.

זמני הדלקת הנרות

כניסה		מוצאי
4.35	ירושלים	5.50
4.53	תל אביב	5.47
4.42	חיפה	5.50

נפלה עטרת ראשנו

באבל כבד ובצער קודר אנו מודיעים על פטירת אבינו היקר, עטרת ראשנו, החסיד והאיש המעשה, רב פעלים לתורה ולחסד

כהרה"ח דב לודמיר ז"ל

אוי לנו כי הושברנו

ההלויה תצא היום יום שישי, י"ט שבט, בשעה 1 בצהרים מדירתו רח' חזון איש 30 לבית העלמין „שומרי שבת" בבני ברק

תחבורה מירושלים תלוך ההלוויה, תצא בשעה 11.30 מישיבת רוזין ובית הכנסת החסידי ביאן, בבתי הורנשטיין.

המשפחה המתאבלת

במלאת שנה לפטירתה של אשתי אמנו הבתנו היקרה

מרת חוה רייזל כהן ע"ה

(אשת ר' אליעזר כהן יבלחט"א)

תתקיים אזכרה על קברה בבית העלמין נצר"ב פוניבז' בני ברק ביום שלישי כג בשבט תשל"ה (4.2.75) בשעה 4 אחה"צ.

התחבורה תצא בשעה 3.30 מרח' אבן גבירול 44 תל-אביב

והעבור דרך בני-ברק רח' סוקולוב 8

המשפחה

במלאת שנה לפטירת

מרת שרה ליבא בלומנפלד ע"ה

תתקיים אזכרה

ביום ראשון, כ"א שבט תשל"ה (2 לפברואר לפנה"ס) בבית העלמין בפתח תקוה, בשעה 4 אחה"צ

המשפחה
בארץ ובחו"ל

בית המוסר, ירושלים

ביום רביעי פ' משפטים אור לכ"ה שבט יום הזכרון של אדמו"ר הגה"ק מאן ישראל סלנטר זצ"ל
יתקיים אי"ה כינוס בבית המוסר בשעה 8.30 בערב
ידרוש בהתעוררות: הרב הגאון ר' חיים זייצ'יק שליט"א
ראש הכולל ישיבת „שאר ישוב"

הזמנה

מסיבת ההילולא עם סיום הש"ס ומשניות לזכר מרן הגה"ק רבינו בהרה"ר שאול בראך זי"ע זצוק"ל
אב"ד דקלויזנבורג, קראלי והאבדק"ק [illegible] ועו"ס
תתקיים אי"ה ביום רביעי פרשת משפטים, אור לכ"ה שבט תשל"ה (6 בפברואר 1975) בשעה 7 בערב בביהמ"ד „אגודת ישראל" רח' רבי עקיבא 72 בני-ברק
ועד תלמידים ארצי   אברהם יצחק ברודי
נכד מרן זי"ע

הופיע במהדורה שניה ספר „בהית הבקר" ממרן רבינו זי"ע להשיגו אצל נכד המחבר הנ"ל. רח' ישעי' 24 ירושלים

מגיד שיעור בעל נסיון
מחפש משרה מתאימה בישיבה
קטנה חסידית באזור דן
ת.ד. 357 בני-ברק
עבור מגיד שיעור

בית ספר למחות „תבור"
לימוד נהיגה
ברכב פרטי ובמשאית
רח' רבי טרפון 4 (פינת רבי עקיבא) בני ברק טל. 784733
בערב 749011

לישיבת פוניבז'
בבני-ברק טל. 783111
דרושים
מלצר ועובדים
לעבודת למטבח

דרושה מוכרת
לחנות מעדניה תל-אביב
רח' שינקין 53
טל. 247651

הבו כבוד לתורה

לגבורי החיל ולמתנדבים בעם
ביום ראשון כ"א שבט תשל"ה (2.2.75) בשעה 7.00 בערב
תתקיים חגיגת הכנסת ספר תורה
לבית הכנסת הגדול בתל-אביב
רחוב אלנבי 110
הספר מובא ע"י הרב ד"ר מ. ד. רוזן שליט"א
הרב הראשי של יהודי רומניה
והמוקדש לזכר החייל מרדכי שוורץ הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים
בתכנית:
1) תפילת מנחה בערבית ע"י הגיבים ... [illegible]
2) דברים: יו"ר ההנהלה מר אברהם חצרוני נ"י
3) נאומים:
הגרי"י פרנקל שליט"א
הרב הראשי לתל-אביב יפו
הרב ד"ר מ. ד. רוזן שליט"א
הרב הראשי ליהודי רומניה
דברי הערכה לזכרו של החייל
ישא בשם המשפחה

„גיל"
נעלי ילדים ונוער
רח' הרצל 7 בני ברק
החלה
מכירת סוף העונה
וכן מכירת זוגות בודדים
במחירים זולים מאד
להתראות

הופיע   הופיע
הספר
פנים חדשות בתורה
מאת הרב בנציון פירר
אוצר בלום של הגות ומחשבת ישראל מקורית
טעמים למצוות והלכות רבות בצמוד לפרשיות השבוע ולנושאיהן
הוצאה מהודרת מרהיבת עין
חמשה כרכים 130.00 ל"י
הוצאת ספרים פלדהיים בע"מ
רחוב התחכמוני 39 ירושלים

במשך החודש הנחות גדולות
עביר מכונות כביסה
פטור ממס לעולים חדשים
א. סיני בני ברק, רחוב עקיבא 19 טל. 788216
מבחר גדול של:
* מכונות כביסה * מכונות תפירה
* מקררים * מיקסרים
* תנורים * רשמי קול
* פטיפונים

„אופטל-לנס"
עדשות המגע
של אופטל
רבי עקיבא 57 בני-ברק

קריה חסידית חצור הגלילית
המשרד בבני ברק רח' יהושע 16 טל. 03-799031
המשרד בחצור רח' הירדן 7 טל. 067-37635
המשרד באתר הבניה טל. 067-37768
הננו להודיע בזה כי ביום שלישי ז' אדר 18 לפברואר יתקיים אי"ה
סיור משתכנים ואוהדים באתר הבניה של הקריה
תחבורה מבני ברק ומירושלים בשעה 8.30 בבוקר
דרך טבריה וחזרה דרך מירון
פרטים והרשמה במשרד

אהל חוה מוסד חנוכי לבנות
רחוב דבורה הנביאה 7 ירושלים
ערב אמנותי עשיר
שיתקיים אי"ה במוצש"ק ד' אדר תשל"ה (15.2.75) בבנייני האומה, באולם הגדול בשעה 7.45 בערב
בתכנית:
תזמורת אקורדיונים
הופעת מחול
עמי העולם בנושא השלום—קומדיה היתולית
הסרט המרתק איה בני
מחיר הכרטיס 12 ל"י
להשיג: הגבי מיכצברג חנות הלבשה רחוב מאה שערים מול ההואר — גבי סובה הורשטיל חנות הלבשה רחוב כאה שערים — „רוביזי" רח' מלכי ישראל 22

המרכז הארצי למען טהרת המשפחה
ירושלים ת"ו, רח' חגי 11, טל. 285414, ת.ד. 5067
ט' שבט תשל"ה
קריאה קדושה!
מאת רבן של ישראל גאון הדור הגאון האדיר רבי יחזקאל אברמסקי שליט"א
כבר הגעתי לא פעם בשבחו של מפעל הטהרה „המרכז הארצי למען טהרת המשפחה" בעיה"ק ירושלים ת"ו, אשר במשך שנות קיומו עשה גדולות ונצורות למען העלת הטהרה בארצנו הקדושה, הן ע"י סיוע לבניית מקוואות בישובים הקטנים הן בהסברת ערך המצוה, בכתב ובעל-פה, באופנים שונים, וכו' וכו'.
[illegible]
הגני פונה בזה בקריאת קודש אל אחים ואחיות החוצים ביקירה של מצוה גדולה וקדושה זו: אנא הושיטו ידכם, יד עזרה הוגנת, בעין יפה לבפעל קודש וכביר זה למען יוכל להמשיך בעבודת הקודש!
[illegible]
המצפה לישועת ה' על עמו וארצו ונחלתו,
בברכה לכל מרימי לב
הרב יחזקאל אברמסקי
נשיא
המרכז הארצי למען טהרת המשפחה
ירושלים

מרדכי רפאל איידליס   פסי'ה לאה הפטקה
תל-אביב   בני-ברק
מאורשים
בס"ד, בני-ברק ח"י שבט תשל"ה

הרב דוד וינברג ורעיתו   הרב שלום פלאם ורעיתו
ירושלים   פלטבוש—ברוקלין
מודיעים בשמחה על אירושי בניהם
יהודה נח   מלכה
ירושלים, אור ליום שבט תשל"ה

אלי' דרברמדיקר   דבורה טויסיג
חיפה   ירושלים
מאורשים
בס"ד, ירושלים, ח"י שבט תשל"ה

חיים יוסף אקרמן   יוכבד גרינברג
בני-ברק   פתח תקוה
מאורשים
בס"ד, אור ליום חמישי, ח"י שבט תשל"ה

ביהמ"ד „ויזניצר" חסידי וזועהיל
בני ברק
מקדמים בברכת ברוך הבא והברכה מוליטב נאמנה
את פני כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א
לבואו לשבות בעירנו בני-ברק בש"ק זו פ' יתרו לרגל שמחת הבר מצוה של נכדו היקר ננין וחכים
שלמה גולדמן נ"י
ומביעים אנו ברכות ואיחולים לבביים למחותנו ידידנו עוז הרב החסיד בנש"ק כש"ת
הר"ר אברהם יהושע העשיל אוירבוך שליט"א
ובנו — התנג, ברפתחי ובדאורי', כש"ת
הרב דוד גולדמן שליט"א, וביתו
ברכותנו מבעת די שיהיו הנטיעות כאילן, להתפארת עטרת הזהב השחות, לאורך ימים טובים, בשובע שמחות
התפלות השולחנות בבית מדרשנו רח' חגי 12 ב"ב

מזל טוב
לידידנו העסקן
ר' עמנואל זלביץ' הי"ו
ובנו ר' נחמי' זלביץ' הי"ו
סגן ראש העיר
להולדת הנכד—הבן חגי שיחי'
יה"ר שתזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים
מברכים
מתפללי ביהכנ"ס חסידי גור
נתניה

ועדת בשים עצי נחל נובע מקור חכמה
אגודה להפצת הישוב הרוחני בגליל העליון
בנשיאות רבינו הגאון אבי ראה האדמו"ר ניאוש מקוסלבי — עניף ירושלים
הזמנה למפגש ידידות
בתכנית: * דברי פתיחה
* הרצאה מפי רופא הילדים המפורסם
פרופ' י. ח. רייצ'ל הי"ו
* שאלות ותשובות עם הפרופסור
* מקהלת בנות בלויוי תזמורה
* הגרלה
שתערך בס"ד ביום רביעי ב' דר"ח אדר (12 בפברואר) בשעה 7.30 בערב, בבנין בית הרופאה רח' שטראוס פינת רח' הנביאים ירושלים
דמי כניסה 10 ל"י
כרטיסים אפשר להשיג אצל: חנות לחליפות, רוט רח' מאה שערים. — משפ' הרעבי סנהדריה המורחב 102/24 — משפ' ...רנשטיין רח' בית שאול 13 — משפ' קליין שיכון אריאל בלי ב' סנהדריה גם צ"ו הקהל. 532582, 271052.

هكذا من الأصل

הד היום

ציפייה מתוחה שלא באה על סיפוקה

ב—ה. הציפיה המתוחה לקראת פירסום הדו"ח המלא של ועדת אגרנט, היתה מוצדקת כדי. הדו"ח המלא נקרא יותר כמסמך אקדמי שאין בו כדי לעורר סערה. הועדה הולכת על פני נושאים ובעיות לשמירה על פרוטוקולים בביקורת הגלויה, לפתע, באופן שאלה שהיה לא להתבטא במרץ באותה ביקורת פוליטית שהיתה צפויה תלויה לאחר הדיון הציבורי, ביקורת שאולצה איתה להגיע עליה באחד מפרקי הדו"ח הגלוי, לא בין הבחינה המעשית כי אם מן הבחינה המשפטית המקצועית.

אולם זה לא יהיה נכון לומר, שהועדה לא הוקיעה מחדלים רבים אשר היתה להם השפעה מכרעת, לא רק על התארגנות צה"ל לקרבות הבלימה, כי אם על עצם כוננותו לאפשרות של מלחמה. מחדלים שאפשר היה להטילים עצם לא רק בעת מלחמה, כי אם בזמן היה לצפות למניעתם מראש. הועדה לא הניחה מקום לספק על מידת השפעת מחדלים אלה על מהלך הפתיחה של המלחמה וגם המשכה.

אל לנו להיתפס לפסק דין הקטלני שהוציאה הועדה לגבי אלוף גונן, שעליו הטילה עומס כבד של אחריות אישית על „שלא התכונן לקרב באופן יסודי, לא הכין תכנית מבצע ולא דאג שפקודת המבצע תגיע למפקדי גייסותיו". יש כאן ציון רע למפקד דגול עז נפש, שהועדה קובעת כי „גרם לכירסום בהדרגה במטרה ובשיטה שהוטלו עליו על ידי הרמטכ"ל בהיותו להוט אחרי חציה לצד המערבי של התעלה". עם כל ההצדקה שיש להתייחס להגדרות חמורות אלה, שבגללן נפסל מלמלא תפקיד בכיר בצה"ל, גם לאחר שהוגמתק דינו. אין בכך להפחית במאומה את חומרת האשמות, שבודאי נופלות לא על אדם אחד בלבד.

יש להתייחס בכובד ראש למסקנא, שגם אם איננה חדשה, שהועדה הטילה על המודיעין בשורה שבמשל בהן זה לא עבר במבחן בשעת הדריכה. בלא פחות חומרה יש להתייחס להאשמה, על חוסר כוננות, ליקויים במיבנה הפיקוד ובעיקר במשמעת שהועדה שמה עליו דגש חזק. אולם הועדה הפתיעה את דיוננו של צה"ל, כאשר היא מחפשת את שורשי הנגעים שהדיו להופך במציאות האזרחית, על ידי זה שהיא קובעת, ובצדק רב, „שצה"ל והחברה הישראלית אחד הם" — הפגמים שחדרו מן המינהל האזרחי גם לבין שורותיו של צה"ל" נראים בעיני הועדה כאחד הגורמים לכך אותם ליקויים שהיו בעוצמתו של צה"ל במלחמת יום הכיפורים. במקרה זו מותר, אולי, להעיר שלא היה צורך להתחזק עד לאפקן שהלכיהם במלחמה כדי להבחין בדיאגנוזה זו של המחלה שפשטה בחבק צה"ל הרבה זמן לפניה. התמלצה להתיקון המידות איננה צריכה להיות מכוונת רק לצה"ל, כי אם כלפי החברה הישראלית כולה „שממנה בא והמענה נוצר" לפי הגדרת הועדה.

הסתום בדו"ח מרובה על הגלוי ועוד יעברו 30 שנה עד שבנינו ובנינו יוכלו לדעת את כל הנעשה ואת הלא נעשה, ואין אנו אומרים זאת לגנותה של הועדה, אשר גם אם לא קבלה את דעתו של אותו קצין בכיר המצוטט בדו"ח, „שצריך להפסיק לנבור בעבר, כי מתוך רוב נבירה בעבר מפסיקים לעסוק בעתיד", הרי לנגד עיניה, כנראה, ההשלכות הצפויות מן הדו"ח על מצב רוחו של האומה, זה סיבת איננו ברירות התעינר לא הקנה. אולי זו היתה הסיבה שבגללה הגבילה הועדה את עצמה בזיהוי האחריות בדרג הצבאי בלבד ולא נכנסה לזיהוי המוקשים של האחריות המיניסטריאלית, גם לאחר שניתחה את הסוגיא המשפטית בשאלת החלוקת הסמכויות בין שר הבטחון והרמטכ"ל, ניתוח שניצר להצדיק מסקנות קודמות בדו"ח הביניים, מסקנות שהעלו על הועדה חרון אף של חוגים מסויימים.

הציפייה לסנסציות לא באה על סיפוקה, הועדה העדיפה לשים את הדגש על יישום הלקחים של המלחמה על פי תוצאות החקירה ובמטרה זו תושג ביתר יעילות, כאשר אותם הגלוי הדו"ח הכללי יוכנו את הדפי היחיד של הרגל הפיקודי, כאשר יוכנו את יצר ההפקרות המסוכן מאוד של אנשים המיומנים, כי כמבצע של דבר אנו חייבים לצפות אך ורק לגבורי בין הגבר.

הכל רק על אלה הרבים שנלשו בחייהם את מחיר המחדלים שבהם לקתה החברה הישראלית כולה.

אם רוצים להגביר את חוסנו של צה"ל, אין זה מספיק לרכוש לו כלים מתוחכמים. צריך גם להתפיס יותר את החברה ולעשותה ישרה יותר, נקיה מפגמים, כדי שמשמעת „לבצר צה"ל לעשות את מלאכתו גם בעיתות שלום וגם בימי מלחמה, אם זו תבוא חלילה.

המלצות למען הגשמתן

לפני סיום הדו"ח כותבים חברי הועדה על עבודתם ומבקשים להקיר ... למסקר המלצה ומדגישים: במלחמת יום הכיפורים עבר צה"ל „בפני אתגר מן הקשים ביותר בו יכול למצוא את עצמו צבא כל שהוא — וידו על העליונה"; צהרי מבחנו האמיתי של צבא איננו רק בכך שהוא נחל נצחון בנסיבות כאשר היוזמה בידו אלא דוקא כאשר היה נתון במצב של מצוקה גדולה, מבלי יצא ויכול לאויב. אולם, משהיינו עדים לצורה המהירה, שבה עמד צבא העם בקשים בנסיונו הקשה, הכרחי שנצטרך עתה, שלא יהיה עוד צפוי לעמידה בנסיון דומה בעתיד; והלא למניעת מצב כזה היו נשואות עינינו בעריכת שלושת הדו"חות. כי יתן, והלקחים שעליהם הצבענו ילמדו, יופקו וייושמו ושההמלצות שהמלצנו ישאו פרי ויגשמו הלכה למעשה.

בלכתנו את הדרך הארוכה שעשינו עד לגבור החקירה, יכולנו לחזות — במידה שהדבר ניתן להיעשות על פי שמיעת העדויות — את חויות הקרב של חיילינו, על גילוי ההקרבה והגבורה שלהם. והנה, נסיון זה רק חיזק בקרבנו את ההכרה שאכן, מילוי התפקיד שהופקד בידינו לא היה רק מילוי חובה ציבורית כבדה, אלא היתה זאת גם זכות גדולה.

156 ישיבות ו־90 עדים

במהלך החקירה קיימה הועדה 156 ישיבות, בהן שמעה 90 עדים (47 ישיבות, בהן נשמעו 33 עדים, קיימו מאז הגשת הדו"ח החלקי הנוסף ב־יום 10.7.74). כמו כן, גבו עבודה אוספי החומר, שנתמנו לפי סעיף 13 לחוק, עדויות מפי 188 אנשי צבא. לועדה הוגש גם חומר מרובה בכתב.

הודעות

השבת פ' יתרו

מוקדש מקדמת דנה כמגבית שובבים עבור הישיבה הק' „שער השמים" ללימוד הנגלה והנסתר.

הקהל מתבקש איפוא בזה לתרום ביד נדיבה לטובת הישיבה הק' הנ"ל.

* חברה בקור חולים ע"י אגודת ישראל תל אביב יפו.

חולים הזקוקים או המעוניינים בביקורים בביה"ח או בבית, או עזרה אחרת מתבקשים לפנות לחברת בקור חולים שע"י אגודת ישראל תל אביב יפו, בכתובות דלהל':

א. בית אגודי, ר' ברדיצ'בסקי 5, טל. 235844, 22151.

ב. ר' משה אנגר, בנוגע לתשמישי קדושה בחצר בית הכנסת הגדול — רחוב אלנבי 110.

ג. ר' א. ג. ביבלה, דרך סלמה 142, טלפון 33032.

וכן ניתן להשאיל כלים לחולים הזקוקים לכך. בימים שני וחמישי בשבוע בין השעות 7—8 בערב, במשרדנו רח' ברדיצ'בסקי 5, ת"א.

תורניות מ.ד.א. בת"א בשבתות הורחבו

החל מיום ששי האחרון הופעלה בת"א תורניות מגן דוד אדום ברציפות משעה 2 בצהרים ביום ו' ועד ליום א' ב־7 בבוקר, מסר ד. יזמן, ראש שירותי רפואה ציבורית ויו"ר הועדה להאום תורניות לילית של רופאים בת"א. עד עתה לא פעל שרות זה בשבת בבוקר. במעגל תורניות מד"א משתתפים 45 רופאים ונערכים בממוצע 1250 ביקורים בחודש. את השרות מקיימים במשותף עירית ת"א, משרד הבריאות וקופות החולים השונות בעיר.

עירית בני ברק המחלקה לעבודה קהילתית
בשיתוף עם
המכון להשתלמות מקצועית משולבת בבני ברק
משרד העבודה · אורט ישראל

החלה ההרשמה לקורסים להכשרה והשתלמות

לגברים ונוער
* אלקטרוניקה סוג 1
* חשמלאי מוסמך עוזר
* שרטוט טכני
* עצוב חלונות ראוה
* הנהלת חשבונות
* השתלמות במדעי המחשב

לנשים ונערות
* שרטוט טכני יסודות לעצוב פנים
* נושאים נבחרים בגרפיקה
* השתלמות במדעי המחשב

1. למסיימים תוענק תעודת גמר מקצועית מטעם משרד העבודה ו/או אורט ישראל
2. תנאים נוחים בתשלום שכר הלימוד.

פרטים והרשמה: בימים א', ג', ה' בשעות 16.00—19.00 במחלקה לעבודה קהילתית רח' חברון 4, טל' 787300, בני ברק.

משה עקיבה דרוק

רע לשמים, רע לבריות

מי שלקוי בדברים שבין אדם למקום לקוי גם בין אדם לחבירו

לא רחוקים הימים שבהם היו החילוניים לועגים נגדנו בלהט רב, אתם שומרי תורה ומצוות מקפידים מדי על מצוות שבין אדם למקום ואילו במצוות שבין אדם לחבריו אנו עולים עליכם. אחרים הרחיקו לכת והולים בוקי סריקי במזמורי תורה ובמצוות, כאילו דחקו לקרן זוית את החלק הזה של מצוות. לצערנו נתפסו לתעמולה שטחית זו, גם יהודים הנראים עליהם כתר רבנות, ולא צריך להרחיק לכת כדי למצוא דוגמאות כאלה, בהם המצוות שבין אדם לחבירו דוחקו אפילו רב בסיוע להתיר איסורי חיתון.

הדברים ידועים ולא היינו חוזרים עליהם, בודאי לא כדי לקנטר, חלילה, על בני ישראל הפרויים במקרה, אלא שבאורעות הימים האחרונים, לאו דוקא בחזית הצבאית ולא דוקא בחזית המדינית, הגלו על פני השטח עובדות ומעשים כאלה אשר מחייבים אף חרש על המציאות והפכים את הקערה על פיה, ותבהירה, לדאבוננו שנשלמה ודוה בן הצדק אפילו כי זכות זה. התבירר לעיני כל, או ליתר דיוק לפי שהיה זקוק לכך, שלא רק במצוות שבין אדם למקום לוקים אותם אנשים שפרקו מעל צוארם על של תורה ומצוות, כי אם גם בעבירות שבין אדם לחברו הם לוקים ובמידה גדושה.

לעתים היינו שואלים את השאלה כלפי מחנכי הנוער החלוני, הכיצד אתם יכולים להטיף לתלמידים מידות ומעשים טובים, כאשר באידך אתם מתכחשים אותם לעקור מלבם אמונה. היתכן לחלק את עשרת הדברות ולומר לתלמידים, „לא תנאף" היא דיברה שצריך לשמור אותה ואילו דיברה אחרת כמו, זכור את יום השבת לקדשו. מיותר, חלילה, לבטל מישראל. אפשר לנעם דיברה אחרת זו על ידי זה, כבד את אביך ואת אמך, שהיא אחד הערכים שעליהם מבקשים הכל לחנך את הילדים ולעיכובה הדיברות האחרות שאיזה רומסים ברגל גאה ואין צורך לציין כאתו מן הדיבור הדיבור. כאשר האנשים עקרו בן הלוה את האמונה המתבטאת באנוכי ה' אלוקיך. שוב, אין מיגבלה אשר הדריך את האדם להיות את אורחות חייו על פי איזה ערכים של פיהם צרימה הצנועה לארגון את חייו. אם איננה רשה להיות על פי צרכי הגיגול שבה חיים בני אדם על פי איזה החיים של היות הצדק.

— * —

אין צורך להיות חכם המבין בתורת הנפש כדי להבחין שהחברה הישראלית שרויה במשבר עמוק. אין אנו יודעים לקבוע, מה היה הגורם החמור יותר שהעמיק את המשבר, אם האכזבות של המלחמה והכל המציאות הפוליטית, או אותו משבר שלמעשה התחיל הרבה זמן לפני המלחמה, אלא כי נתגלה לאחריה ביתר שאת, משבר האימון שהתחיל עם ההנהגה הפוליטית הגיע להנהגה הכלכלית. משבר שהוליד חוסר בטחון מדי־ הים והפעם לא מפני אויבים מבחוץ, אלא מפני שועלים קטנים המכרסמים מבבפים.

לא צריך לחסך בנבכי ההיסטוריה הרחוקה. כדי לדעת איזה מעמד הפסה בכלכלה הישראלית אותה הגברה כלכלית כמו „סולל בונה" שחבקה זרועות עולם. חברה שלפניה היו פתוחות כל הדלתות ואלה אשר רצו בטובתה לא נרתעו משום דבר. הצדיפרות שמהן היא מהנתה מלוא תופבים הן מן המפורסמות, הכול ידעו, שהמפתח להצלחה כלכלית היא שרתפות עם חברה זו. אלה שהעניקו לה מעמד בכיר זה, לא היו צריכים לתרץ את עצמם. מדובר בחברה שהיא שייכת לציבור העובדים, והלוא אנו חיים בחברת עובדים, חברה סוציאליסטית שבעיניה פסול ומתועב ההון הפרטי. בעלי ההון הפרטי תוארו כספקולנטים, כמוצצי דם העובד והמשרים מבמוקותו. כנגד טיעון מוסרי כזה, קשה היה לאנשים לעמוד. אלה אשר ביקשו להיאחז בכלכלה הישראלית היו צריכים להשלים עם מציאות זו ולהראות את השותפות כרע במיעוטו.

מעמדו של צבי רכטר, מי שהיה עד לפני כמה ימים הבוס הגדול של הקונצרן ההסתדרותי הגדול, הוא במעמד של חשוד ולא נעין להוסיף שמן על המדורה שעליה הוא נעקד עתה. לא היינו נגררים לחלק שבחים למשטר הישראלי, לא לזרוע המשפטית ולא לזרוע המשטרתית, על אותה מידה של זריזות ויושר שמגע בלי משוא פנים כלפי האיש שרק אתמול, לא היה איש בציו לגנות בקצה אצבעו. אבל מן הציבור, שאפשר לבר על נגד אישיות ברמה זו כל אותם האשמות כפי שפירצו בסבב האישום, זיוף כהה, מירמה, עבירות על פקודת מס הכנסה והונאה. היא כפל־צבת ... שיותר בתפשו רקוב באותו מפשר חבירי אשר הינתי להתפאר בהקפדה על מצוות שבין אדם לחבירו.

צבי דבור אינו הראשון ויש להניח שאינו האחרון שבלבא את עצמו לפתע פתאום ידבב על ספסל הנאשמים. כמה אנשים אשר עד לפני זמן מה היו המגיד ויושבים בשורה הראשונה של הבמה החברתית והכלכלית במדינה, מוליכים לאחריות את מקומם לשבת על ספסלים קודמים אחרים, הפעם באולמי המשפט ובחדרי החקירות של הבמה האישי.

העתון ראתה אחד ידיעה, שלפיה באלף הבמה ... של המשטרה ... להכפיל היך ובן קצר את מחלקה החקירות הכלכליות, כיון שהתקן הקיים לא יכול לעמוד מול להך הפרשיות, פרשיות המחייבות חקירות במשטרה. המשטרה בישה ודאי השבין, עורכי דין ואנשי כלכלה, אחרת היו כל באבציה להגיע לשורשי האמת לשוא, זה אחד הסימנים המאדבים ביותר, ... פרשיות נחקות מהגת לשפיה, אם כחוסר אפשרות להגיע לשורשי האמת, ובמצב כזה בהם להת לאנשים אלה להינצל בין הספק באשר לגלות אוזלת יד של הזרוע המשטרתית. יש לה־כה, שלא מהדבר בחקירה של אדם צעיר שבשר בעבירה, שנגדו אפשר להפעיל אמצעי לחץ פיסיים כדי להוציא ממנו הודאה שבלעדיה אין עוד להגיש לפני בית המשפט. מדובר באנשים ובנשואים, שלגביהם יש לקיים אפי אחד של חקירה משפטית, חקירה כזאת מחייבת מידה גדולה של ידיעה ואינטליגנציה כלכלית, כי ריבוי החוקיים אנו לבהים, כמה הצדקה מצפה להם.

— * —

צבי רכטר ומיכאל צור, כמו אלה שקדמו להם הגיעו לנקודת משבר, אולי לא באשמתם הישירה. כי אילולא היה מתמוטט הבנק של מיכאל רוזנבאום, הרי יכולים שני האישים להמשיך שנים רבות ולשתק באותו מיפתק. לתפוס את המקום הראשון בסולם החברה הכלכלית ולא זה המקום לדון, כי היה יוצא בשבר ומי נפסד מבציעתו זו. לא היינו מרחיקים לכת לשפוט מראש על שאלה זו. אבל מה שמתברר עתה, כי אנשים אלה, שהגיעו לשיא הפיסגא, פשוט רמסו כללים אלמנטריים שבהדרשים מכל אזרח. והדוגמא הבולטת ביותר, היא פרשת הפיקוח על כ־שבע זר שהם עסקו בשיטותיות, ולא חשבו לצורך מי ולאיזו מטרה עשו זאת.

מבקר המדינה ד"ר יצחק נבנצאל, הרשה לעצמו לנקוב בסכום של כ־ליארד לירות, שנגרם כנזק כספי מדי שנה כתוצאה „ממבצעים לא תקינים". לדעתו יש בסכום זה להסביר את רמת החיים הגבוהה שהתפשטה בארץ, כאשר אנשים מקבלים טובת הנאה שאינם מגיעים להם בתוקף החוק, מישהו פרה הזישב, שאנשים אלה גבבו, ... מאוד מכיס של כל בעל משפחה סכום השוה למאה לירות לחודש, סכום שגם באינפלציה הגדולה יש לו ערך, אם אנו נזכרים שתוספת היוקר החדשה לא תעלה על יותר ממאתים לירות לחודש במונים. הרי זה מדובר, רק במעשים לא תקינים, המבקר פרה להדגיש עובדה זו, בסכום זה לא נכללו כל הסכומים שהאנשים נטלו לכיסם, הרי גם זו הופעה שהסכינו לה. מגזל בנק ידוע ומפורסם בנק שרבים האמינו לו בתום לבם, שגם הממשלה האמינה לו, גם לאחר שבית המשפט פסל אותו מתפקידו ומסרה לשמירתו סכום של 30 מיליון כאריקים. אדם זה הוגדר על ידי בית משפט מחוזי, כ„גנבי" שגנב סכום של 45 מיליון דולר. אין אנו יודעים מהו העונש הצפוי לו למר בן ציון היושב ומצפה לגזר דינו. אבל אנו יודעים את המשמעות החברתית שיש בפסק דין כזה.

אי אפשר להתעתם ולומר, שאלה הם מקרים יוצאי דופן ויהיה זה עוול לכלול את בעשת הכללות. אבל לא בצלים עין מן העובדה, ששרשיות אלה לא צמחו בחלל ריק, הצמיחה שלהם היתה, אולי אישית אבל היא ניזונה מאקלים סלחני כלפי העבירות קטנות וגדולות, שרמסים עליהם אפשר למצוא בכל אחד מן הפרקים הפכים של דו"ח מבקר המדינה ולא צריך להיות נתון בחוש ששי כדי לגלות אותם. התרגלנו לכך, שמבקר המדינה מצביע על ליקויים, על דברים שיש בהם פגיעה בטוהר המידות ר כולנו היינו עוברים לסדר היום עד לדו"ח הבא. גם ועדת הכספים של הכנסת אשר היתה דנה בנו"א, לא יכלה ליצור את הכלים שיגלו את המסתתר מאחורי העובדות. בכל אורך השנים לא שמענו, שהמשטרה בכנסה לבדוק ולחקור פרשיות שעליהן מצביע המבקר, אם לא שלהישה לעשות זאת, השבצע שמנו לראשונה, שיתכן שהמשטרה התקור את הטימצאים של דו"ח המבקר על הכנסה בחברה לביטוח ופיתוח הרוב היהודי בעיר העתיקה. יתכן שהתיק יישבר לפני שיפשות, ולא מן הסטם הפסוט, שהמשטרה הודקק לצוות גדול כדי להגיע לגילוי האמת המסתתר מאחורי כל אותם מעשים המתוים שנעשו על ידי האנשים שנלשו בחברה זו.

— * —

נגענו רק בקצה המזלג של פרשיות אלה, ולא נגענו עוד בפרכלול הבציות הקבוצות ביחס שבין אדם לחברו כפי שהוא מצטרף ביחסו של המבנגון הציבורי, ללא הבדל, אל האזרח הנזקק לו. לא נגענו באותה מערכת יחסים סבוכה וכעורה של הרבות אנשים המאים שמוטב לא להזכיר אותה, מערכת יחסים שבה נמחקו הרבה מן הכללים האנושיים.

אנו רוצים להגיע רק אל הנקודה המרכזית, להוכיח, כי מי שמבנסה להפריד בין מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו, אינו אלא מסתיר באפלה את החלק הבלתי רצוי. עצרת הדיברות הן מקשה אחת של כפשים, של אמונה, של מיגבלות ש־מהן צומחת ישות אנושית יהודית ד־ כל מי שמנסה להשמיט ממנה אחת או יותר מן הדיברות הוא חותך את עצמו ומעיתר את המבנה החברתי, אולי זה לוקח זמן אבל הוזה עליו שיתדרדר עד התהום.

אותה אלוהיה שמהנה החילוני מקיים מצוות שבין אדם לחברו, הרי מוטסה גם יחד עם הרבה אלוהיות ואלילים אחרים. כותר לומר, שאלה אשר קסרעו על המנהג של שומרי תורה ומצוות, כאילו אינו מקפיד די על מצוות שבין אדם לחברו, הם עצמם מנותקים מן ההווי בנמהה זה. אילו היו קרובים יותר לנעשה בתוכו, היו יודעים כי אין דבר רחוק מן האמת מאשר האשמה זו. אך נקודה זו היא יכולה להיות נושא למחקר כענין בפני עצמו.

דו"ח ועדת אגרנט על קרבות הבלימה

הועדה מתייחסת בחלק נכבד בדו"ח לקרבות הבלימה בשתי החזיתות — הדרום והצפון — וכותבת: „בעוד שבחזית הדרום היתה ההפתעה מוחלטת, הן מבחינת המכן והן מבחינת השיטה, ולכן לא נבקטו למעשה, שום צעדים אפקטיביים כדי לקדם את הסכנה, הרי בחזית הצפון היוותה ההפתעה בעיקר הפתעה מבחינת מטרת האויב ושיטתו, ולא בכל כך הפתעה בזמן מבחינת פרוץ פעולות איבה כלשהן. דרגי הפיקוד שם היתה להם התחושה של דאגה וזהירות, תחושה שהועברה על ידם גם לפיקוד העליון, וכתוצאה מכך, התגברה חזית הצפון עוד לפני המלחמה במידה ניכרת".

היתה כוננות בצפון

לגבי חזית הצפון: כוחות צה"ל ברמת הגולן היו בכוננות ובעוצמה גדולה מן הרגיל — והבדיקה היתה לגבי הועדה „היכן הנחתה הצתרדה הפיקודית והאם הנחתה כתוצאה משיקולים נאותים ומספיקים. דבר זה אף מתחייב מהעובדה שאת הישגיהם הגדולים והמשמעותיים ביותר השיגו הסורים דוקא בשלב זה.

(7) לעומת זאת, לגבי חזית הדרום כותבת הועדה „ראינו לנכון שלא לבחון את הקרבות הראשונים של הכוחות הסדירים בחזית התעלה. תוצאות קרבות אלה היו אמנם קשות ביותר, אך הן נבעו, בעיקרם של דברים, מן הסיבות שניתחנו בדו"חות הקודמים: ההפתעה, חוסר כוננות מבצעית, והערכות בלתי מתאימה של הכוחות.

בתוך קרבות הבלימה בחזית הדרום כותבת הועדה „בחרנו בקרב שהתנהל ב־8 באוקטובר בגזרה המרכזית על תעלת סואץ, וזאת בעיקר בפני שהוא היה אמור להיות הקרב הזוכב הראשון של צה"ל בחזית הדרום, קרב שבו צה"ל מחזיר לעצמו — כך זה נראה בעיני הפיקוד הבכיר — את היוזמה.

חוסר שליטה של הפיקוד בדרום

למרות שבביצוע המהלכים של יום זה עדיין ניכרות כמה מהשפעות ההפתעה הראשונות, הרי עצם העיתוי בקביעת ההתקפה ותכניתה כבר היו בידי צה"ל. כפי שאנו מראים בעת שאנו מנתחים את הקרב, מה שגרם — בין היתר — לשיבוש מהלכי ההתקפה, היתה פניה מכרסמת במטרת הקרב כפי שהוגדרה על ידי הרמטכ"ל:

וכן, חוסר שליטה של הפיקוד ואי־יכולתו לקרוא את מהלכי הקרבות נכונה. לא זו בלבד, אלא כמה מן המהלכים שננקטו באותו יום על ידי דרגי הפיקוד השונים, נעשו במודע או בתהליך ההדרגתי כתוצאתם של המפקדים, שנמשכה זמן רב לפני מלחמת יום הכיפורים, ולא מניתוח המצב באותו שלב.

הפועלה מן האמור, שקרב זה מן הראוי שיילמד בכל פרטיו ועל כל משמעויותיו ולקחיו, ביחוד מפני שהיו לו אף השפעות מרחיקות לכת על כל האסטרטגיה שננקטה בידי צה"ל במלחמת יום הכיפורים לאחר מכן, ואף היו לו השלכות מדיניות בפועל או בכוח — ממליצה הועדה בדו"ח.

חזית דרום: קרבות ה־8 באוקטובר

בסכמנו את תוצאותיהם של קרבות ה־8 באוקטובר בדרום אנו מציינים, — כותבים בדו"ח חברי הועדה, בין השאר, את הדברים הבאים:

(1) למרות שהקרבות הנ"ל נכשלו בכך שלא השיגו את המשימה שהוטלה על פיקוד הדרום, הרי אין ספק שהיתה להם משמעות רבה להמשך מהלכי המלחמה, וראשית כל בכך שתחמו והכילו את ראשי הגשר של האויב ומנעו בעדו מלהשיג בשלמות את השלב הראשון במשימתו.

(2) אוגדת מילואים אחת אמנם לא הצליחה בביצוע המשימה של השמדת ראשי הגשר המצריים, אולם הלחימה הקשה של האוגדה באותו יום תרמה רבות לבלימת התקדמות האויב ותרומתו זמכך הכשירה את הקרקע להתקפת הנגד הגדולה של צה"ל, שבסופה צלח את התעלה מערבה.

(3) אם כי אוגדת המילואים האחרת לא גלחמה במרבית היום הנ"ל (כזאת מסיבות שלא היו תלויות בה) ולמרות שבקרבות ה־8 בערב וה־9 בבוקר סבלה אבידות קשות, הרי הכשירו קרבותיה אלה את התנאים להמשך מהלכיה. ביום ג' אחרי־הצהרים (9 בחודש) נערכה האוגדה להתקדם מערבה. הנסיון לא עלה אמנם יפה אך בסיומו של הקרב לקראת ערב, הגיע אחד מגדודי האוגדה לקרבת התעלה, ועל ידי כך נחשפה נקודת התורפה במערך המצרי, שדרכה עתיד היה צה"ל לצלוח את התעלה.

חזית צפון: נקיטת צעדים

„כמה עובדות יסוד איפיינו את מצבו של פיקוד הצפון בפרוץ המלחמה ובשלביה הראשונים. הפיקוד היה, ער לאפשרות של התפרצות פעולות איבה, נקט בצעדים לקדם פני אפשרות כזאת. סדר כוחותיו הוגבר, ואם כי היה קטן מסדר הכוחות שנחשב כדרוש להגנת רמת הגולן במקרה של מלחמה כוללת, הרי לא היו אלה יחסי כוחות בלתי נסבלים.

רמת הכוננות של הכוחות ברמת הגולן היתה גבוהה למדי, אם כי המפקד וגם הם מהיקף פעולות האויב בפתיחת המלחמה ומעוצמתן. הכוחות הסדירים שלחמו ברמת הגולן בשלבי הלחימה הראשונים הצטיינו בדרך כלל בלחימתם העיקשת ובדבקותם במשימותיהם, וכך היה הדבר גם בקרב כוחות המילואים בשלבים הבאים של המלחמה.

הדו"ח עוסק בשיקולים ובהחלטות המרכזיות של מפקדת פיקוד הצפון ושל העוצבות שהיו כפופות לה בשלב זה וכותב:

„כאן נעיין בכמה פעולות, עליהן הצבענו, בשלבים השונים של הקרב, אך גם זאת יש להדגיש: שטעויות אלו לא נבעו מרשלנות או מאי־מילוי אחריות, אלא מן הערכה מוטעית של מגמות האויב ומשיקוליהם של מפקדים תוך כדי קרב במצב קשה ביותר.

בסיכום קרבות הבלימה בחזית הצפון מציינים חברי הועדה שלאחר סיומם עבר פיקוד הצפון ממצב של חדירת האויב עד לקרבת הירדן, ושילוב את הגליל המזרחי, להתקפת נגד, שבסופה מצאו כוחותינו את עצמם בקרבת בירת האויב ובשליטה על שיא החרמון.

בסכמם את קרבות הבלימה כותבים חברי הועדה: היגעתה איתנו הכרתה שהמטרה שלשמה הוקמה הועדה לא היתה לכתוב את ההיסטוריה של קרבות הבלימה (אילו באמת היה דבר כזה מוטל עלינו, הרי ברור שאין ניתן למימוש בדרך מעמיקה אלא כתוצאה מחקירה הנמשכת שנים רבות) אלא לאתר את הפגמים והחסרים שנתגלו במהלך שלב הבלימה.

האחריות המיניסטריאלית בחוק — רעועה

במקרה האחריות המיניסטריאלית חוזר הדו"ח על דברים, שאמר באמצע בדו"ח הביניים הראשון, שמעולם לא נקבע, כי שר הבטחון הוא ממונה „מטכ"ל על צה"ל להנחות את צה"ל בשטח המבצעי, או שהוא בבחינת „מפקד עליון של צה"ל מכח היותו שר הבטחון".

הועדה מחזקת את קביעתה הנ"ל בכך ש„פקודת צבא הגנה לישראל" משנת תש"ח מנוסחת במונחים כלליים וסתמיים ולפיה ממונה שר הבטחון על ביצוע הפקודה, אך פקודה זו כולה אינה דנה בנושא הפעילות האופרטיבית של צה"ל ואין בה איפוא, כדי להסמיך את שר הבטחון להנחות את צה"ל בנושא זה.

אף לגבי הוראות הפיקוד העליון שאותן מוציא הרמטכ"ל על פי סמכות שהוענקה לו ע"י שר הבטחון, — הנה מקור סמכותו של שר הבטחון עצמו מוטל גם הוא בספק, וגם לא ברור מכח איזו סמכות שבדין מוציא הרמטכ"ל את פקודות המטה הכללי.

כללו של דבר, אומרת הועדה, שכל דברי החקיקה הקיימים אינם נותנים תשובה אם מסמכות להנחיית צה"ל בנוגע לפעולותיו בשטח האופרטיבי או אף בנוגע לסדר כוחותיו והערוכתם. שייכים במישרין לאחד השרים.

לעומת זאת קובעת הועדה כי סמכות זאת מוקנית לממשלה או לועדת שרים מטעמה או לאחד השרים שיוסמך על ידה לצורך זה ואולם — מציינת הועדה „לא מצאנו בחומר שלפנינו שעד כה השתמשה הממשלה בסמכויות הפורמליות לפי סעיף 31(א), כדי להקנות סמכויותיה בתחום הבטחון לשר מסויים. מצדנו אין אנו באים לקבוע בזה אם הקניית סמכות כזאת לשר משרי הממשלה דרושה, ואם כן — באיזו דרך משפטית יש לעשות זאת.

אריק שרון פעל לפי המשמעות הצבאית

חברי הועדה התייחסו בדו"ח בפרק מיוחד ושכה „אי ציות לפקודה מבצעית" לשאלה, היכולה להוקב בצה"ל ובציבור על הערתו של האלוף אריאל שרון „כי לפעמים אפשר להפר פקודה.

כותבים חברי הועדה: „ברצוננו לעמוד על סוגיה מיוחדת בנושא המשמעת, אשר עוררה ויכוח ציבורי בעקבות ראיון עתונאי („מעריב" מיום 25.1.74) שבו האלוף (מיל.) אריאל שרון, ושממנו משתמע כדעתו שבמקרים מסויימים מותר למפקד שלא למלא פקודה מבצעית שקיבל. כאשר הופיע אלוף שרון לפנינו כעד, חקרנו אותו על שאלה זו כדי להעמיד את הדברים על דיוקם. אלוף שרון הציע שהציקה לו בעיה מצפונית עקב מעשה שהיה באחד הימים האחרונים של מלחמת יום הכפורים. באותו יום ניתנה לו פקודה שהאוגדה אשר בפיקודו תבצע התקפה על יעד מסויים. הוא היה סבור שביצוע הפקודה יגרום להרבה קרבנות, ושאילו המפקד שנתן את הפקודה היה יודע את המצב בשדה הקרב לאשורו — ידיעה שלא היתה לו, לדעת אלוף שרון — לא היה נותן את הפקודה. לכן הוא, אלוף שרון, התנגד לפקודה במשך שעות, אך לבסוף, משהפקודה לא בוטלה, ציית לה ובצע את ההתקפה, ולאחריה לא מצא השיגים שהביאוהו לשנות את דעתו שמלפני הביצוע. הוא נותן את המקרה הזה כדוגמה לפקודה שנכון היה לא לבצעה, ולתת אחר כך את הדין על כך. בעודו הדגיש שאלה מקרים נדירים מאד; והוא ממשיך: „אני מודה שיכול להיות שלא הייתי צריך לאמר את זה, כי סביב זה התפתחו הלי־כלים של דברים שלא אמרתי, ולא עזר לי שכמה פעמים סגנתי הכחשותי הסברתי הזורתי והכחשתי. אני כבר הפכתי לדמות של מישהו שדוגל באי מילוי הוראות. איני חושב שאני לא ממלא הוראות. אני חושב שצריך להקפיד על מילוי הוראות ולא הייתי מציע שבכלל התפתח איזו אידיאולוגיה, ואני אישית לא עומד מאחורי אידיאולוגיה כזאת והסברתי את זה הרבה פעמים".

ש: „... אדם שבא ואומר: אני לא מלאתי פקודה בקרב בפני שחשבתי כך או אחרת וידעתי שאני עובר במשמעת... ובבית משפט צבאי תקוותי היותה שלמרות שהובאתי למשפט, אולי יקלו בדיני — זה עדיין נקרא משמעת. אבל כשבאים ואומרים שמותר לו לא למלא פקודה, זה הגיואגס שהוא מסוכן..."

ת: איני חושב שאמרתי דבר אחר מזה... אני חושב כפי שאמרתי את זה... אני בהחלט חוזר ואומרתי שאני מוכן לעמוד לדין על הדבר הזה..."

הננו סבורים כותבים חברי הועדה שחלופי דברים אלה מבהירים את הסוגיה הקשה הזאת די צרכה. השקפתו של אלוף שרון, כפי שהתאר אותה כפנינו, עולה בקנה אחד עם צרכי המשמעת הצבאית. בעת קרב — ואין אנו עוסקים כאן, כמובן, בפקודה חמורה על ביצוע מזיד — יכולים לקרות מקרים נדירים מאד, כאשר משוכנע הפקוד המקבל פקודה ממפקדו, שאילו ידע המפקד את העובדות בשטח לאשורן, לא היה מורה על ביצועה. כך נתפס מקבל הפקודה בכבת של דילמה בין חובתו לציית לכל פקודה, אלא אם ברור וגלוי שהפקודה היא בלתי חוקית, לבין הזית משוכנע שעל פי הנתונים בשטח אין מקום למתן פקודה כזאת. באשר נקלע הפקוד למצב כזה, הוא מיצה את כל האמצעים המקובלים, ככל שאלה עומדים לרשותו בנסיבות, כדי להביא לשינוי הפקודה: העמדת המפקד שנתן את הפקודה על העובדות בשטח הנסיון לשכנעו לשנות את הפקודה; ערעור על הפקודה בפני דרג יותר גבוה — הכל ללא הועיל, כי אז חייב הפקוד על פי החוק הצבאי לבצע את הפקודה במיטב יכולתו, ולאחר מכן יכול לבקש הקמת ועדת חקירה שתחקור בנסיבות מתן הפקודה וביצועה. לא ציית לפקודה, — כי אז יכול מפקדו להדיחו מיד; וכן צפוי הפקוד למשפט צבאי בשל סרוב במזיד לקיים פקודה (סעיף 122 לחוק השפוט הצבאי, תשט"ו־1955), ומה שנותר לו לעשות הוא להעלות את נימוקיו לאי מלוי הפקודה בפני בית הדין כטיעון להמתקת הדין.

סיטואציה אחרת היא כאשר נשלח פקוד לביצוע משימה והוא עצמאי, ובהגיעו למקום הוא מוצא עצמו במפתיע בפני נסיבות שבאותן יסודי אינן תואמות את הנתונים העובדתיים שעל פיהם שלח אותו מפקדו לבצע את המשימה, ואין לפקוד שוב יכולת להתקשר עם מפקדו, כדי להגיעו לשנות את הפקודה. במקרה כזה יכול הפקוד על עצמו את האחריות ויפעל לפי יוזמתו ושיקול דעתו, מתוך מאמץ מירבי להיות דבק במשימה חרף שנוי הנסיבות, ובהזדמנות הראשונה יגזוז למפקדו על אשר קרה ויבמק מדוע פעל כפי שפעל.

תגובת אלוף (מ') אריק שרון

אלוף (מיל.) אריאל שרון קיבל אמש בסיפוק את העובדה שועדת אגרנט קיבלה את עמדתו בענין המשמעת של המפקד בקרב, אך עם זאת ציין שאינו שמח אם נחקרו אירועי ה־8 באוקטובר עד תום:

בהנהגתו, ששודרה בתכנית „היום הזה" ברדיו, אמר מר שרון:

„הדו"ח לא מהוה הפתעה בשבילי, משום שזאת טענתי לגבי אירועי ה־8 באוקטובר מאז אותו יום מר.

„גם בענין המשמעת קיבלה הועדה את דעתי, שבמקרים מסויימים, אמנם נדירים, מפקד עלול לעמוד בפני דילמה קשות ביותר, והוא רשאי שלא לבצע הוראות ולהיות מוכן לתת את הדין על כך. בישה זו עולה בקנה אחד עם צרכי המשמעת הצבאית, לפי הגדרות הועדה.

„לצערי, במשך למעלה משנה וחצי אולי על לא עוול בכפי, נאיש לא רצה לשמוע, שבסך הכל נהגתי בצורה היחידה האפשרית בתנאים של קרבות קשים מאד.

„יחד עם זאת, לפי המסקנות שפורסמו, איני שמח שנחקרו אירועי ה־8 באוקטובר עד תום. אין ספק, שלו היתה מתבצעת באותו יום הוראת האלוף גונן לאחת האוגדות לתקוף מצפון לדרום, דבר שלא נעשה על ידה למרות הפקודה המפורשת, היו פני הדברים אחרים, וה־8 באוקטובר היה הופך ליום של נצחון במערכה. לדעתי, לו היו מבצעים את התכניות המפורשות, שהיו בפיקוד הדרום ערב המלחמה, פני המערכה היו שונים לחלוטין.

„אני מקווה, שלמרות הלקחים הצבאיים יופקו בענין זה ללא משוא פנים.

„מאז המלחמה הלכו 16 חודשים יקרים מפז, לטעות עתה אני מקווה, שנדע להפיק מיד את לקחי המלחמה, להתרכז בבנין הכוח, כדי שנוכל לעמוד מול המערכות הכבדות שצפויות לנו", סיים מר שרון.

מודיעין שדה משותק

„בימי הפתיחה מודיעין שדה כמעט ולא פעל למעשה" — כותבת בהדגשה הועדה בהתייחסה לנושא המודיעין. להלן היא מצביעה, בין היתר, על ההשתבשות המחשבתית של המודיעין ל„מדלים".

„בחקירתנו את קרבות הבלימה בדרום מצאנו נכתב בדו"ח את תחום המודיעין כתחום שהליקויים בו השפיעו, במידה רבה, על מהלך הלחימה. כאמור, ציינו ליקויים אלה מבחינתם היסודית בלבד".

להלן כותבת הועדה: „מצאנו, שחלק מן הלקחים הנובעים מפעולותיו ודרכי עבודתו של אמ"ן ערב המלחמה נכונים גם לגבי פעולותיו ודרכי עבודתו במלחמה עצמה".

אלוף גונן אינו מסוגל לתפקיד על-עוצבתי

„אין האלוף גונן, עם כל היותו לוחם מצויין והמפקד בעל מוניטין על כוחות עוצבתיים, יכול למלא בהצלחה תפקיד פיקודי על עוצבתי, או המקביל לו במטכ"ל. לפיכך אנו ממליצים את המלצתנו הכללית להשתמש בשל המקר בצה"ל, תוך שימת הסייג הנזכר. יחד עם זאת אין אנו מבקשים דעה — לכאן או לכאן — אם יש להטיל שוב תפקיד אחר על האלוף גונן, ומהו התפקיד, דבר זה הוא מבוכן בסמכותם של המוסמכים על כך, — זה סיכומה של ההמלצה אשר נכללה בדו"ח, לגבי האלוף גונן.

הדו"ח המתייחס בפרק נכבד לאלוף שמואל גונן לצבור הצבאי כותב: „כיתה מתבונת לקרב ה־8 בחודש והתוסלו בשאריך זה, שבצע אותנו שהאלוף גונן לא עמד במבחן הנדרש מאלוף פיקוד, לא התכונן לקרב באופן יסודי; לא הכין תוכנית מבצע מפורשת, ולא דאג שפקודת מבצע תוצא ותגיע למפקדי גייסותיו; לא וידא שאכן הצטברו כוחותיו ונערכו כדרוש לקראת המבצע; לא דרש לראות את תוכניות מפקדיו ונמנע לכן מלאשרן; משהחל הקרב, ניהלו ללא מערכת שליטה ועבודת מטה אפקטיביים, נמנע מלפקד פנים־אל־פנים על גייסותיו, ועל ידי כך אף לא עמד מקרוב על הנעשה בשדה הקרב; קיבל החלטות מכריעות על הזזת אוגדה מגזרה לגזרה בהשמה ובגורם ודוא בכל האמצעים, שאכן הושגו המשימות כפי שהוגדרו לו על ידי הרמטכ"ל, כתנאי להזזת האוגדה; שינה תכנונות משימות לאוגדות הטיל עליהן משימות חדשות, ללא הודעת מידע לכוחותיו על כוחותינו ועל האויב; גרם לכירסום בהדרגה במטרה ובשיטה שהוטלו עליו על ידי הרמטכ"ל, בהיותו להוט אחרי חציה מהירה של התעלה, בלי שנוצרו התנאים ההכרחיים למהלך כה מכריע.

לא כל כשלון בקרב מצדיק נקיטת אמצעים נגד המפקד שניהל את הקרב; יש והבאים אובייקטיבים מונעים את ההצלחה על אף כל שנעשה כנדרש, כותבת הועדה בדו"ח.

אולם שונה הדבר לגבי האלוף גונן. התמונה העולה מלימוד הקרבות של ה־8 לחודש מראה שהוא לא עמד כראוי במבחנים הקשים של אותו יום גורלי, דבר שהשפיע רבות על תוצאות הלחימה באותו יום בגזרת התעלה. בצרפנו למסקנתנו זו את הבקורת שכבר מתחנו עליו בדו"ח החלקי הראשון לגבי פעולותיו עד פרוץ המלחמה כותבים חברי הועדה ראינו להגיש שנה את ההמלצה הסופית.

ביחס לתפקידים שהוא יכול למלא בצה"ל: רק בתפקיד שלמטה מפיקוד מעל לעוצבה או במקביל לו במטכ"ל.

נפילה בשבי — לידיעת הרמטכ"ל

„תוך כדי גביית העדויות שמעה הועדה על תופעות הקשורות במצבים שונים, שהביאו לנפילה בשבי. הועדה לא נכנסה לעבי הקורה של ענין זה. יחד עם זאת, היא ראתה חובה להסבת את תשומת לב הרשויות המוסמכות לצורך לדון ולהחליט בנושא האמור, שעל כמה מהיבטיו מצביעה הועדה, בלי להמציא, בגוף הדו"ח; ולצורך זה החליטה להעביר את הקטעים הרלבנטיים מהעדויות מצה"ל לידיעת ראש המטה הכללי.

המלצות הועדה בקשר לפגמים

בנוגע לפגמים הליקויים היסודיים שנתגלו במהלך החקירה הנושאים הכלליים, ראתה הועדה שלא לתפקידה להצביע עליהם או בציון הלקוים שהפקתם מתחייבת מהם, אלא גם מצאה לנכון להצלות כדי פעם — בחלקי הדו"ח שבהם הם מוזכרים — המלצה או המלצות קונקרטיות, כיצד לתקנם.

הועדה מציינת שהן מתחלקות לשלושה סוגים: (א) המלצות אשר הועדה משוכנעת באיתנה בדעתה שדבר הגשמתן דרוש לתיקון הליקויים האמורים; (ב) הצעות פתרון, שהועדה מציגה לא קבעה בהן מסמרות, אך אשר לדעתה הן ראויות לכך, שהרשויות המוסמכות יתנו להן תשומת לב מירבית וישקלו אותן בכובד ראש; (ג) המלצות — ועל אלה כבר דובר לעיל — לעריכת חקירה מקצועית מדוקדקת על ידי צה"ל בשאלות בעלות אופי צבאי מובהק, בהן נתקלה הועדה אך אשר לא ראתה כתפקידה לפסוק בהן.

המודיע

עתון יומי — ירושלים

[illegible]

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

Y. A. ZISHINSKY
1672 - 53rd Street
Brooklyn, N. Y. 11204
Tel. 851 - 5016
851 - 5100

למלון 4 כוכבים
בירושלים
דרוש
טבח ראשי
מקצועי ומנוסה.
נא לבקש את המנהל:
טל. 02—231593

מצב רוח של התפרקות בתוך המפלגות הגדולות

„פתרון" של בחירות מוקדמות עשוי לענין את ראשי המפלגות ברגע שיחליטו כי מעמדם בסכנה

— מאת י. שפיגל —

מגמה של התפרקות מאפיינת כיום כמה מן המפלגות במדינה. נותר רק מעט מאד מאותו "הדימוי" שהיה למפלגות אלה לבין המצב שהוא כיום. קריאות של מפלגות ממוסדות עד־ בעת ומרשה, בין אב מחבר באחד אחר מאכסו המעלה ובין אב מחבר בתלפיות — כמעט בכל רחבי מעלם המפלגות של ימינו. דבר זה נותן אותותיו במרוה התירה של ומפש שנהלים לעמם הבית רשמיים ו־ במשפיים של מפלגות. ישנן התאר־ גנויות חבר קבוע במפלגה אינו חושש להאריך כי המשך תלותו במפלגתו עמורה בספק וכי הוא מנוהר הרבוהי פרישה או קריאה על עגלה אחרת.

יש שיאמרו שאין כאן אלא נור־ מאליזציה באיכות החיים המפלגתיים, שאינה חייבת בהכרח להיות נוקשה וחוזרת גמישות. ויש האומרים שלפ־ נינו תהליך מובהק של התפוררות, אם של הצורה המפלגתית אליה היינו רגילים כל שנות המדינה, ואם של התפוררות המפלגתית בכלל, שאין איש יודע מה עתיד לבוא בתהליך ואיזו מציאות תיווצר לאחר־מכן.

עובדה היא, אבל, כי במפלגה הרא־ שית, מפלגת העבודה, שלאחר כל ההתפתחות נותרה עדיין במפלגה הג־ דולה ביותר המהווה חוט־שדרה של השלטון — תהליכי ההתפוררות הם היסמקקיקימיים ביותר מאשר בכל שאר המפלגות. יש בה פעילות סוערת של חוגים ושל יחידים. בכל־לחלוטין זו־ הרה של הנהגה. היא, למעשה, לא קיימת בכלל. מאז נתמנה יצחק רבין לראשות הממשלה, נעלמה למות מנהיג המפלגה. קודמתו בתפקידו, גב' מאיר, התפטרה רשמית מראשות הממשלה אך בצאתה הלכה גם מתפקיד מנהיגות המפלגה שגם אם לא הוכ־ רה לכך בצורה רשמית, היתה היא זו שמילאה את התפקיד בפועל. ומר רבין שבא במקומה לראשות הממשלה, לא בא במקומה במפלגה, ושום איש אחר לא נבחר לכך.

מזכיל מפלגת העבודה, מר מאיר זרמי, לא הוכיח את עצמו בהנהגה־ מדיתה במינה ולא הכשיר לעצמו שם זיהר או מעמד מכובד, והוא נקלע למצב קשה במפלגה מכל הבחינות. והא באחרונה — הבעיה המקבילית, כי שהוא מגמת לאחר שיופיע הנו־ כה במפלגה החדשים לבקרים, הוא נשאר בשחיל ללא ספק כי משרד הפקיד. גוזק. אותו. מפאת אי־ השילום.

אתגריו של רבין

רבין עמד בראשית דרכו בפני שני אתגרים: האחד, לבצר את מעמדו בראשות הממשלה ולהבנות את עצמו בתוך המפלגה. באופן מלכן שהאתגר הראשון נתפס אצלו כעדיפות ראשונה. אפשר שיפריד עצמו מהבנים כבנים וידע כי אין כוחותיו עוד להתמודד על הסגים בבת ובצורה אחת, ועל־כן על הסגים בעת ובצורה אחת, ועל־כן, בסודם, זנח את האתגר השני, בתקווה שהתבססותו בראשות הממשלה תביא לו את מה שהוא צריך בראשות המפלגה. מוקדם עתה להעריך אם היתה זו הערכה מוטעית מבחינה. אלו שמפילים את כשרי סבורים, כי היא מתבסס לא רע בהנהגת הממשלה ובוטב לו להבטיח במטרה זו. אפילו היא מגנים את החוות של המפלגה, אחרים, המאוכזבים ממנו, סבורים, כי לא רק שאין בכוחו להתמודד בשתי החזיתות גם יחד, אלא שגם בתחום הממשלה — הביצוע שלו ממנו ד־ הוא.

רק אם תיפתח בבחירה גלויה מלחמה פנימית בתוך המפלגה, הוא עלול להיות קרבן ראשון ויסולק מראשות הממשלה. על אף הקסם שבתפקיד הממלכתיות הנובעת ממנו, אין לו שום עורף במפלגה. העובדה שנבחר בשעתו לתפקיד לא נבעה מעוצמה שיש לו, אלא משום שהמתגוששים האמתיים, שלא היו מאורגנים בצורה מתאימה, הסכימו ביניהם שלא בשלו להתמודדות המכרעת והעדיפו שמר־ עמד־ביניים יתפוס כרגע את התפקיד עד אשר יגיעו שני הצדדים למסקנה כי אפשר לצאת לזירה להתמודד. באותו רגע לא יהיה כל שיגיד עבעו רציגון הפיקוד הצבאי, הקמת טראסט את התפקיד. הם אומרים כי תופעה דומה היתה כבר פעם במפא"י, כאשר משה שרת המנוח כיהן בראשות ה־ ממשלה, בלא להיות ראש המפלגה, רק כממלא מקום של משרה לתקופת־ביניים לפי רצונו השרירותי של ב"ג המנוח. ברגע שזה החליט כי עליו לשוב לראשות הממשלה, הוא פשוט דחק את שרת מתוזה למשרת שר החוץ ואחר־כך העיף אותו בכלל מהממשלה.

מי יהיו המתגוששים?

התמה היא רק מי יהיו המתגוששים על התפקיד בעתיד הקרוב או הרחוק יותר? האם יהיה זה משה דיין שיצא בתבונה מהודעה אם כשאול יתגבר הוכם במסקנותיה הסופיות של ועדת אגרנט מאחריות למחדלי המלחמה? האם יהיה זה שמעון פרס, המתבגר היטב בתפקידו כשר הבטחון, זוכה לשבחים רבים על מאמציו בעל החורים העמוק שנעשה בקואר־ גנות הבטחוניות, הרכש, והתעצמות, ריענון הפיקוד הצבאי, לקנות מראש־ תחות במשרדו, מרחב מאישי צבא בכירים לשעבר, מתאובים המהבר־ קים שכהם ביחד עם קבוצה נבחרת של אישי־מדע? האם יהיה זה אבא אבן, שנכנסה להפוך את התפקיד הר־ טולי שלו במפלגת העבודה, כיורד "בית ברל" — למוקד של התעוררות של העבודה בתוך ציבור, תוך שהוא [illegible] הנהגת המדינה? או, האם יהיה זה שוב יגאל אלון, אשר חדל אמנם מלהיות בעיה בצוות במפלגתו הוא עצמו מאד בנוח בתפקיד שר החוץ, אך כלל אינו רואה בכך את שיא הקריירה שלו, אלא עודנו חולם על ראשות הממשלה.

בין אם יקרה זה דיין או פרס, אבן או אלון, ברור הוא, כי ברגע שאחד מהם או שנים יפתחו בהס־ תערות ויצאו לזירה — ישיבו בצל את רבין. לכל אחד מהם "פרסטיז'ה" מפ־ לגתית הרבה יותר חזקה מכפי שיש לרבין. במקרה כזה, תהיה ההכרעה בין שנים מתוך הארבעה שמנינו, או בין מועמדים נוספים העשויים להשר־ תבץ ברשימה, אך לא עם רבין. הוא מחזיק בתפקיד כל עוד אין מי שיצא בקריאת־תגר עליו, אך ברגע שזה יקרה, סיכוייו להישאר מועטים בלבד.

הקיטוב מפ"ם־אחה"ע

אין כמובן שום הכרח שההתגוששות כזו אכן תתרחש, אלא שעצם העובדה שזה עלול לקרות — היא הכרסמת במעמדו של רבין והיא גם המשתקת את מפלגת העבודה וגורמת להעמקת תהליך הכרסום הפנימי של כל קור־ טוב של אחדות. כך יכול, איפוא, לקרות, שח"כ יוסי שריד מבצע על התארגנות גוש חדש על בסיס "יוני"... בעוד שח"כ בן־פורת מאיים בהת־ ארגנות נגדית. אין סכנות שתפסקת על כך התכנע זאת. מוסדות המפלגה שבעבר קימו התכנסויות תכופות ו־ מתמידות, משותקים עתה לחלוטין. האישים האחרונים שעוד נותר על כך גד להאחגה, הצטרפו אל הממשלה הנוכחית וברגע הצטרפותם — פחת לחלוטין הענין שלהם במפלגה וכל־ פיה, כדוגמת אהרן ידלין שנעשה שר החינוך, יהושע רבינוביץ שנעשה שר האוצר, ומשה ברעם שנעשה שר ה־ עבודה ואברהם עופר שנעשה שר ה־ שיכון.

אך זהו רק ה־קגל הפנימי בתוך מפלגת העבודה. המצב איננו פחות חמור ככל שזה נוגע למגבל היותר רחב של המערך, היחסים בין קבו־ צות שותפו במפלגת העבודה לבין מפ"ם מתוח ביותר. הקיטוב הוא, ל־ מרבה התמהון, בין אחה"ע למפ"ם, הקרובות יותר זו לזו מבחינה רעיו־ נית, עכ"פ לפי הרושם של מה שהיה בעבר. המאלף הוא, כי גם בתוך אחה"ע אין אחדות דעים. יגאל אלון ויצחק בן־אהרן נעשו קיצוניים בגישה ה"יונית", ואילו השר גלילי מסתמך את התוך כוח. הוא נאבק על תכניות התנחלות כאשרות וניצב בלא־יחרף על מונחת של מפ"ם המוספה אותו בצורה חריפה. השבוע היתה ההתנג־ שות החריפה בין נציגי שתי התנוע־ ות הללו, כשמפ"ם מגלגלת על גלילי את "אשמת" ההתיישבות במעלה אדומים ואילו אחה"ע מטיחים כנגד מפ"ם את פגישה מכירה תמיני עם נציג אש"ף בפראג.

פילוג המרכז החפשי והתארגנות ר"צ

אלא שבגבב והתרופפות או ההילוף־ אותיות: ההתפוררות איננה רק נחלת מפלגת העבודה או המגבל הרחב יותר של המערך; היא גם נחלתן של מפלגות אחרות. השבוע אירע הפילוג ב"מרכז החפשי", כאשר ברור לכל אחד שאין זה סוף פסוק באירועים שבתוך הליכוד. קים לכך מעשה הפרישה של חה"כ ד"ר בנימין הלוי מ"חרות". שהם סבורים כי שמואל תמיר ימהר להסיק את המסקנה ויפר־ וש לגמרי מהליכוד". הוא מאמץ לו לאחרונה דיעות "יוניות" ויש סבו־ רים כי זהו עילה לצרף הצטרפות לממשלה או משהו מרחיק לכת יותר, כמו הצטרפות להכנת התארגנות מפ־ לגתית חדשה, ביחד עם ר"צ ו"שינוי". רבים שמו לבם לכך שיש שיתוף־ פעולה בינו לבין ח"כ אלוני.

וכאן בא תורה של התארגנות ה־ אמורה. התנועה ר"צ נולדה בנסיבות קוניונקטורליות מובהקות. הרשימה לכנסת הוגשה ממש ברגע האחרון בלי תקוה של ממש להשיג משהו. רק פריצת המלחמה באבגע, בין הגשת הרשימות לבין הבחירות — העניקה לר"צ את כח שקיבלה. רבים אינם נותנים סיכויי־המשך רבים לתנועה זו, מתוך ההנחה שהרשימה קוניונקטו־ ראלית נעלמת בפתאומיות כשם שהיא באה. אין זו מפלגה שרשית שהע־ ניקה תרומה כלשהי לחברה ולמדינה או לחברים, בתוך שכאלה. נכל לשער שרבים מבין אלה שהצביעו בעד רשי־ מה זו, מחזיקים בפנקסי־חבר של מפ־ לגות אחרות.

ואולי מתוך כוונות לחולשה זו, מנסה עתה גב' אלוני לעשות הכל כדי לבסס את תנועתה, בין השאר על־ידי צירופים שונים. מיזוג בינה לבין מה שקרוי "תנועת שינוי" לא יוכן, כנראה, להערכתה תנופה מיו־ חדה. "שינוי" היא תנועה שלא נב־ חנה עדיין בכלל בהתמודדות של בחירות. היא הנוחה כנוהרה על השסה מכל "תנועות המחאה" שנוצרו לאחר המלחמה, אך עודר ספק גדול מכוחן בבחירות. לכן מחפשת גב' אלוני אם זו תצליח לעבור את הגשר בעת שותפים נוספים ואיננה בוחלת גם בספקולציות שונות. כך, למשל, היו השמועות המדלפות על הצטרפות ה־ ח"כים אליאב והלוי לתנועה, דבר שהוכחש מיד לבחורת היום על־ידי שניהם. אין להוציא, איפוא, מכלל ספק אפשרות של מיזוג בינה לבין חה"כ שמואל תמיר, הורגיש עצמו הנוק בליכוד" היה רוצה להופיע בצורה עוצמתית, בהיותו בנוח בכחו לבצר לו מחדש מעמד עצמאי או ב־ שיתוף עם קבוצה אחרת.

מצב המפלגות במפד"ל

לישורת הבקיעים בחומות המפל־ גות מצטרף מצב המפלגה בתוך ה־ מפד"ל. ישנם ספורים לאחר והאמור־ רזות האריינה שהיתה בתוך הכנסת לבה הסוכד לוועדת המינויים הדיינים מיהרו ראשי הסיעות במפד"ל לבחור ועדת־פיוס, הכל משום שהעריכו כי ההתפתחות עלולה להיות חמורה ביות־ ר. אלא שבפיצוים בוזרית ועדה זו הבוזרו חוגי הצעירים ואנשי הסיעה המרכזית בכה נוספת על סיעת רפאל, בהצבעת אי־אמון נגד הנהלת סניף המפלגה בתל־אביב, שבה היתה סיעת רפאל בעלת הרוב, אך עקב פילוג פנימי בתוכה חל כרסום במעמדה.

שני אירועים אלה היו חיצוניים, אך מצב ההתפוררות הפנימית ב־ מפד"ל הוא חמור הרבה יותר. כמעט ולא הוכחשו השמועות על פעילותם היסודית של הצעירים להקים מפלגה חדשה, שבבסיסה יעמוד גוש "אמו־ נים". לפי השמועות, עורכים חוגי ה־ צעירים חריש יסודי בארץ כולה, מארגנים תאים חדשים ומנסים לבנות הכל על בסיס התארגנות חדש. ימים יגידו אם יוזמתם מוצלחת. ואולי משום זה גילו חרדה כאשר דלפו פרטים החוזה בשוח בשלבים עדיינים של התארגנות זו. אך מאד יתכן כי ה־ אופנה הכללית של התפוררות פנימית במפלגות, תשפיע את השפעתה גם על הנעשה במפד"ל, ואולי אין כאן אלא חוזה כללית על מה שאירע בעבר, כאשר הפועל המזרחי ירש את ה"מזרחי" חיסל אותו כליל, כאשר הצעירים דהיום מחקים את הדוגמה הזו כפי שעשו יריביהם דהיום כלפי המנהיגים בעבר.

בניגוד לכל מה שהיה צפוי, קיומן של בחירות מוקדמות כמעט וירד מן הפרק. הסיבה החיצונית שהיתה אמורה לגרום לכך — שיחות עם ירדן והחלטת רוב בממשלה לוותר על חלקים מ־ יהודה ושומרון — איבדה כל אקטו־ אליות ולכך סייעה ועידת ראבאט. מבחינה זו, מרוצה מר רבין שנמ־ נעה ממנו התמודדות מוקדמת מידי על דעת הקהל בעת שאין הוא עדיין מבוסס בצורה איתנה בתוכה, אלא שבדיעבד, אפשר כי הוא וגם אחרים יתחילו להרהר אולי היתה זו דרך למנוע קיום של בחירות מוקדמות. כל ההתארגנויות הללו אפשריות רק משום שמותר ... אירך עד לבחירות ואפשר להתארגן בסבלנות ובשקט. ברגע שבו יוחלט מועד בחירות על הדלת, החול צעירה מיהלסה של כל אלה וכולם יאלצו להודעק בבהרות אל הדגל. "פתרון" כזה עשוי לענין ביותר אישים מרכזיים במערך, בליכוד ובמפד"ל, ברגע שבו יחליטו כי הסכנה למעמדם עתידה להיות מוח־ שית.

ש. שנקר

תסביך האגירה

שירד הביטו יראו, משרד המסחר והתעשיה יצא סוף סוף למלחמה המביעה נגד האוגרים. הסכוע נתבשרנו מפי ... יהודי דבר על תבנית המזון שלו שנועדה להדביר את האוגרים שנתפו במתנה, ולהכות אותם שוק על ירך. בה יעשה באגבר אשר המשרד הנ"ל אינו חפץ ביקרו? כל מי שיאגור מצרכים מעבר לדרישה הצריכה הסבירה של משפחה ממוצעת לתקופה העולה על 4־6 השבועות, יהיה צפוי לקנס.

קשה לדעת אם אין במצבה זו של המשרד הנכבד נסיון מקורי משלנו להתגבר על בעית האבטלה המאיימת לפגוע בארצנו. בא וחשב לכמה אלפים של בחוקים ובלשים נזדקק כדי להוציא את החוק אל הפועל? כמה פקידים יאלצו לקום מאצל כוסות התה ולפקד כל בית אב בישראל כדי לחקור ולמצוא כמה סוכר, שמן ואורז אגרו עקרות הבית הנרדות מפני העלאת המחירים?

חוקה גם על בתי המשפט שיקבלו בברכה מיוחדת יוזמה מוצלחת זו של משרד המסחר והתעשיה. כידוע שהמערכת השופטת במדינתנו כורעת תחת משא השעמום וחוסר התעסוקה, חוק חדש זה יוריד אל שדותיה את אלפי המשפטים להם היא זקוקה כל כך והטיפול בכל תיק מבוצע ימשך בעתיד הבא עלינו לטובה חמש שנים במקום שלש כמקובל עד היום.

מנקרות במוחנו כמה שאלות של סקרנות כמו: מי יקבע מהי הכמות המותרת למשפחה ממוצעת לתקופה האמורה? מי יקבע את הסטנדרטים הבהר־ איטים למקרים הריגים? מי ישליט על הפרוטקציה? וכהנה וכהנה. אבל אנו שמים מבטחנו במשרד הנכבד כי ברוח היוזמה המאפיינת את ראשיו, כפי שתוכיח ההצעה הנידונה, יוכלו להתגבר על בעיות קטנות מעין אלה ולהביא מרפא למכת האגירה.

אך בצד ה"תקוות הגדולות" שלנו צר להיות בספקן צלוב כל כך להתמודד עם בעיה השובה כל כך בבעית האגירה. כי אכן המכה זו למכת מדינה כשוטה כמשכנו. אם בעבר מצאנו אגירה רק בתקופות של מלחמה, וגם אז נטלו בה חלק רק שכבות מצו־ מצמות של הציבור, אם פעם היה האוגר מקור לא אכזב להלצות ולרשימות סטיריות, הרי היום הפכה האגירה לתכונה בלתי נפרדת מדמותו של הישראלי והשלומיאל הוא דוקא מי שאיננו אוגר.

כל זאת למה? ליהודים הטובים והחכמים שלנו לא ארך זמן רב כדי לתפוס את העקרון שאסור להאמין להצהרות ולהבטחות רשמיות למיתקן בנושא העלאת המחירים. כל איתה שאר מסוים מבטיח בקיפת הפז כי מחירו של מצרך מסוים לא יעלה בשום פנים ואופן, חוקה, שתוך חודש לכל היותר יזנק מחיר הנ"ל לגבהים לא נודעו וכל מי שלא התחכם לאגור ימצא עצמו מפסיד.

בקצב המסחרר של עלית המחירים כפי שהיא מקובלת אצלנו לאחרונה, מסתכמים רווחי האגירה של כל משפחה ישראלית ממוצעת בכמה מאות לירות לפחות, ועל כן מדוע לא לאגור? הפרשה שהרסה את שרידי האמון של הצבור בהודעות ה־ רשמיות בנושא עלית המחירים היתה פרשת האסי־ מונים שהודמה לשכבת. רבבות אגרו אסימונים גדו־ לים וקטנים המתינו בסבלנות למרות כל ההכחשות הרשמיות להעלאה בתחום זה. המציאות הוכיחה את צדקה כי צחק מי שצחק אחרון. המ־ חירים אכן עלו סוף סוף לרווחתם ולריווחיותם של כל האוגרים.

ברור שהפיכת האגירה לספורט לאומי היא תופעה לא בריאה בכל משק שהוא ובפרט במשק הנתון ללחצים אינפלציוניים כשלנו. שכן היא תורמת לאינ־ פלציה, מאפשרת העלאות יתירים באופן מלאכותי ומשרתת את צרכיהם של ספקולנטים למיניהם. יעידו מוצאי שבת ובוקר יום א' שלפני שבועות אחדים, בהם הצליחה הפצת שמועה מפוקפקת למדי על העלאת מחירים להוציא את שיצור המכירות במצרכי האביזרים ההכשלים הסוכר, השמן, הדלק ועוד.

את התופעה הזאת עלינו לעקור מן השורש אבל בתרופה אחת בלבד: שיקום האמון ההרוס של הצ־ הרות הרשמיות בעיני הציבור.

לשם כך לא נחוץ מנגנון פקידותי מנופח, גם לא הקצבה ביהודה מקופת המדינה המדולדלת. כל מה שדרוש הוא עקביות, זהירות בהתבטאויות רשמיות וקצת הבנה למרחוק החסר כל כך בכלכלה שלנו. שר המסחר והתעשיה הצהיר לא מכבר לאחר שמצובת האחוקריה האחרונות כי לא זו בלבד שאין כל כוונה להעלות את המחירים, אלא שמשרדו שוקל ברצינות הורדת מחיר הסוכר לאור הירידה בסך ארבעים אחוז שחלה במחירו בשוק העולמי. ובאו — שהוחה... אדרבא, יעמוד השר בדיבורו, יוריד מחיר הסוכר ואפילו בעשרים וחמשה אחוזים, ותהא בכך מכה יעילה יותר לאגירה משיוכלו הגישים חוקים וקנסות. כל עוד לא תינקט היוזמה הנבונה למלחמה באגירה, יוסיפו השרים להצהיר, המאמינים לאגור והכלכלה הדידה מתהמה במדרון האינפלציה.

סיפורו של יהודי־רוסי בווינה

ניסה לחזור לבריה"מ ✱ מגנה את התעמולה הרוסית המנצלת מקרים יוצאי דופן

17 שנה תמימות בליתי במחנה כפיה בחורקוטה דרומית לקוטב. שם, בין פושעים בוצעים ואנשים חפים מפשע במוני, השארתי את בריאותי, את מיטב שנותי, חזרתי אחרי 17 ש־ נה, בשנת 1953, לאחר מות סטאלין, לעיור כשעשועי הלבינו וכוחי הלך ממני.

תאותי נודע לי, מה שהיה ידוע מכבר ליהודי רוסיא בעשרים השנים האחרונות, שהם אזרחים ממדרגה שניה, שבריונים אנטישמיים וביור־ וקרטים משחתים מבנגים את התר־ להבותם על היהודים, שרוסיא פסקה מלהיות מולדתם, לא משום סיבות דתיות ולא ציוניות ולא משום רצו־ נם לעלות לישראל, אלא מסיבות אנ־ טישמיות בלבד.

עליתי לישראל, ואני נמנה על אלה שלא מצאו את מקומם בישראל. לא רק משום מזג האוויר שהשפיע עלי לרעה, משום שבליתי כל כך הרבה זמן במרחב הקוטב. גם בבחינה פו־ ליטית ואנושית לא מצאתי מקומי. העצבים שלי לא החזיקו מעמד, לא פעם עלו בי געגועים לשנים הקשות והבלתי נשכחות בקומסומול בקומבי־ נאט הענק לטרקטורים שבסטאלינ־ גראד. בשנים הללו, לא הרגיש אף אחד מאתנו שהוא רוסי, אוקראיני או יהודי, הרגשנו עצמנו כאזרחים סו־ בייטיים, המאוחדים באידיאה אחת וצועדים לקראתה, לא ידענו טעמה של שוקולדה, אבל היינו אז מאושרים מאד. משום שאז לא היתה עדיין קיי־ מת הגייס החמישי של סטאלין, לא אנטישמיות, לא הפליה בין עמים. והא להם השמש הישראלית, ההבהה בי התקוה, כי זמנים אלה יחזרו ו־ הגעגועים למולדתי כרסמו בי יותר ויותר, רציתי לחזור לברית המועצות בכל מחיר, חסכתי פרוטה לפרוטה ו־ הוצאתי את האחרונה שבהן לטיסה חזרה לוינה.

יצבתי, כמו מאות אחרים, בחצר ההמתנה של "גבניגים במלצנסה (ה־ רחוב בו נמצא הבנין שבו מאוחסנים היהודים מישראל בוינה), פעמים בלא אופטימיות ופעמים בלא י־ אוש. הרשיתי לתעמולה הסוביטית ל־ הוליך עצמי שולל ומידתי את עצמי, דברתי סרה על ישראל, כדי לאסוף נקודות טובות אצל הנציגות הסובי־ טית ולהגדיל את סיכויי לחזור ל־ ברית המועצות.

והבישותי במעשי.

כיום אני עובד כמרסם במפעל ה־ גדול ביותר למכונת עדינה באוסטריה עזבתי את המלצנסה ואני מתגעגע ב־ בתי המשעלים של גוש הגרושה. ע־ בדו במשמרות בהם הבטפשתי על ש־ עזבתי את ברית המועצות, אני מ־ בספר בבגנות שהשעפשתי. אני אשאר באוסטריה, אני שבע, יש לי קורת גג, פרנסה הוציב המרגלבש כראוי, חב־ רים יש לי, ביניהם אנשים שהתי־ ידדתי אתם ידידות כנה ולבבית, אך כי לא עם כולם, אני מרגיש עצמי חפשי, המזל צפר לי להיות אדם ו־ של יהודי ישר.

כאמור, למדתי לקח ואני יודע הי־ טב מה היה ומה היה קורה אילו היה אחרת.

לא פעם אני חוזר למלצנסה, כדי לראות שלום האנשים הנמצאים שם מה חדשים, אני עד לתעמולה ה־ רוסה של הסוביטים בין האנשים ה־ אומללים הללו, המנצלים את מצבם הקשה כדי לעשות רווחים פוליטיים, רווחי דמגוגיה על חשבונם ועל ח־ שבון יסוריהם, כזה שנים היא עושה כעשי מאוסה באנשים הללו, שביניהם נמצאים לא מעט זקנים. תשושים ו־ ילדים קטנים.

הנה למשל, ספרו לי את קורות יום אחד בחודש יוני אשתקד במלצ־ נסה.

ביום זה הופיע במלצנסה אדם ש־ קרא את עצמו בשם: ליוזש, הציג את עצמו ככתב השבועון הצרפתי "פארי מאטש", בכך לא היה שום דבר יוצא דופן, היהודים, גדי המלצנסה, כבר יודעים שהם נמצאים במוקד ההשפעה לב של דעת הקהל והשיווי של העתונות, ולא פעם עד־ הוו עם עתונאים שבאים מן האוסטריה הן מארצות שכנות, אבל שלא כבר־ תנאים אחרים, בא העתונאי הצרפתי מלווה בולודים א. קורישב, המזכיר השני של שגרירות ברית המועצות בוינה, הנספח בענייני היהודים־החוזרים.

קורישב זה שמכנים אותו בשם "האבור", הוא דמות מוכרת היטב לשוכני המלצנסה, השוי איננו מוכבד בדירוזה, אלא להיפך, מוכרות בלתי נעימה לא כעמית השאלה איש זה אצל היהודים הללו. כי כאשר יהודי כזה מגיע לוינה, הוא בא לשגרירות הסוביטית להציע את בקשתו לקבל אשרת כניסה לברית המועצות, הוא נשלח מיד לקורישב, וזה מקבל את פניו בצעקות ובצעקה:

מה אתם מחפשים כאן, הוא צועק על היהודים המבוהלים, מאלו דבר זה נגע לנפשו נפשו, הוכן נשלחם את נוחה הבנה לבוא אלי? אתם קרי בוגדים, עזבתם את ברית המועצות מרצונכם הטוב, ואתם בעצמכם וחי־ רותם על זכותכם לחזור למולדת של־ כם, אבל אתם כאן איננו מקבלים חזרה, והסתלקו מכאן הכל תפריעו אי־ תנו בעבודתנו, אם אינכם רוצים ש־ אקרא למשטרה.

אבל הפעם הופיע, משום מה אד־ תו קורישב בסבר פנים מחייכות, ב־ יחד עם הכתב הצרפתי הוא מחלק חיוכים לכל צד, שואל בשלום ה־ אנשים, מלטף את הילדים, יתר על כן, הוא אף הביע את השתתפותו בצערם על האנשים, ואנשים נדהמו לראות, כיצד הוא בטל את ומורה של הגבורה שמבלובה תעוד לה להפ־ בים את המחזה הכתומה של מ־ שאה. כשהיא עדין לתפצים כנסה מערבי עם היהודים, שבאו מרוסיה ומבקשים לחזור אליה, והמוכנים לשפוך קיתונים של שופכין על ישראל הציונית המושחתת, עד שאין בית אל שם, הוא שוכן, האפאראטשיק הז להיות בנוסי מאד, להשתתף בחה־ מות מרגריעה ולעשות הכל, כדי ל הוכיח בפני העתונאי עד כמה המדינה להשתיק אפילו את בני אמונתה. החשבון מוגש לה.

כדי למצוא חן בעיני קורישב, כ תצמצים כל אחד להרבות בדברי גנאי על מדינת ישראל, על התנאי הבלתי נסבלים, אחד נכנס לדבר השני, כדי להרבות העשבונות במ' אקסטזה הולנית. אנשים אלה במצב אים בבצבר כזה, שאינם נרתעים משום דבר הבלבד להיחלץ מהבוך הצפוי והיאוש של המלצנסה, זה הרחוב ה בדדי המרגה הנמצא בבוהרת זה כמה שנים.

איני יודע אם הכתב הצרפתי מ בין את המשחק, איני רואה עצמי כשר לשפוט בענין זה, בכל אופן הם פרסם מאמר בשבועונו, כי ישראל היא באמת לא המקום המתאים בשבי־ יהודי רוסיה, ומאמר כזה הוא בדיוק מה שהעתון המוסקבאי "איזווסטיה" כתפש, כדי להפחיד את היהודים ש־ הגישו בקשות לצאת את רוסיא, ו־ אמנם מיהר העתון לפרסם את ה־ מאמר במלואו.

כאמור, אני עצמי כבר עזבתי את המלצנסה, משום כך לא נפגשתי עם הכתב הצרפתי, בכל זאת מצאתי את שמו שחור על גבי לבן ב"איזווסטיה" שם כתבו כי אני השמעתי את דברי הבקורת שלי על ישראל בעקבות מופתיה. ולאשר שהם הפליגו כל כך בשקרים, העניק לי העתון גם דרגה נוספת בעבודה. אף על פי שאני רק כורסם פשוט, עושים ממני בעתון מ־ כונאי מובהק, כזה לדבר כולה, כי בי שופך קיתון של מי ביוב על ישראל, מקבל העלאה בדרגה.

אותה שיטה נקטה גם השגרירות ה־ סוביטית בוינה במסיבת העתונאים ה־ מפורסמת שלה בקשר ליהודים ב־ וינה, שהתקיימה במעמדם של קומץ קטן של יהודים אומללים שנאלצו לענות על כל השאלות שנשאלו מפי אשר הגדי להם בשגרירות.

לא היו שום הפתעות במסיבת ע־ תונאים זו, הרי הכל היה מתוכנן ומבוים כראוי. השגרירות הפיצה יום לפני המסיבה תזרים ובהם הצעד ש־ אלה, שעל היהודים היה לענות ע־ ליהן, והיהודים עברו "קורס" מזורז, כדי לדעת מה לענות בדיוק על ה־ שאלה, זה המגד את השאלה ואת התשובה בכל מה הנוגע למשפחת של קורישב רשל שלית בהחזר שבא כמשכו־ קה, כדי לבדוק אם הכל יתבצע כי שורה — החבר גירשוב, המשמש אחראי להסודיות ולראשיהם של אי־ שתן "ליטרטורנאיה גזטה".

לאחר מסיבת העתונאים, המציא ה־ עתון הנ"ל עמוד שלם עם תמונה מסיבת העתונאים, ממנו נתן ללמוד כי וינה דהוסה יהודים יוצאים שבאו מישראל. ועומדים בתור ליד השגרירות ומתחננים בדמעות שליש להרשות ל־ הם לחזור למכורתם, כיון שהם קור־ בנות הציונות האימפריאליסטית השולטת בישראל, והם מבקשים מתר בכל הי־ אפשר לברוח מהתוהו המשעבד ל־ חיקה של אמא רוסיא.

כדי להוסיף סממן על פריקת א, הוסיף העתון הערה בשולי הכתבה, בה נאמר: בעוד נמסר מאמר זה לדפוס, הגיעה אלינו מרגה הדיעה, שאחד ממשתתפי מסיבת העתונאים, ה־ מהנדס גפרגה, הוכה קשות על ידי שדודים ציונים ונפצע כמה פצעים והובא במצב קשה לבית החולים. מה קרה באמת?

שני בריונים יהודים, ולהייזר בי מרגה ושילומון בוויאש שהו לשפרה, ויצאו כשהם "מלאים" להתגלגל על פני הרצות וינה כשהם הוקפים אג־ שים ובחברונים, בדרכם נתקלו בשני יוגוסלבים, התפתחה מריבה שעברה להתכתשות, ובפני הנראה הגיעה יד היוגוסלבים על העליונה, מוכים ו־ פצועים הולך שני האנשים למלצנסה וזרתי מוה, אבל כשהתעוררו, עלה ברים רעיון נפלא: החלום ביקהם ל־ לכה להכר קורישב בשגרירות ה־ סוביטית ולספר לו, כי הם הוכו על ידי שלוחי הציונות. התעמולה הסוביטית קבלה את הידיעה בשמחה רבה, ומי "חברי ה"מהנדס" גפרגה הורשה ל־ חזור לרוסיה.

בשביל העסקנים הסוביטיים בי־ וינה, משמשת המלצנסה, מקור לא אכזב לפעולות תעמולה במלחמתם ב־ נגד מדינת ישראל. ועובדי השגרירות אף נתנו להבין בהבנה, כי הסוביטים אינם מעוניינים כלל, שהיהודים יפסיקו ללחוץ עליהם בבקשת היתר כניסה לרוסיה ויפסקו להיאבד בוינה או באחת מארצות המערב באירופה או מעבר לים. הם מעוניינים שיהודים אלה ישארו בוינה בתנאים האומללים הללו, זמן ארוך ככל האפשר, שיה־ בתלו על הכתב יותר ויותר זמן, משום כך מעניקה השגרירות את הבדות רק לעתים רחוקות ליהודים בלבה.

לפעמים גובר הרגש אצל אנשים אלה, המזכרים בצערם בברית המו־ עצות ולאן הגיעו כיום, אחד מהם, אדם מבוגר בעל עבר עשיר בפעילות בברית המועצות, פנה אל השגרירות בבקשת היתר כניסה, מר קורישב אמר לו, כדרכו: אנשים כמוך אינם נחו־ צים בברית המועצות כלל! ובזיקם מתנו לעזוב את השגרירות.

כך זהו פני הדברים, אמר היהודי קראלניק, כשהוא פותח את מעילו, ועל חזהו מתנוצצות מדליות ועיטורים רבים. "כאשר כבשנו בשנת 1945 את ברלין, הייתי אדם גדול באור בברית המועצות, ואילו עכשיו זי"

הקריה החסידית בחצור נבנית בקצב דינמי

היוזמים מכינים את התשתית החינוכית והחברתית לקראת איכלוס שלב א'

— מאת משה יוסיפון —

לפני חמשה חדשים כאשר הגענו לחצור, להתות על קנקנה של הקריה החסידית, ראינו שהחזון קורם עור וגידים. ראינו סימנים ראשונים של חיים שירשו את מקומה של השממה בגבעה הסלעית השוממה.

כשחזרנו השבוע לראות את המקום, מצאנו לא רק עור וגידים לחזון, כי אם גם לבוש חדש, בתים נאים ותלת־ קומתיים כבר מתרוממים בקצב בניה המביא את הדעת. מנהלי העבודה שבדרך כלל הם רגילים בעבודת ה־ בניה של שכונות ודירים, לא הסתירו מאתנו את ההרגשה שלהם, שהפעם היא שונה בתכלית, שהפעם הם שו־ תפים לנסיון חברתי כזה. הפעם אין אנו בונים שכונה בלי־שם, שכונה שאין אנו יודעים מראש לכי היא מיועדת, ומה מתכונים תושביה לעי־ שות. אנו שותפים להתישה, שיש עמה משהו כמשק של כנפי ההיסטוריה: החסידים באים אל הגליל, ובמקום שדרכו רגליהם של קדמונים, תנאים ואמוראים, יצעדו בעקבותיהם תלמידי חכמים, צעירים ואנשי מעשה. קול התורה שוב יתרונן מעל הרי הגליל השופעים שמעליהם מתהלכת בת־ קול עתיקת יומין, קלוה בקולות מגבו ההיסטוריה והחוזר על עצמה.

אלא, שירת השירה המתרוננת בין הלב בתקיה, אינה יכולה להסתיר את כל איתן הבעיות שאכן יש עוד להתמודד עד שהקריה הקדושה הנב־ נית על תילה. תושביה אינם יכולים לחיות על רוח של שירה וגעגועים בלבד. כאשר ישלמו שלבי הבניה, והדירות המפוארות יעמדו על תילן, יהיה עוד צריך למלא אותה תוכן כזה אשר ימשוך את האנשים לכאן ויירתק אותם למקום זה. שבמצב האנשים הוא שאינם מסתפקים באויר נשמות, הם זקוקים לשרותים יעילים, ובאשר מדובר בשלומי אמוני ישראל, הם זקוקים לשרותים מיוחדים, שרותי דת, שרותי חינוך בדות ובהתבונות שהם רגילים אליה. השינוי במקום הגיאו־ גרפי בן השפלה אל גב ההר, צריכה להיות מלווה בעליה רוחנית. לכן בבעי הדבר שהשיפוציות גדולות יהיה.

אנו מודעים יפה לבעיה זו — אומר לנו הרב אשר ביחונה, יו"ר הנהלת הקריה, שבא ממלאכת הקודש בנגיד שיוצר לפני הלורידים בישיבת חסידי גור בבני־ברק, על מנת להרים את חלקו בתבניה ד־ ארגנה המוקים של בניית החינוך שתקום בקריה. אנו שואפים יפהבדנים לכונן מערכת חינוך לכל דרגותיה ושלביה ביחד עם האיכלוס הראשון של הקריה. היא כאיש חינוך בהוים, אין זו בעיה תכנונית טכנית בלבד, אף שאנו שמים לב גם לכל פרט בתכנון הפיזי של בנייני החינוך על מנת להכניס בהם את השכללים הט־ ובים ביותר, על פי הנסיון של בקרי בית ישוב והחינוך. כאן המלאכה קלה יותר, כיון שאנו מתחילים בבראשית.

אבל העיקר של התיגה הוא אבר מקודשים לקראת האתגר החינוכי ה־ מצפה לנו. אנו יודעים שהמתנחלים שיבואו אתנו מן השפלה ומירושלים רוצים לא רק בדירות חדשות מרווחות, לא רק באקלים הבריא והנוף של הרי הגליל, הם מבקשים להיות שותפים לנסיון חברתי חינוכי שאי־ אפשר לבצעו בשום מקום אחר, באשר כל נסיון כרוך בקשיים ובמכשו־ לים לאין סוף. כאן אנו מתחילים הכל מחדש, בבנינים חדשים, בצוות הוראה חדשים ולכן אפשר להתנסות גם ב־ שיטות חדישות, הלב אשר ביחונה, בבקש כאמנו להתהביא כל כפק, העק־ רונים שעליהם אנו מדברים לא יוגד התרשים מבחינת התוכן, אנו רוצים לשבור את היין הישן בלבקן הרגש, חינוך לתורה, חינוך ליראת שמים, חינוך לחסידות, אילם הכלים והשיטות החדישות שהולים בבתב"י במקומים ישמשו כאן הדגמה ובוצע להבים ש־ יבואו ללמוד ולראות ואף ללכת בעק־ בותינו.

מלאכה זו אי אפשר לעשות על רגל אחת, צריך להבין את הכל, להתעמק בבעיות, להכשיר צוותי הוראה לכל מוסדות החינוך, גם לבנים וגם לבנות, גם לבית הספר היסודי וגם לבתי־ הילדים, ואין צריך לומר, לבית הישיבה הגלילית בצעירה, לילים הלבייה, לא רק בבין תושבי המקום.

מכיון שאנו רוצים שהקריה תהיה גם מקום תורה שבה ימצאו את מקומם גם בני תורה, אשר יאצילו מרוחם על המקום, אנו רוצים למשוך לקריה כהנה את המבחר שבין האברכים שהם יהכיסו את המקום.

אמנם עד לשלב האיכלוס הראשון עוד קרוב לשנה, אלא שכבר עתה מינגשים האברכים את מהותיהם, עו־ שים מה שקרוים "עבודת בית", מלא־ כת הכנה המיוחדים מצפים להם אברכים רוחניים וחברתיים מרחקים, לכן הם סבורים שיש ללמוד גם מנס־ יונם של אחרים וגם מכשלונם.

מארגני הקריה החסידית רוצים בכל לבם להרים תרומה לקדומו החברתי והרוחני של האזור, אלא שגם נושא זה מחייב ליבון כדי שלא ימעדו בצ־ עדים הראשונים. הם ערים מאד לבע־ יות של קיטוב חברתי אשר יכול לשבש כל ניסיון להתקרבות והשפעה. אנו כבר עוסקים בצעדים בכיוון זה. אנו מתקרבים אל האנשים שכבר נמ־ צאים במקום ולא על ידי מיהמות הבדיהות, עוצבות כמו חלוקת פירות ... לילדי הגן הסמוך על גבול הקריה. יואשר לחבתם של אנשי חצור שהם ערים לטוב הצפון להם מן השו־ תפות החדשה. הדוגמא של חיי תורה טהורים תקרין על הסביבה ובוודאי המשך אותה.

הקריה על בתי המגורים והמוסדות הקים כהשיבה אתה, בערכו החינוכי יהיו תלמוד תורה, בית־יעקב, גן ילדים, בית כנסת, מקוה טהרה — כל זה נבנה בברכה הקריה, מרחק הליכה קצר מכל אחד מן הבתים — זהו ובפבה לבר ר' אלי לוי, מנהל הקריה. הוא בלא אופטימיות ובבטחון שאכן בתום השנה, יסתיים ההבוך ה־ נפלא לקיבוצה מתגהרה, על השר ועל הגרים נוספה דקבה בצד ה', עתה אנו רוצים להפוך בה גם זהו הגים, דית חדשה של חיי תורה, מצוות ו־ מעשים טובים, על מנת שהכל יפגר אבר, גם הספקנים שנדו ראש לראות אותם אברכים מהססים כאשר קיבלו על עצמם להגשים את החזון. כי ש־ מבקר במקום, יפר שבואין לדברים כפיהם של אותם אברכים התלויים להבצים, אינני יכול שלא להודות אתם בהתלהבות ולצפות לקראת אותו יום מאושר, יום עבר יתגשם החזון הלכה למעשה.

לבסוף לא עצרנו כח מלהציג שאלה בתנגרה להרב אשר ביחונה: מה הביא אותך להתקשר מתפקידך בישיבה חסידי גור בבני־ברק, מלאכת קודש שיש עמה סיפוק וגם פרנסה וללכת אל ארץ לא זרועה, לביעת נסיונות חדשים? שאלה זו לא הביכה אותו הרב ביחונה, הוא נענה לאתגר הבר זהר בשמו בהתלהבות ובתקוה, כי לא יעברו ימים רבים והוא יראה שוב את עצמו באהלה של תורה — הפעם בחצור הגלילית, בגליל העליון שהיה בלא תורה וקדושה.

ר' אלי לוי, מנהל הקריה, שהתקע על פרויקט זה כבר זמן רב, באמ בילד הרעיון, הוא מלא אופטימיות. יש לו סיבות רבות שתנועה להבאה מן השפלה, מן המרכז אל הגליל, לא פחות בכלל. יש סיבות שהוא חולמת גדולה דהיים הם המבקשים לבוא בקיבוצה בחבים, בבך בשלב האחרון.

נסיון לפגוע בדמותה של השבת בירושלים

— מאת יוסף דרוק —

מערכה משפטית על תקיפתם של חוקי העזר העירוניים בירושלים בנוגע לסגירת עסקים ופתיחתם בשבתות ו־ בעיקר לגבי שבע לגבי מכירת כרטיסים לבתי עינוג ובתי קולנוע בגבר נהלה לאחרונה על ידי נציגי המער־ פפי של בתי הקולנוע בעיר, עו"ד ש. הוסיה כהן.

אם תצליח התקפתו ותיענה יקבלו סעד משפטי גבוה יש לחשוש מהת־ דרדרות חמורה בכל הנוגע לשמירת שבת בירושלים. עו"ד הוסיה כהן משקיע מאמצים להוכיח כי חוק ה־ עזר העירוני, הקיים כבר כמה יותר מעשרים שנה בירושלים, הוא מבחינה משפטית וכי לא היה בסמ־ כותה של העיריה לחוקקו. נראה כי שלוחיו יוצאים מתוך הנחה כי כל נסיון להעביר חוק חדש יתקל בקשיים ובהתנגדות כפי שמקובל ב־ מקרים כגון אלה. ובדבריהם יתגו הם ן הפרצה שתיווצר.

מערכה הנמשכת 3 שנים

ראשיתה של המערכה המשפטית לפני כשלוש שנים כאשר עיריית ירושלים ה־ גישה תביעה משפטית נגד בעליו של אולם קולנוע "יהוד" במרכז ירושלים, על פתיחת הקופה למכירת כרטיסים בעיצומה של שבת קודש. השופט העירוני נתן בזמנו פסק דין שבו קיבל את טיעוניו של הוסיה כהן וזיכה את בעלי הקולנוע בפתיחת קופתם. השופט בן הוהו, נימק את זיכוי הנאשם כשה הדין בהסבירו כי חוק העזר הוא בלתי חוקי וכי ל־ עיריה לא היתה כלל סמכות להתקינו בגלל היותו חוק הבא לעקוד על ערכים דתיים . . .

על פסק דין זה של השופט העירוני, שבינתיים עבר לתפקיד אחר ובמקומו מכהן עתה שופט חדש, ערערה עי־ ריית העיריה בפני בית המשפט המחוזי. ופסק הדין ניתן רק לפני כשלושה חדשים בלבד. בפסק דין דוחה בית המשפט המחוזי את נימוקיו של השופט העירוני הראשון את בעל העבירה.

טיעוניו המשפטיים של הוסיה כהן התבססו על מספר נקודות וכולן נתק־ בלו על ידי השופט בערכאה הרא־ שונה ובערעור נדחו כל נימוקיו של השופט, עו"ד הוסיה כהן רצה למצוא פרצה בחוק העזר שהתיר להפעיל "בית עינוג" לצרכי תרבות וחינוך גם ביומי שבת וחג ואחר שלדעתו קופת מכירת הכרטיסים והאולם הם היינו הך רצה להוכיח שאין הדבר אסור כאשר שהוחק מהיר פתיחת "בית עינוג".

שותפות בין יהודים וערבים

בנקודה אחרת רצה להתפס בעובדה שהאיסור חל על בית עסק, ובית עסק אסור לפתוח בשעות הערב דבר שאינו חל על בתי קולנוע מכאן רצה להו־ כיח שאין בתי קולנוע נכללים בחוק זה. טיעון אחר עליו ביסס את נימוקיו המשפטיים היה חוסר הידיעה של אנשים או, לדבריו, ערפול בקביעת זמן האיסור של פתיחת עסקים ביומי שבת ומועד שנקבע בחוק לפי שקיעת החמה.

טענה נוספת היתה בפיו של נציג בתי הקולנוע כי החוק מדבר רק על אדם טבעי בלבד ולא על חברות, מכאן שאם בפעילות בית הקולנוע עליה, בליוחוד פיתה טיעון זה לאור היא חברה או איגוד אין האיסור חל העובדה שאין החוק חל על שאינם יהודים. בנקודה זו גם קרא השופט בן החזר לעיריה לבהה כהוהו ואק זה "בחוק לאחר איחוד העיר". עוד איננו יודעים בכל אם שהתפתחויות מס־ חריות מסוג זה והוכו על ידי אזרחים יהודים וערבים, אולם חוגים מסויימים כבר מאבנים לבבה את היהודיסנקר מבק.

הטיעון העיקרי והמכד ביותר בא לשלול את סמכותה של מועצת ה־ עיריה לקבל חוק, שהחוק להבדיל כמטבעים דתיים בלבד. הוסיה כהן הביא בפני השופט את הפרוטוקול של הישיבה, שבה התקבל החוק. בית המשפט המחוזי איפר שבתוך קיד־ את הדברים עולה שבין השיקולים היו גם שיקולים דתיים, אולם ברור לדבריו שהוו אלו רק חלק של ה־ שיקולים ועיקרם נעשה כדי להסדיר את שעות פתיחת ונעילת העסקים ביום המנוחה השבועי שנקבע על ידי המחוקק בשבת. צירובב של שי־

(המשך בעמוד ה')

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

בשדה ספר

באור חדש (ישן) על שו"ע חו"מ *)

יאמר בזה, השו"ע עם הביאור „באר רחובות", הוא ספר לכל אחד. כן, נאמר את האמת: האם אין אנו עוזרים ועמלים הרבה להבין סעיף בשו"ע, במיוחד בשו"ע חושן משפט, גם לאחר כל המפרשים, גם לאחר שאנו מעיינים בנושאי הכלים השונים? אנו עמלים, מחדשים חידושים, במקום הלכות, אבל בלבנו פנימה מכרסם תמיד הספק שמא לא קלענו למטרה שהרי אם כוונת של בעל הבית, כבר נאמר (בהקדמתו להספרון) „כבר ידעת, כי אותם שנמצאים להורות הוראות עפ"י השו"ע, הם המורים בתורה שלא כהלכה, כי לא ידעו שורש של הדראה כבמה מי יצאו הפסקים ובהרים עמומים בלבם, יצא ידי כך מרבים מחלוקת בישראל", דברים נמרצים מאד, בתקופה ההיא שהיתה מליאה גדולי עולם.

ואנחנו הרי נמצאים בתוך במשיגה, יתמי דיתמי, שאינם מבינים היטב מלה אחת בשו"ע. ואם אנו דשים הרבה בשו"ע אורח חיים, ויש בקיאים בזה ביחס שאלו הן הלכות של יום־יום ושעה שעה, הרי שו"ע חושן משפט הוא עד היום רק ענין של עילוי לבני ישיבות, להורים חידושים אבל רק תורים יורדים לעומק ההלכה ומסוגלים לפסוק למעשה, והיא היהודים הללו יודעים „מבמן מי יצאה ההלכה" או הפסק.

והנה זה עתה הופיע בהוצאת „אור הספר" עפ"י אגודה „פועלי צדק" בירושלים, ביאור על שו"ע חושן משפט בהוצאה חדשה, הספר הופיע לפני כשמונים שנה, ובספרים עליו כל גדולי הדור ההוא, הגר"א ספקטור, רבה של קובנא והגאון רבי שמואל סלנט, רבה של ירושלים, ועוד גדולי עולם אלה הודיעים בפסקים דבן שביא העמידו אותם לפסוק הלכה לבית ישראל, מהללים מאד את הספר. הוא משים בהדרתו ודוקא בשיל שאין בו הדרושים הרבה, אלא העיקר, כששהגאון המחבר מודיע בהקדמתו, לברר את מקורות ההלכה, אף כי קום לו בעל באוזן, אבל הוא בעין רק את המקורות של השו"ע עצמו ולא של הגר"א, ואף שאהבה בא הגר"א וציל הוראה את המקורות בש"ס, אבל כדי ללמוד את הגר"א צריכים להיות גאון, והנה הגאון המחבר הפליא לעשות בחבורו זה, עד שתמהני למה לא מצאו המחפשים ספרים מועילים, את הספר הזה עד עכשיו, ואולי יודע מהיכן לקח המו"ל כיום את כתב היד או את הספר, כי אין צריך בעיון מעמיק כדי לעמוד על טיבו ומהותו של הספר היקר הזה, שלאחר עיון קל אתה מוצא את כל אשר תבקש, כל המקורות, החל מהש"ס התוס', רש"י, ונושאי הכלים של הש"ס, גדולי הראשונים, המבארים או הפוסקים ועד לאחרונים שבהם שאב הרמ"א והב"י את המקורות. הוא עזה, אלא בתוך ביאור הפשוט של הגאון המחבר. אפשר גם לבטוא נחת בדברי הגר"א שקיצר דבריו בפליאים את המעיין ולאחר העיון ב„באר רחובות", אפשר להבין ביותר קלות את דברי הגר"א ובראה בקיצו ובקיאותו הקבר לשו"ע, שרבים כל כך עוזרים להבינו.

והחבור הזה יקר הוא גם מסיבת משיכוזה, עלה בידי הגאון המחבר, להביא את המקורות לא במרוחם המקורות אלא בהוספת על ביאור קל ומאיר עינים, ולפניך נראית כיצד ההלכה הנדולה מן העומק ומתפשטת על פני המעיינים והמיכלים של השו"ע, וכך הולך וקם הבנין הענק על הסיכון בשו"ע. כאשר הרב המחבר מביא אליכם לבינה אחרי לבינה, ביאור דברי הגמ', רש"י ותוס', לפה נובלה הראיה דוקא מגמ' זו ולא מראיות אחרות המובאות בראשונים שונים, לפה נפסק לפי דעתם של ראשונים אלה ולא של ראשונים או אחרונים אחרים.

לפעמים מתחיל המחבר לבאר את הסעיף ביחד עם דברי הגר"א, ולפעמים הוא מסביר את הסעיף ואת התסתעפות, עד שהסעיף בתחילתו להאירי מדברי הגר"א עצמו. לפעמים הוא מתחיל מדברי הש"ך והסמ"ע או הטור והפרישה, הטור — משום שהוא המקור הראשוני שלוין במה הבית יוסף את פירושו הענקי, ומבנו הוא בנה את שולחנו הטהור, והפרישה, שהיה הראשון לבאר את השו"ע עצמו וגם את דברי רבו, הרמ"א.

וכל זה בלשון כה קלה ומובנת, עד שנדמה לך שאתה לומד ענין שכבר הובהר לך מזמן ואינך אלא חוזר עליו.

נדמה לי, כי זהו אחד הספרים החשובים ביותר שהופיעו לאחרונה בביאורים על שו"ע חושן משפט, ואין לי כל ספק, כי כל מי שעוסק בהלכות קשות אלה, ישמש לו הספר עזור ראשון במעלה ולא יזוז מידו כל אימת שיבקש ללמוד את השו"ע חו"מ. על כך ראוי המו"ל לברכה מרובה. אולם הגדול המחבר זצ"ל, ותכותו של המו"ל עמדה לו, שזכה גם הוא לצרף אל הביאור הנפלא על חו"מ גם ספר שלם על הלכות נדה. ידוע לכל יהודי שומר תו"מ, כמה המורות הלכות אלה, הרים התלוים בשערה ממש, וכל מגנה קל גורר אחריו כרת ר"ל, וכאן אנו מוצאים מקורות ההלכה מבוררים ומבוארים עד שאפילו מי שאינו למדן, יכול לפתות להתמצא בחומרה, ולדעת לשאול הלכה מפי פוסק ולא להיכשל חו"ו.

תבוא עליו ברכה כפולה.

*) שו"ע חו"מ, עם קונטרס ריכוז של הלכות נידה, עם באור נפלא „באר רחובות", מאת הגאון רבי גבריאל פיינברג, בהלכת הגבע"ג. — י. ה.

היום אנו רוצים בגאולת ישראל וישועתו

בעקבות הספר „מורא מקדש"

לא היתה עוד תקופה כמו זו שלנו, שבה בני ישראל צופים ומיחלים בכליון עינים ליום הגאולה והישועה, בה הק' אנשים צופים יודי לקרב באולה זו, כדי לימוד די לצירוגני הרבות ההרבות שתקפו את עם ישראל. הבכיתה לגאולה, בצפיה לישועה כמלאה את חלל לבם של בני ישראל בכל מקום שהם, בכל אדם לפי הבנתו השגתו, וההשגה, שאנו חיים בתהיבב ללא מוצא בדרך הטבע, כי שוא תשועת אדם, הם מן הדברים שאינם צריכים ראיה.

בכל אלה אין חידוש, אבל שלומי אמוני ישראל מבטים פעמים רבות, להלוה את הקולר באחרים, אלה המעכבים את הגאולה על ידי מעשיהם הרעים. אלה שבגללם אנו שרויים בגלות. אנו צופים זאת בקלות יתרה, לאבות על תמא על לב חולה, והלוא באמת קיימת ירידה מהירה בחייהם של יהודים המתנכרים למקורם. לעתים אני מקשרבים על איתם יהודים בכל תומר הדין ומאשימים אותם בכל הקורה לנו. והדיב שלומי אמוני ישראל, מתהלכים מדושני עונג ובטיחים שבעבות רצון עצמיה. כאילו אני את חובתנו עשינו, כאילו אנו שלמים עם עצמנו.

הרגשה זו של שלימות עצמית עלולה להביא לקיצה, אם אנו מקדימים זמן מועט, ויעיין בספר כעם הכבית אבל רב האיומות שיצא לאחרונה. אפשר לומר, שאין חידוש בדברים. חלקו של הספר הוא עתיק יומין ד' כבר ראה אור במהדורות קודמות. כי רעה זו שגליה הוא מתריע אינגה חדשה בישראל וכבר צעקו עליה ברורה. אף על פי כן נכשלים בה שלומי אמוני ישראל לפ״ים קריבות והמידים נצמדו כבעירה שרשים בה מבלי להבהין בחומרתה, או ליתר דיוק בלי לחוש את התהומה זבויית שהיא מהבקעת לאחר שאנו מצויים בתוכן הדברים.

קשה להתיצב בשער ולהוכיח את הרבים, קשה עוד יותר לצבות זאת כל עוד אתה מרגיש שאינך שלם בנפשך ומוטב לקשט את עצמך תחילה לפני שתבוא לקשט את הלוק. אבל, קשה עוד יותר להשאר אדיש אחרי ציון, אפילו שמדי בתוך אותו ספר קטן שהוא מועט המחזיק את המירבה, ספר אשר ניתן לו עם כולל: „מורא מקדש", שבו כלולים ארבעה סעיפים שכל אחד מהם אוצר גדוש של דברים העומדים ברומו של עולם, דברים המעוררים אל הלב ומרגשים את מחוך להרהר, ולוא לשעה קלה שמא הוא עצמנו גרמנו על אלה המעכבים את גאולתן של ישראל?

„יהנה המאור והרפואה הבדוקה לנו, שעל ידה יבוא צמח, הוא עסק התפלה" וכו'. והנה נמצא בספרים הקדושים הרובם שנוקתי בספר הזה אשר כל האריכות של הגלות הוא בחטא הזה שמדברים בעת התפלה" מתוך הקדמה בי ליספר הגנים" שהוא אחד מן הספרים שנכלל בספר הכולל בשם „מורא מקדש" שיצא לאור זה עתה על ידי „ועד מורא מקדש" בירושלים, ועד שבו חברים גדולי תלמידי חכמים ומחנכים אשר נטלו על עצמם משימה קדושה זו, להזהיר גדולים על הקטנים על חטא גדול זה, חטא שדשו בו רבים. אלה אשר נטלו על עצמם את התיוב „המוטל על כל בן דעת ויראת שמים נוגע ללבו שילמד ויבין גם להעביר מדעת שישמעו אלה הדברים אמרי דעת האמורים כדין וכדת, לקרוא בשם ה' להקבץ ולאסוף את היהודים אל דבר ה' בכל עיר ועיר ובכל מדינה ומדינה לאמר כי כבר יהיה זה לבד לבוקש". אלה הם דברים כדרבנות שראויים צבעה להם אוזן כרויה, להקשיב ולשמוע, להזיר מדבפים על מה להשמיע, לפעיר רעה חולה זאת מתוך בתי כנסיות ובתי מדרשות, ישבעצמם זוכרים הרבים במגורת המשית, איש איש לדרמי פני כל אחד לצדקיו להדר עם חברי דברים שאינם שייכים להתפילה כלל, שאם אסור לדבר אפילו בדברי תורה ותפלה. ובשבת קודש מדברים עוד יותר מאשר בימות החול והוא גם בליל שבת חיו וכיו.

הדברים איתים ואין כאן המקום להזיר עליהם. הנושא הוא מן הדברים שבתוך הרגל אין שבים לו לב ומצדיפים להתמבע בלזין בו. אני מייבים הודה לאותה קבוצה קטנה של יראי ה' באמת, שבזכותם היה הוהוה הרהרי רבי שלמה גרינפלד מן המתחבים הוהקיים של הנוצה „בית יעקב". אשר בטלו על עצמם תפקיד קדוש זה, לצר הבהה עליבית אשר הפיץ את הידיעה, את ההודעה על חובות העין. לבכוך את השיכות לבגו אל אותה נקודה שבה אנו, אנו שלומי אמוני ישראל הבאים לבית הכנסת שלש פעמים ביום, אנו המקיימים והמכבדים שבת, אנו החרדים, שהגאולה הישועה לא תבוא בכוח האדם, אלא מתוך איתערותא דלעילא, אלא שאותה איתערותא צריכה להתחיל גם בלמטה. ואם אדם רואה יסורין באים עליו חייב לפשפש במעשיו. הבה נקרא את הדברים בעיון, נעבע מה בפיהם של קדושים ראשונים כמלאכים אשר בורחו וקראו הגר על כבוד הם שגורים גם לחזיל הסידור. העלה את התפילה לרום בעלתה, תפלה זכה בקול דממה דקה שתבקע ותעלה עד כסא הכבוד, תפילה שתביא עלינו את קץ צרותינו ופדות נפשנו בגאולתנו האמיתית במהרה.

הבה נבנה תרופה זו, אל נרחיק לכת לייסר אחרים בשוטים, כאשר אותם אשמה השפוט ואינם בביבינו את דיבורנו. אלה שהתעכבו לאביהם שבשמים הם יותר נראים כתינוקות שנשבו. נעסוק קצת עם עצמנו להתקן דרכינו וה' ירחם את משובותינו.

נדמה לנו, שאז היתה עצה טובה למגידי שיעורים גם בישיבות וגם בבתי מדרשות אילו היו מקדישים רגעים מספר כל יום ללמוד עם הציבור מתוך הספר, ממנו יתעוררו הם עצמם ויתעוררו המקשיבים, לתקן עוון זה אשר אין לו תיקון לעולם „ואשר נהפסו לו אפילו בעלי תורה יראי ה' באמת אנשים אשר מילוא דרבבן המהירי עליהו לעבור עליו חיו ובצוון הגדול הזה איבם משימים לב".

לא אמרנו דבר משלנו. כך שאין אנו משימים את עצמנו מוכיחים בשער. הבאנו דברים על פי אותו ספר, מתוך תקוה שהעיון בספר יחולל תמורה במנהגי האנשים בבית הכנסת אשר יהגו בו מורא מקדש, על פי הכתוב ואת מקדשי תיראו.

ב.ר.

הרב אברהם כהן לוין

דרכים ליעול השתלמות מורי החינוך העצמאי

יש לקדם בברכה את גישתו של משרד החינוך והתרבות שבא לקראת צבור המורים ולסייע להם בהשתלמות מתמדת, תוך כדי עבודה וריענון כח היצירה באוירה שוטפת.

אפשרות זו של השתלמות אשר ניתנה עד כה רק למורים שלמדו בבתי־ספר גבוהים ובאוניברסיטאות, ניתנת בעתה גם לצבור המורים שמקדיש את שנותיו הטובות ללמוד בישיבות. מטעם זה ראוי המשרד להכרת תודה ולשבח, שהרי במדינה זו יש בכך משום תפניה חיובית לקראת לומדי תורה, שלא ידחו כמורים בעלים עבר.

הישג זה שאף בן תורה המקדיש שנים מרובות לשהות בים התלמוד ראוי לפיצוי לא פחות מאשר עמיתו המורה שלומד דברים כלליים, אף שלכאורה הוא דבר מובן מאליו, בכל זאת לנוכח האוירה הכללית השוררת בכמה תחומים בחיי המדינה, יש בכך משום חידוש ותמורה שראוי לציין אותו לשבח.

ביותר להרבות מילים על העוד הנשגב שיש במה שלמוד־תינוקות בקבל על חשבת העבודה שיש שעה בשבוע כדי ללמוד בישיבה, ולחזור המיד :חדש את האוירה התורנית הטהורה ולהתבשם מריחה, ולהשפיע אחר־כך מרוחה של תורה ולהקרין מרוחו על התלמידים, ולהאציל עליהם מהודה של תורה ד־בבריכת יצירתה.

אין ספק שכל מורה חש בליבו ובכל לשד עצמותיו, עד כמה יש בזה משום תמורה נעלה לעיצוב דמות דיוקנם הרוחני ולעיטור פניהם הנפשי של הנוער.

מותר גם לשער שאף התלמידים חשים בודאי כל איבת שהמורה חוזר מבית־המדרש כשהוא ספוג ורווי ומבושם מריחה של תורה, ומילא הם מקבלים קריצה אוטומטית, מבלי שהמורה יהיה נאלץ להקדיש דברים באופן ישיר ומיוחד על ערכה של הישיבה.

ההגבה האישית והמופת החי, עולה לאין ערוך ולאין ערוך על כל הספה והדרש, שלא המיד נקלטים בלב הצעירים באותה מידת ההיקף היסודית, כמו זמופת ההדוגמה והיה המקרינה בעצם המעשה, שבביא בדרך כלל תוצאות חיוביות מבלי לחוש המיד כלל ועיקר מנין ואיך התוצאות הברוכות.

מכיון שכך אין לחשוד בכותב שורות אלה שבא אין לבו שלם עמו על ההכרה בישיבה כמוסד למורים המקנה גמול השתלמות בדומה להבליל בתי ספר גבוהים אחרים, אבל אם אני בא להשיג ולשפר, וביותר דיוק רק להביע הרהורים נוספים בענין זה. הרי הדבר ביבע בתוך חירה לניצול יעיל יותר בכיוון הרצוי, ולקראת אותה מגמה שכולנו שואפים להגיע אליה.

— הכוונה היא שאותו צבור מורים שזכה לגמול השתלמות, יתרכז במאורגן ויתלכד להסיבה לומדת ומשתלמת באפיק של לימודי קודש הלכש עם רשיי וגמרא עם מפרשים, — אלא שבמקום זה שכל מורה בנפרד כתפזר לכל עבר, תבלע בתוך ישיבה ולומד כמה שעות מבלי שהילדים צצים יהיו מודרכים ומבוקרים, מכוונים ומנוזים, כתאלים ומסודרים עם עצם העבודה של כבת לייעל אותה ולקדם את התלמידים, יתקבצו המורים יחד :בהדרכת ראשי־ישיבות וגדולי תורה, ילמדו את אותם דפי הגמרא אשר הם מלמדים את התלמידים ביותר עיבוק וביותר הבנה. אך יחד עם זה יקדישו מחשבת כוונה היה הדידקטית כיצד גם להקנות את דפי הגמרא בדרכים יותר יעילות ומשופרות.

באופן זה ילך ויווצר קשר אמיץ ובלתי ניתן לניתוק בין העיסוק כמורים לבין ההשתלמות, והמיזוג זה יצלה האור התורני במשנה תוקף וביתר הוד, מאשר במצב של הפרדה ותוסר קשר וגשר בין הלימוד למעשה שבמקיה זה אף הוא אינו אלא לימוד וללמד שכן הדין הוא, כי יעלו בקנה אחד.

יתר על כן עצם העובדה שהמוריב המלמדים „אלרמציאות" ד„המפקיד", „שור שנגח את הפרה", „כונס", או „האשה — נקנית", ו„האיש — מקדש" יפגשו יחד באהלה של תורה וידונו לא רק בעצם הנושא, אלא גם בדרכי ההוראה נאותות עשויה להביא לידי פוריות מחשבתית וכיתתית, שתקדם את היקפה הדידקטי של הוראת גמרא והגיע אף בתחום המורים להישגים לא ישוערו, שכן לברכה הבצר אנו עדיין רחוקים בהם. שהרי אין זה בגדר סוד שלא המיד מסוגלים תלמידים החשים ומפתי־יכולת להתרכז ולהבין סוגיה בגמרא כהלכתה, ואחת הסיבה בביעור זה הוא, שעדיין אין כלים חדישים ואמצעי עזר מפותחים להוראת התלמוד, כמו שיש למשל כיום זהו בהוראת המתמטיקה, הסיבה לכך היא ככל הנראה פשוטה בתכלית. במתמטיקה מקדישה המדינה והחברה משאבים עצומים והון עתק לחידוש דרכי הוראה ופיתוח אמצעי עזר, אוצרות קורת כחרמים לחקור ולסקר לרכישה ציוד וכו', כך שהדבר בסופו של חשבון, בקל במעט או בהרבה על יכולת קליטתו של הילד גם כשהוא אינו גאון.

לעומת זאת סבורים משום מה רבים וטובים שבלימודי־קודש אין צורך להקדיש אמצעים, ולא נורא אם ישאירו את המצב כמות שהוא, אך הנסיון הראה בצליל ובצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי האוכלוסיה טפונת־הסיפות והגבהלות זקוקה להמריצים מהודיות מובהקים המנחשים לפיתוח קרבות ומזומנות, ש"ק באמצעותם ועל ידם הם מסוגלים לרדת במהרה מעמיקות לעמקה של סוגיה ולהבינה בצורה סבירה המפיקה תועלת והנאה, שבלעדיה אין להעלות כלל על הדעת שאפשר להגיע להשיגים של ממש המצעידים את התלמיד קדימה באופן מהותי וממשי בלימודי הגמרא.

כללו של דבר כך הוא: שבודאי לנצל את השעות של גמול — השתלמות למטרה הנעלה של לימוד על כל ללמד, ומאחר והמורים זקוקים מאין כמותם לאוירה אוירה של התרענות והתחדשות מתמדת, אין טוב מזה שיקבעו במשותף לקדיש את השעות לליכוד. גמרא בצוותא, אשר בנוסף לעצם הלימוד הצטרף לכאן מטיה. נוספת של שיעור מיוחד ויעיל דידקטי שהם כסם־חיים וכאויר לנשימה למערכת ההוראה בלימודי קודש בכלל, ובהוראת התלמוד בפרט.

עתה השעה וכשת הזמן להתרכז בנושא נכבד זה, ומוטב שהוגי החינוך העצמאי ומעצבי דמותו, ישימו אל לבם כבר עכשיו על נקודות כובד זו ויארגנו את מחנה המורים, שבלי ספק ייענו וירתמו למשימה הנעלה ויטו שכם וכתף למפעל, שבעזה"י יצליח וישגשג, יכה שורש ויצמיח פרי גדולים, שיהיו לכבוד ולתפארת החינוך המקורי.

בצלאל לנדוי

לדיוקנן של קהילות ישראל בתפוצות

תקנות ראשונות נגד המותרות באיטליה

התקנה הראשונה הידועה לנו היא מתקופת בעלי „התוספות", והתיחסה דווקא לבריכה סעודות, והיא בתקנות הדיינות הריין, שהותקנו ע"י רבני אשכנז בסוף האלף החמישי. אולם התקנות המפורסמות הראשונות, הכוללות גם הלבשה והכשיטים הנמצאות בידינו הן מאיטליה, ומכנן מחצית המאה השניה לאלף השישי, שנת ד' קפ"ח, כאשר ראשי קהילות איטליה נתכנסו בפורלי והתקינו תקנות מפורסות בעניני מלבושים וסעודות.

מתוך תקנות קסטליה שהותקנו בשנת קצ"ב אנו למדים אמנם כי שנים רבות לפני כן, עוד לפני פרעות שנת קנ"א היו תקנות במדינה זו, תקנות מיוחדות נגד המותרות, אולם תקנות פורלי הן התקנות המפורסמות הראשונות שהגיעו לידינו בנוסחתן המקורית.

ישנה גם סיבה לכך שהתקנות הראשונות נגד המותרות הותקנו באיטליה, בתקופה ההיא, שגישרה על המאות הראשונות השניה לאלף השש, הוגבר יהדי המסחר בין אירופה ואסיה באמצעות נמלי הסחר האיטלקיים בים התיכון. האוכלוסיה העירונית נתעשרה היהודים תפסו מקום נכבד בחיים הכלכליים העשירים שבהם נתפסו לחיי המותרות, כדוגמת אנשי מעמדם הנכריים. ואלה שעלו לרום המדרגה השתדלו להבליט את מעמדם ע"י חיי עושר ובזבוז שנועד בעיקרם כלפי חוץ, ערכו משתאות ונשפי הוללות, ובאחר שנודעו כלפי חוץ, כאמור, נעשו מלכתחילה בפרסום גדול.

ר' ישראל ב"ר יקותיאל, שחיבר בימים ההם את ספר המוסר „הפלגת המדות" בצורה קלה ומלבבת „לבורך הבחורים והתלמידים", מקדיש מדור מיוחד להוקעת תאוות המותרות ובו משמיע דברים כדרבונות כלפי ההולכים אחר שרירות לבם. בין היתר הוא מתהבן: „בני, אל תרגילו עצמכם בבהי משתאות, פן תבאו מגדר הסתפקות", וכנגד התוגים המשתפים בתאוותיהם הוא מהיר „דעו בני, כי גנאי הוא לאדם להיות זולל וסובא, גרגרן ורעבתן".

היה איפוא הכרח בתקנות מיוחדות להגבלת חיי המותרות, ולמטרה זו הותקנו התקנות הידועות בשם „תקנות פורלי" על שם הקהילה באיטליה, שם נערכה הועידה שבה הותקנו תקנות אלה.

היתה זו תקופה קשה ליהדות איטליה. שנים מספר לפני כן פירסם האפיפיור בנדיקטוס הי"ב גזרות נגד היהודים. בימי כהונתו של אחד מ„ממלאי מקומו", האפיפיור מרטין החמישי, שהצליחו לקבל הכרה כללית כמעט המלכות בהכנסו, קהילות איטליה לועידות, שבהן נידונו ונתלבנו הבעיות העומדות על הפרק, וההחלטות שנתקבלו נועדו „להתיקן ולהעמיד בני ברית קהילות איטליה יצ"ו".

הועידה הראשונה התכנסה בבולוניא בחודש טבת קע"ו (1416). הועדה משנה, שהתכנסה לאחר שנתיים בעיר פורלי, על יסוד יפוד הבק בועידת בולוניה, התקינה את התקנות נגד המותרות, שתוקפן היה לעשר השנים הבאות.

תקנות מיוחדות נתקבלו למנוע בשפי ההוללות עם הנוצרים והשחקי הקלפים „שלא יהיה שום יהודי מתושבי העיירות אשר בהם קהילות מבני ברית, להתעיק בביתו ולא בגבולו ולא ברשותו, עדה משחקים". אולם התקנות העיקריות מוקדשות לענין צמצום המותרות „כדי להכניע לבבינו ולהצנע לכת עם שמיינו (השם אלקינו), ולבלתי התראות לעיני הגויים, הסכמנו שמהיום עד תשלום הזמן הנז' לא יעשה שום יהודי ויהודית מתושבי הקהילות הנז', ולא מתושבי הכרכים והכפרים, שום מלבוש פודינטו צנטו משום דמות, רק אם יהיה צנטו שחור, ושלא יהיו הבתי זרועות פתוחות. גם מלבושי הנשים, שכבר נעשו עם בתי ידים פתוחות (פדי צנטו), תלבשנה אותם בתוך הבתים כרצונם, אך אסור להן לצאת בבגלוי מחוץ לבתים, ולא להתראות בהם בפתחי הבתים".

בידינו ידיעות על הפעלת תקנות אלו הלכה למעשה, אולם עשרות בשנים לאחר מכן נאלצו רבני איטליה מהר"י קולון, מהרי"ל מינץ ומהר"ם מפדובה, לנקוט באמצעים נוספים לרסן את חיי ההוללות שחדרו לתחום ישראל.

במאות השנים הבאות הוסיפו קהילות ישראל באיטליה להפעיל את התקנות נגד המותרות. כמה מקהילות אלו כגון מנטובה ורומא, נהגו להוציא ספרי תקנות „פרגמטיקה", שכללו הגבלות „על עסקי מלבוש ותכשיטי האנשים והנשים, ועל עסק הצחוקות והזדרורות והמשתאות". בתוכנן אנו למדים על הוי החיים ומצבן של הקהילות בתקופות השונות. קהילת מודינה, למשל, התקינה בשנת תקמ"א (1761) כי בעת הכנסת ילד לבר מצוה תרשות נתונה להזמין לב כל מי שיבוא, לרגל הסכם, לאחל ברכת מזל טוב, והכיבודים יהיה משקה אחד בלבד: קפה, שוקולדה, תה, יין, רוזוליו (משקה מעלי וורד) ומין אחד של ביסקוטים. קהילת אנקונה אף החמירה לכת בשנת תקנ"ג (1793) בהחליטה כי בחגיגת בר־מצוה אסור לעשות סעודה, רק מותר לתת קפה וסארווידידי (צנים פריך), עשוי סוכר הלמון ביצה) לכל אלה שיבואו להביא לבירך ברכת מזיט.

אף בסעודה של מצוה הותר להכין רק את קרובי המשפחה בלבד, ובלבד שמספרם לא יעלה על שלשים ושש וכן נאסרה הגשת פירות מרוקחין ודייש ומיני מתיקה, ולא יעלה על השלחן רק דג או בשר, ולא שניהם יחד בסעודה אחת. פרפראות לסדר סביבות השלחן נאסר לגמרי.

התקנות בקהילות ספרד

מאיטליה אנו עוברים לספרד שם היו חיי המותרות שולטים בהנהגת הבית בקרב המעמד העשיר, לברות אזהרות ראשי הציבור לבלתי התראות בעיני הגויים „מספרד כמו איטליה הגיעו לידינו תלונות נגד עושי ההיפות והשחצנות" המרהיבים את הבם ומרבים לעשות יותר מכפי יכולתם יותר מעשירי הגויים אשר אנחנו בתוכם". לבושי המותרות הגבירו את קנאת הגויים נגד היהודים, עד שהמלך אלפונסו העשירי הוציא, בראשית האלף השישי, פקודה להגבלת תלבושת המותרות אצל היהודים וכולם ואיבו להתלבש שהדרים בצאתם לרחוב.

לצוננו, „הור הזהבי" של יהודי ספרד בימי השלטון המוסלמי, לא שפר עליהם הלקח בימי השלטון הנוצרי, אם כי גם בימים ההם היו ההולכים ליהודים רמי מצלה, בחודים אמנם, הוסיפו להתהלך בחצרות המלכים, ביחוד לפני פרעות שנת קנ"א.

מלחמת האזרחים, שבה התמודדו שני האחים פדרו ואנריקה על כסא המלוכה הספרדי, המיטה צואה על יהדות קסטיליה, שכן שני הצדדים הלוחמים שפכו את חמתם על היר־צים הזרים, ובמקרה דנן היהודים. מאידך הוסיפו עשירי היהודים להיות חיי מותרות, וביחוד היו בערכות החתונות ברוב פאר. בארכיוני ממשלה ספרד שמורה פקודה מיוחדת בשנת ה' אלפים (1330) בה מיכחור המלך אלפונסו „התינוקי" את האורחים הבאים להתונה שנערכה בקהילת אלקלעא, מספר המסבר שהיו מגיעים ביטים זהב. לאחר ששים שנה, בשנת קנ"ן (1380) פורסמה הוראה מיוחדת בה הודשו יהודי קרטובא משלטי כסים ואצילים בשלמים, להשתתף בחתונת בנו של ר' יוסף בנבנישתי.

בניגוד למצעדות המבוססים שהיו שטופים בחיי מותרות נמצאו בקרב עם קודש בנות, שהיו נכונות להיצנע, ובלבד שיבנו בתיקן עם בני תורה, וכך מצינו בצאתו של רבי יהודה בן הראיש (נפטר בשנת קט לאלף הששי) צוה מוטה לשבירות כבוד המשפחה, להתחדן במשפחת ביה אביו והמסבר היא „בני מעפרגנו הורגלו עם לובשי תורה, ויצירך לבליהם לקיים תלמודיהן בידיהן, ועוד שלא הורגלו במלאכות יתירות ולא יבקשו כבעליהן מוחרות; ובלשת המותרות קן הבקדידות האדם מן הלמוד (צוואות גדולי ישראל עמ' 185).

באותה התקופה יצא נגד המותרות גם התלמיד ר' מנחם בן זרח בעל „צדה לדרך" כאחד הלוחמים הגברים נגד ההתפלספות. הוא יצא כנגד בני עירו, המניחים תורה שלימה שלנו בעבור שיחה בטילה שלהם. מבשרו חזה ר' מנחם את כידאת הימים ההם, בפירצות שבענגו בעיר האהוא מהם צבור אנו ואבתנו אחיו הקטנים. הוא עצמו ניצל כשהוא

(המשך בעמוד ה')

דיני טבילת כלים

לפני כמאה שנים ומעלה, בראשית התאחזותו של הישוב היהודי בירושלים, היתה בעית חינוך הדור הצעיר, אחת הבעיות החמורות שעמדו לפניהם. ראשיגו פורצי הגדר מקרב החוגים החילוניים פתחו במאבק להשתלט על חיי הצבור, כשהם מרבים השקיעו ומאמצים עצומים הקדישו להקמת בתי"ח חילוניים למתמה, לצליש ולרביע בעיר הקודש, כן החוץ נמצאו תומכים שהריעו כספים למטרה זו, ואין להתעלם מן העובדה כי בגלל צמדתם והופעת של חלק מעסקני הצבור, וביחוד בין אלה שעמדו בראש מוסדות, מה שנקרא היום ה„ממסד", שגילו עצלה מגונה במערכה זו, אבדו מאתנו חלק ניכר מדור הצעיר שהלך לרעות בשדות זרים.

כותב שורים אלה נתקל לפתיים קרובות בשמותיהם של נכבדי הצבור לפני כשבים שלושה דורות, מבעלי מוסדות התורה והחסד בעיר הקודש, שחותמותיהם מפארים את אגרות הגזה ובתבי השליחות, אולם אין להם ממשיכים בשורותינו ובמקרה הטוב ביותר הם מופיעים ברשימה בוגרי אוניברסיטאות כמשמשים כלכליים, כלומר פקידים בכירים, או בין היהודים בחו"ל. האידך הרי אלה שגילו נימה של עקביות באמונתם על משמר קדושת ירושלים והקדישו תשומת לב להנוך בניהם על טהרת הקודש, זכו לממשיכים וכדוגמא בלבד נציין שמותיהם של שני אישים מהדור ההוא: רבי שלמה זלמן פרוש או רבי עקיבא יוסף שלזינגר, שאותה נתקל בעשרות ממשיכים מבני בניהם הנושאים את שמם.

הזכרנו זאת כדי לציין בסיפוק הופעת ספר חשוב פרי עטו של הרב צבי כהן, בן לאחת המשפחות המיוחסות בעיר הקודש, שתפס עמדה חשובה בקרב עסקני הצבור בירושלים לפני שנים שלושה דורות.

אחד מגבאי הצבור הירושלמי רבי שמחה מנדלבוים ממשפחת חסידי קרלין, הוא זכה לפרסומת עולמית, הודות לביתו שעימש אתר הפגישות החשובות במאבק על ירושלים במלחמת השחרור, רב מלחמה עשה הימים ההם ידוע כנקודת מעבר בין שני חלקי ירושלים. מה שלא ידוע שהוא שימש בין ראשי הציבור הירושלמי ומנהלי מוסדות הציבור לפני מלחמת העולם הראשונה, ופחות מזה ידוע על זקנו רבי ברוך מפוראוו גדול בתורה וחסיד קרלין־בלוב, שעלה ארצה לפני כמאה שנים, והשאיר אחריו ברכה ספרים חשובים „נודע בשערים" לבירור הלכה למעשה.

תורה מסורת על אבותינו שלה. רבים כבני המשפחה מכהנים פאר בשמירות רבבות השובות בארץ הקודש יצאה לפנינו ספרו של אחד מצאצאיו, המוקדש לענין חשוב שאדם נתקל בו במהלכות יום יום, בכל בית ובית, „דיני טבילת כלים". אתה הבעיה שאדם מישראל נתקל בהן מ־

(המשך בעמוד ה')

עיניני חינוך

בעיות הילד קשי הלמידה

— מאת מרים לוי —

השנים הראשונות בחיי הילד הן תקופה של למידה אינטנסיבית. בגופו ובחושיו חוקר הילד את סביבתו, מקבל מידע, ולומד להשתמש בו. בצורה כזאת מפתח הילד את כשרי הלמידה הבסיסיים — כמו היכולת לשים לב ולזכור — שזקוק להם כדי שיוכל להצליח אחר כך בלימודיו בבית הספר.

לפעמים קורה שילד מפוגע או אפילו בעל הרמה בכלל, אינו מפתח את כשרי הלמידה הנחוצים. אמנם שהסיבות לכך אינן בדרך כלל ידועות לנו, הסימנים ברורים לכל. חוסר רכוז, הסח הדעת, גם לפעמים פעילות יתר; קשיים תנועתיים, מפריעים לילד בתשומת לבו ולהשתתפותו בלימודים. וכיון שהילד אינו מסוגל להתקדם בקצב הכתה כבר בשלבים הראשונים (כתה א') נוצר פער ההולך וגדל מדי שנה. בנסיונו להתגבר על רגשי נחיתות והסכול הנובעים ממצב זה, ורצונו לחפות על אי יכולתו, הוא עלול להגיב בהתנהגות מופרעת. הוא יהיה תוקפני או, להפך, תלוש או אדיש. לפעמים הוא ינסה להסב אליו תשומת לב בהתנהגות ליצנית.

אל לנו להתיחס לתופעות אלו כגורמי הבעיה אלא נראה אותם כתוצאות קשיי הלמידה של הילד. אין שאלה ביחס לחומרת הבעיה. לפי הסטטיסטיקה, לפחות חמשה אחוז של ילדי בית הספר. בכל העולם סובלים מלקויי קריאה רציניים הדורשים טפול מיוחד. דברים אלה אינם אמורים דוקא לגבי ילדים מטעוני טפוח, שהאחוז אצלם גבוה עוד יותר בגלל בעיות סביבתיות. הנסיון מצביע על ההבדל המיוחד במפתח היהודי. הילד בעל לקויי למידה לא יעזר בהוראות על החומר הלמודי שבו הוא מתקשה. במקום זה אנו חייבים להתרכז בהקנית כשרי הלמידה הבלתי מפותחים אצלו.

קפהרט, אחד המומחים מארה"ב, כתב שאם מצליחים לאתר את הלקוי בשלב מוקדם, חלק ניכר מילדים אלה ישתלבו בכתה בלי ליצור בעיות. כדי להכין ילד כזה לשלבי הלמידה הראשונים, יש להשתמש בטכניקות מיוחדות המשלימות את החסרונות. בגישתנו לילד עלינו לפרק את הנלמד למרכיביו ועל ידי כך לעמוד על פתוח הכשר הבסיסי של כל מרכיב.

להמחשה, הבא הנה חלק מהכשרים הדרושים ללמוד הקריאה והכתיבה. ראשית, הילד צריך להבחין בהבדלים שבין צורות שונות — האותיות. ועוד לפני כן, עליך לדעת לשים לב שקיימים בכלל הבדלים. חשיבות רבה גם בתשומת לב לצלילים השונים של האותיות, ואבחנתם בתוך מרכיבי המלה. בשלב מאוחר יותר, היא צריך לפתח את היכולת לזכור, ולקשר למצבים דומים מן העבר. הילד לא יוכל לקרא את המלה „ירקות" אם לא יזכור בצליל ה„יי" אותו למד במלה „יד".

דרוש גם שהילד יבין את מה שהוא קורא, ושידע לבצע הוראות. חשוב שגישתו ללימוד תהיה גמישה, כדי שיוכל לנסות אסטרטגיות שונות להעזר בכוחות עצמו.

כדי לדעת לקרא ולכתוב, הילד צריך להבין את היחס בין גופו למרחב. אם לא למד להרגיש היטב את ההבדל שבין צד אחד של גופו למשנהו, גם לא יראה שום הבדל בין „ד" ו„ג" (בכתב). הבלבול הזה בכיוונים יצרים לו הרבה קשיים בלמודיו. דרוש גם תיאום בהעלת בין תנועות אבריו השונים. כתיבה נכונה ויפה הדורשת עליוה מדויקת על העפרון.

אין ילד אחד דומה בבעיותיו לחברו. המשותף שבינהם הוא הקושי לקלוט בידע מהסביבה, ולהשתמש בו. על המורה לספק לילדים הזדמנויות שונות לחדד את הכרתם התחושתית, כך שילמדו לשים לב ולזכור את כל מה שרואים ושומעים, ולהגיב בצורה נכונה.

כשרי למידה עצמאיים

מטרתנו בחנוך הילד בעל לקוי למידה (וגם בכל ילד אחר) היא פיתוח כשרי למידה עצמאיים. כדי להגיע לרמה זו, חשוב שהילד ילמד לבקר את עצמו. קשה להדגיש יותר מדי חשיבות זו. הזדמנויות כאלה ניתנות לא רק בכתה, אלא גם בחיים היום יומיים שלנו. בכל מצב, נאפשר לילד לבדוק את עבודתו ולשאול את עצמו — „האם נכון מה שעשיתי?" או „המלאתי את דרישות המצב?" לוח קיר, שעון גדול ישן, סרגל קצר ושל מסר הם אמצעים כעזרים ללמוד זה. מלון מאפשר לילד לבדוק בעצמו את איות המלה. מה גדול שבהנו של הולת והיך מתחזקת לבידתו, כשבגלה תוך בדיקה, עבודתו שבאבת נכון מה שעשה — הוא זכר בלי להעזר!

קורסים מיוחדים

כל מה שכתבנו עד כה, אינו מתיחס לבעית הד־צבית המהוים ילדים אלה בכתה. מה יעשה המורה כדי לאפשר גם לילדים אלה להתקדם לפי יכולתם ולהרגיש סיפוק בלימוד?

החינוך העצמאי מכיר בחומרת הבעיה ומאפשר למורה שלהם להשתלם בהוראה ללקויי למידה על ידי קורסים מיוחדים. קורס אחד כבר נסתיים בבני ברק, וקורס שני מועבר כעת בירושלים. אנו חייבים למצא דרך לאפשר, ואולי אפילו לחייב, את כל המורים המורות של הכתות הנמוכות להשתלם בהוראה זו. על ידי הכנה כזאת, יוכל המורה ביותר המכריה להקדיש מזמנו לילדים אלה ולטפל בבעיותיהם במסגרת הכתה. עובדה, שמורות שעברו את הקורס כבר עושות זאת בהצלחה רבה.

כדי שיהיה לנו בעתיד מורים ומורות שיוכלו לטפל בלקויי למידה, עלינו להתחיל כבר להעביר קורסים מיוחדים בסמינרים שלנו.

במקרה של לקוי חמור יותר, יזדקק הילד לעזרה מחוץ למסגרת הכתה, על ידי מומחה. לכן דרוש בכל בית ספר מורה בעל הכשרה בטפול ילדים אלה, והוא (או היא) יעבוד אתם להוד, או בקבוצות קטנות, לפי הצורך. אסור שחוסר אמצעים כספיים ימנע טפול חיוני זה. וכן כתב ר' יהודה החסיד בספר חסידים (סימן ש"ח): „מי שמלמד תינוקות ואחד חריף כחבירו והאב שלהן רואה שאין תקנה שילמדו יחד והריכין התריפים רב לבד אל ישתוק ויאמר לאביהם אלה צריכין רב לבד ואלה לבד אע"פ שיפסיד אם יפריזם, חנוך לנער על פי דרכו... במה שיודע התנכהו."

מניעת הבעיה

הקווהנו הגבוהות ביותר הן בכיוון מניעת הבעיה בכלל. כפי שמוין בהתחלת המאמר, באבחון הלקוי בשלבו המוקדם, נוכל לסלק את רוב הבעיות המופרעות אחר כך בבית הספר. לכן, חייבת כל גננת לבין אבחון וטפול בילדים אלה. בשלב הגן, לא יהיה קשה לעזור לילד ואפשר עדיין לתקן את תפיסתו ולהכינו לכתה א'.

לקויי קריאה

לקויי למידה מתבטאים, בדרך כלל, בקשיי קריאה. מצאנו שאם נלמד את הילד לפי גישה מפעשפשת וקלה, נקלטת הקריאה יפה. ילדים שלא למדו לקרא לפי השיטות המקובלות, ילמדו בגישה זו. אבל, כל הילדים קולטים מהר יותר את הקריאה בגישה זו, והיא מתאימה במיוחד לגיל הגן. אנו מקוים בעזרת בקרוב להדפיס חוברת המתארת גישה זו בשלמותה. כאן נביא הסבר קצר על עקרונותיה.

הרבה ילדים לומדים את האותיות בלי להתאים אותם לצלילים הנשמעים בתוך המלה. גישתנו מדגישה את הקשר שבין הלשון המדוברת וצורתה בדפוס על ידי פירוק המלה המדוברת לצליליה השונים, העברתם לסמלים (האותיות) המתחברים אח"כ שוב למלה. בהוראה זו של הקריאה על ידי כתיבה, כותבים את המשפט הרגיל, בו מכסה הילד את חוסר ידיעותיו.

אנו מדגישים גם את היכולת להפריד בשמיעה את צלילה של כל תנועה. ראינו שעיקר הבעיה בקריאה היא בלימוד התנועות. ההבדלים הגדולים הנשמעים בין רוב האותיות (העצורים) אינם בולטים באותה מדה בתנועות, במיוחד אם הילד אינו רגיל בהגוי ברור בדבור. אין אפשרות שהוא יזכור את צלילי התנועות אם אינו שומע הבדלים ביניהם. ילד שזוכר בקושי את צלילי התנועות צריך ללמוד להבחין אותן בהדגמה בפני מראה, ובהשומת לב מיוחדת לצורת השפתים. כרטיס לכל תנועה, שעליו תמונה של צורת השפתים (ה„פתוח" למשל, פה פתוח כמו לבדיקת גרון) וגם תמונת עצור המתחילה בתנועה, תעזור לילד בקושיו.

לקויי כתב

טפול מצוין בקשיים תנועתיים שסובלים מהם הרבה ילדים, נתן ליד הלוח. שם, על יותר להשתלט בתנועות היד ולשים לב ליצירת האות. נתן שם גם לטפל יפה בבלבולי כיוון, על ידי עבודה כיוונית המאפשרת לילד להרגיש היטב בכל הזיזו את כיוון הקו שהוא מצייר, כך שיהיה קל לזכור אותו.

מסקנות

חשוב לזכור שהילד בעל לקויי למידה אינו אשם באי הצלחתו. דוקא, הוא עצוב מפני שאינו יכול למלאות את דרישות הוריו ומוריו, ומפני שאינו יכול ללמוד כשאר בני כתתו.

בכל מקרה של כשלון בלמודים, יש לחשוש אם הילד אינו סובל מלקויי למידה. ישנן היום בית מורות שלמדו אבחון וטפול בבעיה בקורסים המיוחדים של החנוך העצמאי. הבה נצל את ההזדמנויות הניתנות לנו מתוצאות המחקר האחרון, ונפתח לכל ילד את הדרך להצלחה בחיים, ובעיקר, ללמוד תורתנו הקדושה.

הגאון המקובל הרב סלמן מוצפי זצוק"ל

שלושים יום עברו מאז עלה בסערה השמימה הגאון המקובל הרב סלמן מוצפי זצוק"ל...

נסיון לפגוע בדמותה של השבת בירושלים

(המשך מעמוד ב')

משטר של "אינקוויזיציה"

הקלה לאחר פס"ד של בית המשפט

דיני טבילת כלים

(המשך מעמוד ד')

נגד המותרות

(המשך מעמוד ד')

מרת מרים איזנשטין ע"ה

לוח המודיע

הד חזק!!!

בקרב קוראינו למודעתך

ב"לוח המודיע"

דירות ובתים

בירושלים

למכירה

✱ למכירה 2 חדרים הול ארונות קיר 180,000 ע"י שיכוני הבירה .02—532887

✱ למכירה או להשכרה 2 וחצי חדרים גדולים במטרסדורף מלוטשת, צבים מאירות 5.

✱ למכירה 3 וחצי חדרים + הסקה בקרית באבו בלוק ו' כניסה ד' משפחת קוטי.

✱ למכירה 3½ חדרים ברחוב עזיאל .02—534646

✱ למכירה בית עבר ביבינע כפיים, 2 חדרים 150,000. אפשרות בניה. 533511

✱ למכירה בירושלים, בסנהדריה, מכל 9, דירה 3½ + מחסן + הסקה + דבריאן.

✱ קבלני ירושלים בע"מ, אגריפס 8, טל' 225916 מציעים דירות בנוה 3—4—5 חדרים, עבור משפחות דתיות ומעודים ברחוב כתב סופר 30. נשארו עוד דירות פאר בכמה שלבי הבניה. פרטים באתר הבניה ובמשרדנו בין השעות 10.00—12.00 ולפנה"צ ד' 16.00—18.00 אחה"צ.

להשכרה

✱ באוהלה בהמ"ש דירת 3 חדרים כל הנוחיות אפשרות בתשלומים .02—285784

✱ דירה חדשה 4 חדרים במטרסדורף קומה א' בלי ריהוט בשכירות טלפון .533536

✱ להשכיר דירה בת 4 חדרים בקרית משה סבלנה דתיה טלפון .288229

✱ בשכירות דירת פאר בת 4 חדרים גדולים ריקה / מרוהטת חלקית לצלצל מ-8 עד 10 בערב. 532265

✱ בשכירות 4 חדרים חדשים במטרסדורף קיב. טל' .02-533682

✱ בשכירות דירה מרוהטת בסביבה דתית, קונטרוויל רחוב גבעת 7, הגמה ש 15, לפנות במקום כל יום בשעות 5 — 7.

✱ דירה מרוהטת להשכיר להחודש אפריל לטלפן 02—524385 ולבקש בהן בין השעה 7—9 בערב.

תיווך

✱ דירות בוזרגן: 2½, 3, 4 חדרים למכירה.

3 ו-4 חדרים לשנה שנתיים.

3 חדרים למכירה ע"י שבראום.

3 חדרים למכירה בסנהדריה מורחבת.

3 חדרים סנהדריה שנה שנתיים.

בית 32 חדרים + אולם גדול למכירה או להשכרה לזמן בגשע.

בית 2 חדרים למכירה בית ישראל 140.000 ל"י.

גג למכירה ע"י צפניה.

עוד הצעות בלכנר שבראום 23 .527689 02—228320 10—12 אחה"צ

✱ באוהלה 4 חדרים בזולים 4, מרפסות "שקלים" טל. 223439

✱ רק למשכיר, תמורת 50 ל"י בשכירות דירתך בעבית, ולהשכר מגאים מיוחדים, הרשלר, מאה שערים 72, טלפון 288436

✱ 3 חדרים 280.000 שניה 350,000

✱ 3 חדרים 280,000

✱ בסנהדריה מורחבת חדשה 4 חדרים 265,000

✱ 8 חדרים 440,000

תווך הלפרט 02-227226 בבית: 02—285317, 03—533597

✱ מגרשים בבית וגן בסנהדריה — בבית לבניה בירידה! יש אפשרות תמורת דירות. תווך הלפרט 02-227226 בבית 02-285317, 02-533597

✱ דירה וקטעים חדשות במזכר הגבעה, אהרי איחרי, הלפרט .02—227226

בבני ברק

למכירה

✱ בבני ברק למכירה 3 חדרים גדולים, בסביבה דירת גליק רשב"ם 11, ק. ג.

✱ למכירה דירה בת 3½ חדרים עם הול בשיכון ויז'ניץ לפנות לחזון המבליתי טל. 798267.

✱ למכירה בבני ברק דירה 3½ חדרים מפוארה על עמודים מרפסות מסביב בסביבה טובה לפנות: יציר .03—786682

✱ למכירה מסובה משפחתית 4 חדרים קומה ב' חזה, לוקסס, הקש ע"י רבי-עקיבא בני ברק טל' .782903

✱ למהיר הולכה למכירה 3 חדרים ברחוב רבי עקיבא בבני ברק 163 אלף 796958—782903

✱ למהיר החלטה התמבית בלתי הדירות 2 חדרים גדולים הול רבי עקיבא 92 א' בהחרים העצים הנמוכים.

✱ ליד עבותים 2 חדרים גדולים הול מהוה ב"ס אחה"צ מהרשר"ל 13 בשאר.

✱ למכירה 2 חדרים גדולים, הול שימושי, ק"ב, למסירה מידית לפנות ה' בלוי 4 דירה 9 בני ברק.

✱ 3 חדרים הול בחדים מצויים, בניה בידית 210,000 רחוב רשב"ם 8 בני ברק, דירה 1.

✱ דירה בת 3 חדרים ברחבת אהרן בני ברק למכירה לפנות יהושע זא-בי. סוקולוב 10 בני ברק בין 9—8 בערב.

✱ בבני ב"ק, רבי עקיבא 2½ חדרים הול גדול ומרפסת סגורה, תדה, .787790

להשכרה

✱ להשכרה בהמ"ש 2 חדרים גדולים + הול חצר גדולה במרכז מאיר, טל' .03—794368

✱ בהמ"ש 3 חדרים גדולים ומהודרים פרטר גבוה במרכז בני ברק .786076

✱ להשכיר בבני ברק 3 חדרים מרוהטים גדולים בסביבה יפה ושקטה .787668

✱ דירה בת 3 חדרים להשכרה עם או בלי רהיטים פרטים בטלפון .793476

✱ 2 חדרים מרוהטים להשכרה מיידית במרכז בני ברק .942585

✱ למכירה בהתקנה תנות לפתגמה "אביבית" בשכית ברחוב ר' עקיבא 10, בני ברק.

✱ בבני ב' בשכית דירה 2½ חדרים, מרוהטת, טלפון 265056 אחרי 4.00

✱ 2 חדרים קומה ב' בלי ריהוט בשכית יהושע 6, .03—785703

✱ דחוף! להשכרה 2—3 חדרים, אפשר מרוהט וטלפון 03—746266 בני ברק.

✱ להשכיר דירה 2 חדרים גדולים ברפסת גדולה הול, אמבטיה להוד שמש כל היום, במרכז בני ברק, טלפון: .783825

ביקוש דירות

✱ מחפש דירה 2 חדרים בבני ברק בסוף משנה, שלמר טלפון, בשעות 10—12 בבוקר. 786448

✱ מעונין לקנות דירה 4 חדרים בבני ב"ק יד שניה .04,661887

✱ דרושה לקנות דירה 1½ חדרים ברחובים במרכז בני ברק טל' .703102

תשמישי קדושה

✱ ספר תורה משומש במצב מצוין מהודר בתיבה נאה למכירה בהזדמנות, טלפון .03—793010

✱ טליתות, תפילין, מזוזות, כפיות, תשמישי קדושה, מחזורים ש"ס חליו בה"ר להשיג אצל משה אוגנר, חנות חדשה בחצר בית הכנסת הגדול בתל אביב, אלנבי 110.

מכירות וקניות

✱ ליטוף ניילון! לבפה הריצה הדיבי זהלן להתקשר .03—281161 .03—791286

✱ פרויזדור לטטשיבנחזז ודירה שני חדרים למכירה, הרב נתן קפלן, שכונה שערי צדק 5 ירושלים.

✱ דרושים אצטבאות להזר שליש תי"ד 7199 ירושלים.

✱ למכירה אקורדיון 80 גדול, איטלקי, במצב נ...א! 781695 או .901832

✱ למכירה בהזדמנות תנור דיאמטיר חדש לפנות 780676.

✱ למכירה מכונת כביסה, שטיחים, דברי קריסטל, מיקסר יד, מיטה, מזרונים, מסרפה, פרוזיסטור, כוסות, בגים עגלת ילדים, יעוד: טלפון .03—789014

✱ פרוזדור להגות או לטיפוס במחזוזמניות לפנות חבקוק 3 ב"ב.

הצעות ובקוש עבודה

✱ דרושה בירושלים מיבה במבנה, שעות עבודה נוחות, תנאים טובים טלפון — 02—263191, 02—261994, 02—263165 — שלוחה 12.

✱ להברה מסחרית גדולה דרוש סגנה מסחרי בירושלים. לפנות לת.ד. 7095 ה"א צבור מס 4'.

✱ דרושה בחורה לעבודת תפירה לביתיר דתי בתנאים טובים .02—388358

✱ פקידה בלית דו-לשונית 2/3 משרה, הפסה יהודה, לפנות מכנגין סיה"ת "שערי ברק".

✱ לחברה מסחרית דרוש מנהל חשבונות עצמאי לסניף בני ברק ולסניף בירושלים לפנות טלפון 782161 לפני גלבלום.

✱ למוסד השבה דרוש פועל נקיון טלפון 781887 ה. ד. 1526 בני ברק.

✱ דרוש גובה לבית הכנסת ברח' סוקולוב 18, ובעל קורא ושבש. לפנות מנחה ומעריב לגבאים.

✱ דרושה מזכירה, כתבנית, לשרות צריך בבני ברק, להתקשר טל' 783447

✱ בתורה צעירה כעבנית בעבודה בפקידה בבקום דתי לצלצל .03—789548

✱ דרוש גובה עבור מוסד רציני בתנאים טובים לפנות ה. ד. 1120 בני ברק.

שרותים

מה!!! מלוששים ומבריקים פרופאה הנקיון יהודי. 232008, 328731

שידוכים

✱ זוק היתה הפיך בעל רכוש ומסחר בירה ופחמה טובה מעוניין בשידוך מתאים, עד גיל 32, כסף לא חשוב. ת. ד. מספר 3 עבור כס' 5 תל-אביב.

✱ תורה, 37/168, אשכנזיה, דובב ברצינות, בעל כסעל טקסטיל בפרוז, מעתיק בתורדית, לא גרושה, דוברת ברצינות, נאה, כסף לא חשוב. לנב ולו הולדנו היום ושכוה מכרים לי ת. ד. 2045 ירושלים לבסאר 757.

✱ מחפשים להשכרה דירה גדולה קומה קרקע או וילה לשנויה הדירף ת. ד. 1120 בני ברק.

דירות למכירה

✱ למשפחות מתחתונות דירת מרתף בבבנה סביון (ליד ישבת משה) 2 חדרים הול מ"מ 153.000. 3 חדרים הול מ"מ 166.500. 4 חדרים הול מ"מ 192,900 אפשרות למשכנתא, במקום בית ספר ובן דתי "אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ. טלפונים: 03-751540, 03-757191, 03-50281

✱ בניינים שלמים למוסדות ההשקעה (גם עם מעליות) הלפרט .02—327226

מגרשים

✱ מגרשים השקעה מצויינים בכרמל במחירי הגהה ובתשלומים חודשיים "המקיר" .03—291044

מכוניות

✱ למכירה פיג'ו 204 סטיישן במצב טוב מאד 1970 76000 ק"מ טלפון .03—790426

✱ להשכיר מכונית לתקופה במחיר כ"ול טלפון .913536

מטפלות

✱ דרושה מטפלת + עבודת בית, להתקשר מ"ס 5, .02—533541

✱ דרושה מטפלת לשני ילדים לצהרים עם או בלי עבודה, להתקשר אחה"צ .02—271072

✱ דרושה מטפלת לילד בן 4 שעות, טלפון .02—524221

✱ דרושה מטפלת עם עבודת בית לילה. טלפון .02—527348

✱ דרושה מטפלת לשלושה ימים בשבוע ברמת אשכול, גילדבלדרי .286015

נרשמו לנישואין

אצל הרב א. מ. יעקובזון מנהלת יהודה

אברהם אבא בהיר אשכול אשר אשעל שבעבר הבנינה — בני ברק, לביאה בת ר' שלמה השפיטל בית — גוהלת יהודה.

יעקב בן נסים בשה רוק צירק — בהלת יהודה, תקוה בת דוהם ומשה הזק רוקה ציריק — צבישה מנהל הקה.

אליהו בן יהיא מלבה רוק מרקור — גוהלת יהודה, זיית בת אליהו אבוטבול רוק מצרים — ראשונה.

אברהם בן זכריה שלום רוק תימן — נהלת יהודה, הזל בת יהיא לטאנרי רוקה תימן — בהלת יהודה.

אלכסנדר בן שלמון פלק אלמן רומניה — דהבנות, רוזלה בת משה הירש לבצקונת (שינצר) רומניה — ראשל"צ.

גלעד זליג בן יהודה נהב רוק גרמניה — בהלת יהודה, רוזה בה גרשון ישעיהו רוקה בולגריה — פיית הנן.

אצל הרב יעקב לנדוי בני ברק

צבי שובקס ירושלים, שפע אסתר רוזנפלד בני ברק

יוסף אברהם ראש הדין, מרשל גדב רמת גן.

שמעון רזל ירושלים, לאה הרשטיין בני ברק.

ישראל עזיב בני ברק, חנה ביאל דימר ירושלים

משה שטין בני ברק, חנה שיף בני ברק.

הודעת פוקד

כל אזרחי ישראל או תושבים קבועים בה, גברים בגילים 18 עד 54, אשר אינם נמנים עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל, נקראים לרשום ולבדיקות התאמה לשרות בטחון.

זמון האנשים נעשה בשיטה ממוכנת, ולכן אלה שחובת ההתייצבות חלה עליהם מתבקשים להמתין עד לקבלת צו ההתייצבות, בכדי לזרז תהליך הרישום והבדיקות ולמנוע מהמתייצבים טרחה ואבוד זמן מיותר.

מתבקשים המתייצבים: —

א. להצטייד בתעודות ובמסמכים הבאים: —

1) כל המסמכים הרפואיים המעידים על מצבו הבריאותי.
2) שתי תמונות פספורט.
3) תעודת זהות.
4) תעודות צבאיות המעידות על מעמדו לגבי חוק שרות, בטחון.

ב. להקפיד על התאריך ועל השעה הנקובים בצו ההתייצבות שקבל.

אנשים אשר בבדיקות החוזרות ימצאו שוב בלתי כשרים לשרות, יקבלו תעודת פטור חדשה. בסיום המבצע, יהיו בתוקף רק תעודות הפטור החדשות ואילו התעודות הישנות תהיינה בלתי חוקיות. לפיכך, חייבים להתייצב בלשכת הגיוס גם אנשים שברור בעליל כי על פי קביעת הרופאים יחודש להם הפטור, על מנת שיקבלו תעודת הפטור החדשה. בעל פרופיל 21 אשר מסיבות הקשורות למצבו הבריאותי אינו מסוגל להתייצב, יוכל לשלוח מיופה כח אשר יציג במקומו מסמכים רפאיים המעידים על מצבו הבריאותי, או לשלוח המסמכים הללו בדאר רשום, לא יאוחר מ־7 ימים לפני המועד שנקבע להתייצבותו, לפי הכתובת דאר צבאי 1576 צה"ל.

בכל פניה בכתב יש לציין מספר תעודת הזהות.

יצחק רוזן, אלו"ם
ראש מרכז גיוס
פוקד
אכ"א כח אדם

לוח היום

זמני היום

תורנות בתי מרקחת

ירושלים · תל אביב · בני ברק · רמת גן · חיפה · נתניה · פתח תקוה · באר שבע · בת ים

תורנות בתי החולים

ירושלים · גוש דן · תל אביב · חיפה

תורנות רופאים

ירושלים · תל אביב

רוצה לקנות מגילת אסתר
טל. 03-733745

I. A. ZISHINSKY
1672 - 53rd Street
Brooklyn, N. Y.
Tel. 851-501..
851-516..

مكذا من الأصل

מערות קברים ועצמות נתגלו במורדות המערביים בהר ציון

— בעקבות עבודות עפר ופיתוח הנ-עשות במקום האתרים במדרונות הר המערביים של הר ציון בירושלים, לשם הרחבת הכביש, נתגלו מערות קברים עתיקות. איש שלדברי הארכיאולוגים ובמערות הם בתוך הבית הראשון כי בבקעה היה בית קברות יהודי. דבר גילוי הקבורות והעצמות הג-

פרסם עד מהרה בקרב חוגים חרדיים ולמקום נהרו רבים ביומיים האחרו-נים, כדי לסייע בליקוט העצמות שה-תפזרו, כפי שנמסר לכותבנו הוזעקו למקום עם גילוי המערות אנשי אגף הפיתוחים של משרד הדתות ... חלק מן העצמות ... בערימת העפר. אנשי אגף ההחזקה הבטיחו שידאגו להביא את העצמות שלוקטו על ידם לקבורה.

אתמול לפני הצהריים הופיע למקום הרב דוד שמידל מאגודת „אתרא קדי-שא" שאישר שאכן הזמים הקברים ב-מקום ... ליד כפר סילואן ועבודה זו מכוסה שמדובר בבית קברות יהודי. הרב שמידל בא אתמול ... עם אנשי הגוף הפתי-קות שנכנעו להפסיק לפי שעה את העבודה עד לבירור ציוני של הנושא.

סופר „סכ"ד" אתמול בצהריים ב-מקום הגילוי ראה אברכים שעסקו במסירות בליקוטם של גרגירי עצמות כדי להביאם לקבר ישראל. כפי ש-נמסר מפי מן המקום מספר רב של מערות ... עפר שבהן היו מ-צורפים עצמות, ... ביצוע עבודות בילוי במרבורי ירו-שלים.

* בין השעות 9—7 בבוקר יש חשש של טמאת אהל בבית החולים הד-סה בירושלים בכל המחלקות, בלבד כרפואת שיניים. מיעצים לכהנים להמנע מכל האפ-שר מלהכנס לבית החולים בשעות אלו — עד להודעה חדשה.

מספרי טלפון בחיפה יוחלפו

היום בשעה 13.00 יוחלפו בחיפה 1.380 מספרי טלפון. ההחלפה יהיה חלק מן המספרים המתחילים בספרות 2, 5 ו־8. המבצע בדרך לאפשר התקנת טל-פונים ציבוריים נוספים באזור, ולי-שפר את טיב השירות הטלפוני הניתן להברות ולמוסדות.

ועדת הקליטה של אגו"י מגבירה פעילותה בארץ

ועדת הקליטה לעולי ברית המועצות של אגודת ישראל ממשיכה לפעול בהיקף נרחב בכל רחבי הקליטה בארץ.

פעילי הועדה עורכים פגישות וב-קורים בקרב הגרוזינים, הבוכרים וה-קווקזיים. בתקופה האחרונה הו-לקו ספרי קודש רבים בתרגום רוסי; נמסרו תפילין לילדי בר מצוה בין העולים ונערכו להם מסיבות. מלבד תפילין ושליחות שהועדה מחלקת ל-נזקקים מבין העולים.

פעילי הועדה סיירו באשדוד, אש-קלון, נתניה, באר שבע וירושלים, ובאו בקשר הדוק עם ראשי העדות והקהילה בכדי להתאים אגודה התורה ש-הועדה מגישה להם.

עולים רבים מקבלים הלוואות בתנ-אים נוחים ביותר וניתן להם ייעוץ בכל הקשור לקליטתם בארץ.

העסקנים עומדים בקשר הדוק עם רבני ערים ואזורים שונים שבהם נקלטו עולים, והעבודה נעשית בשי-תוף פעולה מלא, לשביעות רצון כו-לם.

אזור ירושלים קיבל לאחרונה תנופה רבה על ידי קבלתו של רב צעיר וכושר המקובל על כל חוגי העולים. רב זה יתחיל את עבודתו מיד והוא ירכז את הפעילות בירוש-לים וסביבתה ובעיקר בקרב בני הנוער העולה.

בישיבת המזכירות של הועדה ש-התקיימה אתמול בתל־אביב, נדונו כל הבעיות העומדות על הפרק. יו"ר הועדה ... לווינשטיין מסר דו"ח מפורט על הפעולות ... בקבלת ההחלטות לביצוע. כ"כ נמסרו פרטים על עבודה ש-ליחי הועדה בחוץ לארץ — הרב אבר-הם י. ליברמן ... הרב אברהם אפלס בבריטניה.

ראש עירית ת"א יפעל לסגירת בתי־קולנוע בשבתות

ראש עירית תל־אביב, מר שלמה להט, קיבל על עצמו אתמול לפעול למען ביטול ההפגנות ... ויסגרו בתי קולנוע ש-פועלים בשבתות.

הסיכום על כך התקבל אתמול בתום פגישה שהתקיימה בהשתתפות ראש העיר, מר להט, ממלא מקומו מר גריפל, חבר הנהלה מר שיפמן, סגני ראש העיר הרב י. ב. אברמוביץ ות. בסוק חבר העיריה מר דב דוזן.

הסיכום הושג לאחר שהמציגים הד-תיים ציינו באמירה רבה את החמר-רות המצב בעיר ... את ההכרח בהסקה בפסקנות אם מצב הדברים לא ישתנה. לאחר זה הודיע מר להט כי הוא מקבל על עצמו לפעול לסגירתם של בתי קולנוע החל מהשבת הבאה.

לקראת סיום שלב א' בקריה החסידית בחצור

מפעל בנייתה של הקריה החסי-דית בחצור הגלילית הולך ומתקדם לקראת סיום השלב הראשון.

בשטח הקריה המשתרע על גבעה בחצור הגלילית, על העיירה ... מתנהלות העבודות בקצב מזורז, תוך מגמה לסיים את השלב הראשון תוך חודשים ספורים.

כבר עתה מתנוססים השלדים של 98 יחידות דיור עם התקרות הפנימיות. ההתקדמות משביעה רצון, כשכבר ... החלונים ושלבים בבנייתם של ... השירותים הציבוריים, ... גבול כבר בחלקו הגדול. כן הולכות עבודות התשתית של שלב ב'.

בינתיים מתכננים כבר מאה המשפ-חות הראשונות את התכנונם ב-קריה בהירות. ... הם יבואו מת"א, חיפה, ירושלים ובני ברק ועוד. ... התיישבותם מקביל להתחלת שנת הלימודים כך שיתבצע כל הפרצות בסדר הלימודים, ובמוסדות המקומיים העצמאיים של הקריה יתחילו לפעול חיים חדשים ואתגרים רעיוניים שהשפעתם תהי ניכרת על פני הגליל כולו.

צפויה בקיץ אבטלה של עובדים בנמלים

אם לא יחול תוך החודשים הקרובים גידול משמעותי בתנועה ... עלולה להתהוות בנמלים, ב-עונת הקיץ, אבטלה ניכרת של עוב-דים, כך אמר מר אהרון רמה, מנ-הל רשות הנמלים בישיבת מליאת מועצת הרשות.

מר א. רמה אשר סקר את המצב התפעולי הדגיש כי השנה לא רק שאין צפויות ... בנמלי-ים התיכון אלא יש אף לצפות במי-לה די ניכרת של צוותי עובדים ב-עיקר בנמל חיפה. הוא ציין, כי לאור זאת במשך השנה הנמלים מחפשת עובדים ארעיים ..., הם עובדים בתקן — קיץ שהוא קטן ומ-צומצם יותר, כמו כן התעסקה העוב-דה בשבתות והחגים וקוצצה באופן ניכר העבודה בשעות נוספות.

בהתייחסו לנושאי כוח האדם ציין א. רמה, בין היתר כי המו"מ לחידוש הסכם העבודה הקיים לבעצה

שבת פרשת יתרו

למגבית שובבים

עבור הישיבה הגדולה ללמודי הנגלה והנסתר

„שער השמים"

בעיה"ק ירושלים ת"ו

ב"ה

הודעה והוראה

בענין כשרות הכהל (ספירט) לפסח

מטעם רבותינו הגאונים הביד"צ שליט"א של העדה החרדית ירושלים ת"ו

היות ונתברר שתעשיות הגדולות לכהל (ספירט) ייצרו במשך השנה האחרונה כמה וכמה פעמים כהל (ספירט) מעמילן דגנים שהם חמץ ממש. וגם ייצרו כהל (ספירט) מחו"ל שבחזקת חמץ. לכן הננו להודיע שעפ"י דתה"ק כל מיני הכהל (ספירט) של התעשיות הנ"ל וכן כל מה שהתערב בו כל מין הכהל (ספירט) הנ"ל, אינו כשר לפסח. ועי"ז הכלים יש לעשות שאלת חכם.

הבטגע להעשיות היינות ומשקאות חריפים שבהשגחתינו, קבענו סדר השגחה מיוחדת שכל אלו היינות ומשקאות תוקיים מכל תערובת הכהל (ספירט) הנ"ל יוחתמו בתו־חותמת חדשה כזו:

בקבוק חדש — כשר לפסח תשל"ה — בהשגחת הבד"ץ ירושלים

ולהג הפסח יש לדייק מעתה רק על חותמת החדשה.

ואלו היינות ומשקאות שנקנו עד היום. עם התחתמה הישנה שלנו, יש לברר הפרטים של כל אחד אצל ועד הכשרות דעדתינו.

חו"ש הביד"צ לכל מקהלות האשכנזים העדה החרדית ירושלים ת"ו שבט תשל"ה:

נאם **יצחק יעקב ווייס** ראב"ד פעיה"ק ת"ו

נאם **משה אריה פריינד**

נאם **ישראל משה** בלאאמו"ר הגה"ק מהרי"צ זצוק"ל **דושינסקיא**

נאם **אלי' וולאטניק**

(במקום חותם הבד"צ)

(נמסר לפרסום ע"י היקבים שבהשגחת הבד"צ)

הסתדרות צעירי אגודת ישראל בארץ ישראל
אחוד בתי כנסת של צא"י בני־ברק

במוצש"ק פ' יתרו בשעה 8 תתקיים אי"ה בביהכנ"ס צא"י המרכז רח' ר' עקיבא 79

מסיבת סיום
מסכתות חולין ומועד קטן

יסיים מסכת חולין הרב **יצחק זייבסקי** מגיד השעור בביהכ"נ המרכז	יסיים מסכת מועד קטן הרב **מ.ח. קרלנשטיין** רב ומגיד השיעור בביהכ"נ שבת־אחים

דברים מענינא דיומא

הרב הגאון ר' **דב פוברסקי**
ראש ישיבה בישיבת פוניבז'

ינעים את המסיבה בפרקי שירה החז' ר' **שמואל ברנר**

סעודת מצוה — הצבור החרדי מוזמן

כולל ערב דגל ירושלים — חיפה
רחוב מיכאל 32

ביום שלישי אור ליום כ"ד שבט תשל"ה בשעה 8.15 בערב, בביהכנ"ס חסידי צאנז רחוב מיכאל 32

תתקיים אי"ה

שיחה מוסרית

ע"י הרה"ג רבי **חיים זייציק** שליט"א
ראש ישיבת "אור חדש"

לרגל יום הזכרון של הגאון הצדיק מרן רבי **ישראל סלנטר** זצ"ל

שוחרי מוסר מוזמנים

ההנהלה

בר בי רב דחד יומא
מיסודו ובנשיאותו של
כ"ק מרן **האדמו"ר מקאליב** שליט"א

בשבח והודיה להשי"ת על שהנחנו בדרך אמת והכנו להקים את המפעל הקדוש „בר בי רב דחד יומא" המקרב ב"ה אלפי אלפי יהודים לתורה, ליראה ולדרך השי"ת.

מאז הוכרז המפעל הנשגב, ע"י **אדמו"ר** שליט"א, לפני שנתיים ביום ט"ו בשבט תשל"ג בעת חנוכת הבית של משכן קאליב בעיה"ק טבריה תובב"א, כבר התקיים בס"ד בחולון (4 פעמים), בבת ים (פעמיים), ברחובות (פעמיים), בטבריה, בר־נתניה, בחדרה, בגבעת־אולגה, בהבצלת ועוד ישובים.

במטרה המפעל שכל איש ואיש מבני ישראל כקטון כגדול, יקדיש בזמנו לפחות פעמיים בשנה ללימוד התורה ולקבל ביום זה חיזוק ועידוד בס"ד על כל התקופה הבאה וב"ה הנסיון הוכיח שההתרגשות וההתלהבות דקדושה שכל משתתף ומשתתף מסוגל להשיג ביום זה, אי אפשר ממש להעלות על הכתב ורק מי שנוכח פעם, הוא יאשר את זה.

בימים הקרובים יתקיימו בס"ד ימי „בר בי רב" נוספים בהרבה מקומות בארץ, ומרן שליט"א קורא לכל הרבנים ועסקני הצבור בכל אתר ואתר לארגן מבצע נהדר כזה. כל אחד במקום ישובו, ואנו מוכנים לעזור בייעוץ ובפועל כדי לארגן את המבצע בכל מקום, בס"ד.

כהמשך וכהשלמה למבצע הקדוש הכביר והנהדר הזה, מכריז כ"ק **אדמו"ר מקאליב** שליט"א, בס"ד, היום ט"ו בשבט תשל"ה על מבצע:

מפעל חכמת נשים
(מקביל לבר בי רב דחד יומא)

יום הבראה ולמודים לאם בישראל (תנם)

יום אשר יהיה מוקדש כולו — משעה 10.00 עד 4.00 אחה"צ להבר־אה ולימודי נשים והרצאות ע"י רבנים חשובים ורבניות בעלי נסיון ודעת, על כל הנושאים הקשורים להן ארוחת צהרים חגיגית במקום.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבקש מכל איש ואשה שיש בידם לעזור למפעל הקדוש הזה, שברוב רחמי וחסדי ה' יוכל במשך הזמן להכניס רבבות בישראל תחת כנפי השכינה. יתנו ידם ונפשם להקים בס"ד, בכל עיר ועיר, כפר וכפר, המפעל חכמת נשים בקומם, ואשרי חלקם. ובזכות החזקת התורה נזכה כולנו יחד לראות בנחמת ציון וירושלים ולהגלות כבוד שכינה ולקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו.

כפתיחה, אנו מודיעים בזה על קיום „חכמת נשים" בשכונת רמת־החייל שתתקיים בס"ד בבית יסודי התורה רח' רמה 5 נוה שרת צפון תל אביב בריית אדר וברחובות ביום ז' אדר, על מועדי ומקומות ההרשמה וכן על הכנית מפורטת נודיע בעז"ה ע"י מודעות בימים הקרובים.

בכבוד רב ובברכה

ועד הפעולה **„בר בי רב" ו„מפעל חכמת נשים"**

בדבר פרטים נוספים עצה ויעוץ נא לפנות לת.ד. 3020 ראשל"צ טל. 03-948703 וכן הרב ד. ברודמן רבה של סביון טל. 03-755957 וכן ר' א. י. דרייטן טל' 03-783751

לקראת בין הזמנים מחירי נוער וסטודנט*

לבני ישיבות, מבני ברק ל־: אמסטרדם, בריסל, פרנקפורט, פריס, שטרסבורג, ליאון, מצה במחיר $ 96.30

לציריך ג'נבה, וינה מינכן במחיר $ 90.70

לונדון $ 107.80

קופנהגן $ 109.10

רומא מילנו $ 86.60

למונטריאל עד גיל 24: $ 535

שמירת שבת — אוכל כשר

הזמנת מקומות וכל הפורמליות במקום

לוקסנבורג טורס, נסיעות ותיירות
רח' עקיבא 46 בני ברק טל. 784148, 796583

* בתוספת מס נסיעות לפי החוק לחייבים במס

הסתדרות צעירי אגו"י — הנוער האגודתי
סניף נתניה

מברכת בברכת מזל טוב לבבית את חבר הנהלת סניף אגו"י בנתני' נציגנו בעיריה וסגן ראש העיר

הרב **נחמיה זלביץ** הי"ו ומשפחתו
לרגל הולדת הבן

יהי"ר שתזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים

הנהלת הסניף

ללומדי הדף היומי

בהתאם לפניית הגאון רבי **משה פיינשטיין** שליט"א מתבקשים לומדי הדף היומי ללמוד מסכת שקלים, במחזור השמיני הבעל"ט. לפי חלוקה של כ"ב דפים (דפוס וילנא ומרבית הש"ס"ים שבימינו).

אנו מקדימים לפרסם זאת כבר עתה, כדי שמסדרי לוחות הדף היומי ידעו לחלק בלוחות הבאים את מסכת שקלים לפי כ"ב דפים.

לחברת קנמיד בע"מ
ולמנהל סניף ירושלים

מר יצחק ביבלה

ברכות מאליפות לפתיחת החנות למוצרי בניה ואריחי קיר דיקורטיביים

ברחוב פיק 11, ירושלים בזה מזל הברכה

מרדכי פרסטר

הסתדרות צעירי אגודת ישראל באר"י
סניף בני ברק

בליל שי"ק פרשת יתרו כ' שבט תשל"ה בשעה 8 בבית הכנסת המרכז של צא"י, רח' ר' עקיבא 79

מסיבת ליל שבת ולימוד פרשת השבוע

בהשתתפות הרב **משה הורביץ**

ראש כולל אבה"ח בראשון לציון

ציבור לומדי תורה, חברים ואוהדים מוזמנים

מסיבה זו נערכת מדי ליל שבת בשבת במקום ובשעה הנ"ל בהשתתפות רבנים ומרצים שונים

פינתינו
מועדון האשה החרדית

שע"י מכון בית יעקב למורות ירושלים

חוג נשים מבוגרות

ביום שלישי כ"ג שבט תשל"ה בשעה 5.00 אחה"צ

יתקיים בעז"ה שעור בהסטוריה יהודית

ע"י הרב **גודלבסקי**

לאחר השעורים המשך הדיון בנושא דרכים ואפשרויות לעזרת העולות מבריה"מ

צבור הנשים מוזמן

כבוד קל — תחבורה בחזור מובטחת

"מקור-הפאות"
רח' פינס מול מלון המרכז טל. 223852

הזדמנות מיוחדת

30 ל"י חסכון לפאת יוקרה

פתוח לפנה"צ יום א' ו־ד' 1—10 אחה"צ כל יום 7—3.30

נשי אגודת ישראל — תל אביב

שמחות אנו להודיע, כי אי"ה ביום כא בשבט (2.2.75) יפתח **הבזאר השנתי** שלנו, באולם „עולי כשאנוב" ברח' טרומפלדור 29 (פנת רח' בר כוכבא 1)

השוק יתקיים במשך יומיים ביום ראשון, כא בשבט משעה 3 אחה"צ עד שעה 8 בערב, ביום שני, כב בשבט משעה 10 בבקר עד שעה 5 אחה"צ

בשוק יוצעו למכירה: **בגדי חורף וקיץ למבוגרים וילדים * מתנות * מזון * צעצועים * קוסמטיקה**

כל ההכנסה יוקדש למעון ילדים החדש שברח' תשרי 4 שכ' עזרא, תל־אביב

הועד המארגן

תחבורה: אוטובוס 1, 15, 19, 20, 22, 62, 63, 66.

קרית הרי"מ לוין

הקריה החרדית לזוגות צעירים ומשתכנים חרדיים בצפון ת"א

מיסודה של אגודת ישראל בתל־אביב—יפו
שכ' רמת החייל, רח' דבורה הנביאה 97—85
בקרבת ישיבת "חידושי הרי"ם"

הודעה חשובה

נותרו מספר דירות בשלב בניה ד', בגודל שלושה וחצי חדרים

בהתאם להוראות משרד השיכון ימכרו דירות אלו במחירים שלפני הפיחות

החל מ־1 לפברואר 1975 יועלו מחירי הדירות ב־10 אחוזים

* מחיר הדירה החל מ־140 אלף ל"י
* משכנתא בסך 50 אלף ל"י בתנאים נוחים.
* משכנתא מוגדלת לבעלי זכויות לשיכון.
* הכניסה בסוף שנת תשל"ה.
* תחבורה נוחה לכל המקומות.

באוטובוסים 75, 42, 40, 28, 28, 21, 20, 6.

משרדי מכירות:

תל־אביב משרד „נכסים", רח' צין חדד 6, פנת בלפור 24 טלפונים: 290416, 292030 בכל יום בשעות 1—8 לפנה"צ, 7—4 אחה"צ

קרית הרי"ם לוין — בשטח הקריה
בכל יום ראשון בשעות 10—9 בבקר יציאה ממשרד „נכסים" בשעה 8.30 בבקר

בני־ברק משרד סמינר „בית יעקב", רח' רבי עקיבא 56 קומה ב' (בחצר), טלפון 785838 בימי שלישי וחמישי בשעות 7—5 אחה"צ

ירושלים ל. גובנר, אצל לב, בתי ניטין מס' 6, טל. 288490 בימי שני, שלישי ורביעי, בשעות 4—3 אחה"צ

הקריה מוקמת ע"י חברת „שכון עובדים" בע"מ

פרוספקט יישלח לכל דורש

נותרו מספר מקומות
לקורס לתפירה לחרדיות

המעונינות יתקשרו
526327 ים

למכירה
ספה ותנור אמריקאי וארון בגדים לבנות

כל ערב 9—7
טל. 03—253271.

למוסד חרדי בחיפה
דרושה באופן דחוף

מדריכה

הנאים מוכים
טל. 04—83439

הזדמנות תכליתית ובלתי חוזרת, נצלו את חודש ההנחות של

נעלי ד"ר פלסון

רח' מאה שערים 7 ירושלים

כי הם מקור אנרגיה לגוף, והביאו ברכה וחוסן לבריאותכם

בברכת

חוג לאימוץ נעלי ד"ר פלסון

בכל ענין נא לפנות בכתב למזכירות החוג לגב. י. לוטפי
רחוב עוזיאל 47, בית וגן י—ם

חדש בבני ברק
בגד ירושלים

אנו הזולים ביותר בעיר

מבחר גדול של בגדים סודרים, חולצות, חלוקים, שמלות וכו'
רחוב ירושלים 36 בני־ברק — בואו ותוכחו

נעליים — חיסול מוחלט!

500 זוגות לילדים וילדות תוצרת "אמיון"
לגברות נעליים תוצרת חוץ

הכל בחצי המחיר

נעלי אביב, פסג' רמה ביאליק 77, רמת־גן

חדש
מעבדה לשונית לשפות

למד בביתך בקלות ובנוחיות אנגלית, צרפתית וערבית בשיטה מהפכנית ובמחיר פרסומת

נציגנו מבקר בביתך להדגמה ללא כל התחייבות מצדך.

פרטים: המכון להקניית שפות ת"ד 37492 תל־אביב

טלפון: 03—782421

מועדון האשה החרדית
שליד מכון בית יעקב ירושלים

הננו מודיעים בזה כי השיעורים

באולפן לעברית

מתקיימים בימים שני ורביעי, בין 6—4 בסמינר בית יעקב רח' ברנדיס קומה הכניסה

פרטים והרשמה בימים ובשעות הנ"ל

ההנהלה

הודעה לאברכים וחתנים בני תורה בירושלים

אברכים וחתנים בני תורה שאין להם עדיין ישיבה קבועה ומעוניינים להתקבל לישיבה,

יפנו בהקדם לקבלת פרטים בשעות הערב 9,00 — 7,00

לטלפון מספר 527978 ירושלים

המועצה הדתית הרצליה
ב"ה

מכרז להפעלת סאונה

המועצה הדתית הרצליה מבקשת בזה הצעות להפעלת סאונה לנשים ולגברים (בימים נפרדים) כולל עיסוי בבית המרחץ העירוני ברחוב פיקין הרצליה.

פרטים ניתן לקבל במשרדי המועצה, רחוב סוקולוב 11, הרצליה.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר. מעמידים רציניים מתבקשים להגיש את הצעותיהם בכתב למועצה לא יאוחר מיום ג' באדר התשל"ה, 14.2.75.

יעקב יוסף
יו"ר המועצה הדתית

מפעל עזרה לעולים ונצרכים ע"י קרן הילד

בנשיאות הרב ר' **ל. גודלבסקי** שליט"א

כנס ט"ו בשבט, למורות נשים ובנות

במוצש"ק פ' יתרו
בשעה 7
באולם קריזר (פרינבה)
רח' רב סעדיה גאון ב"ב

* דברים ע"י גדולי תורה ומחנכים
* תכנית אמנותית * הגרלה של חפצים רבים * בזר של כל מיני בגדים

ההכנסות מוקדשות להצלת ילדי עולים, הכנסת כלה ומתן בסתר נא להכין מזומנים בשעת — כרטיסים נמכרים ע"י החברות [illegible]